

The Project Gutenberg eBook of Kuninkaan-alut: Historiallinen näytelmä viidessä näytöksessä, by Henrik Ibsen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kuninkaan-alut: Historiallinen näytelmä viidessä näytöksessä

Author: Henrik Ibsen

Release date: April 24, 2006 [EBook #18246]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUNINKAAN-ALUT: HISTORIALLINEN
NÄYTELMÄ VIIDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KUNINKAAN-ALUT

Historiallinen näytelmä viidessä näytöksessä

Kirj.

HENRIK IBSEN

Suomensi Ellei

Werner Söderström, Porvoo, 1884.

JOHDATUS.

Henrik Ibsen syntyi 20 p. Maaliskuuta v. 1828 pienessä Skien-nimisessä kaupungissa Etelä-Norjassa. Hänen isänsä, Knud Ibsen, oli kauppias; äitinsä nimi oli Marie Cornelia Altenburg.

Isän kauppatoimi ei menestynyt hyvin ja pojan jo varsin nuorena täytyi itsensä hankkia elatustansa. Hän tuli siis 16-vuotiaana apteekkarin-oppilaaksi vielä pienempään naapurikaupunkiin Grimstadiin, joka siihen aikaan oli melkein nykyisen Kajaanin tahi Kaskisen suuruinen.

Nuoren oppilaan aikomus ei kuitenkaan ollut koko elämänsä ajaksi jäädä pilleriä kiertelemään, vaan hän toivoi saavansa tilaisuuden oppia niin paljon, että hän apteekkarista voisi päästä lääkäriksi. Mutta hänellä oli apteekkitoimessa niin paljon työtä, että, niinkuin hän itse kertoo, hänen täytyi melkein varastaa joutohetkiä lukemiseen. Ja pian toinen seikka uhkasi vielä enemmän häiritä hänen opintojansa. Lukiessansa latinaa hän tutustui Ciceron puheisiin Catilinaa vastaan sekä Sallustion kertomukseen Catilinan salaliitosta; ja ne kirjat herättivät hänessä halun draaman sepittämiseen, jonka pääsankari tuo onneton Catilina olisi. Sitä varten hän nyt varastetuista opintotunneista varasti minutteja runoilemiseen ja tällä tapaa syntyi v. 1849 hänen ensimmäinen näytelmänsä *Catilina*.

Niinkuin nuori runoilija ainakin, Ibsen tähän ensimmäiseen kokeeseensa perusti suuria tulevaisuuden toiveita, ja samoin tekivät ne kaksi hänen ystävästään, joille hän oli uskonut muilta huolellisesti salatun seikan, että hän oli kirjoittanut draaman. Vaan tosi-olot — niinkuin usein käy — eivät vastanneet niitä toiveita: Kristianian teatteri ei ottanut "Catilinaa" näyttääksensä eikä kukaan kustantaja painattaaksensa; viimein toinen ystävästä rupesi kustantajaksi — lainatuilla rahoilla — ja kirja ilmestyi keväällä v. 1850.

Kohta sen jälkeen Ibsen itsekin tuli Kristianiaan. Hän oli jo niin edistynyt opinnoissansa, että hän uskalsi koettaa suorittaa ylioppilastutkintoa. Ja sen hän tekikin, vaan kauemmaksi akateemiallisella uralla hän ei koskaan päässyt — ennenkuin hän Upsalan yliopiston riemujuhlassa v. 1877 nimitettiin kunniatohtoriksi filosofian tiedekunnassa.

Runous yhä edelleen houkutteli Ibseniä pois tieteen teiltä — vaikkapa ensimmäinen kokemus ei juuri ollut ilahuttavaa laatua. Toivottu suuri voitto Catilinasta meni surkeasti myttyyn: kirjaa myytiin ainoastaan noin 30 kappaletta. Vaan eivätpä kuitenkaan jäännökset painoksesta olleet aivan hyödyttömiä. Kustantaja-ystävä ja runoilija asuivat yhdessä ja eleskelivät miten kuten; kerran tuli heidän yhteisen taloutensa tila liian arveluttavaksi; silloin Catilinan täytyi siirtyä kauppaapuotiin, lähteäksensä siitä ulos maailmaan toisenmuotoisena: katkerat sanat turmeltuneesta Roomasta lievennettiin sokurilla ja rusinoilla, joita synkät lehdet saivat sulkea syliinsä — ja "seuraavina päivinä emme kaivanneet mitään", sanoo Ibsen itse.

Vaan vähät siitä, jos kärsittiin vähän nälkääkin; nuoruuden into helpotti kaipausten kuormaa. Ystävykset usein eivät voineet hankkia itsellensä päivällistäkään, vaan olematta siitä millänsäkään menivät aina päivällisen aikana ulos kaupungille luulotellaksensa isäntäväellensä, että menivät syömään; kahvin aikana palasivat taas kotiin ja joivat silloin kahvinsa leivän kanssa — siinä oli koko heidän "runollinen" päivällisensä.

Vihdoin parempi aika koitti. Norjassa heräsi monella taholla kansallisia pyrintöjä, ja muun muassa mainio viulunsoittaja Ole Bull, kun tuli kotiin voitettuaan koko maailman suosion ja runsaasti kultaa, perusti kansallisteatteria Bergeniin. Siihen otettiin Ibsen v. 1851 johtajaksi ja näytelmän kirjoittajaksi ja kaikenlaiseksi muuksi, ja sitä varten hän seuraavana vuonna teki matkustuksen Tanskaan ja Saksaan.

Bergenissä hän sen jälkeen teki ahkerasti työtä: joka vuosi hän näytteli omatekoisen näytelmän: 1853 tilapäisnäytelmä "Juhannusilta" (*Sankthansnatten*), 1854 pieni yksinäytöksinen näytelmä "Sankarin hautakumpu" (*Ksempehöjen*), joka jo varhemmin oli ollut Kristianiassa näytelty, 1855 "Inger Östrootin rouva" (*Fru Inger til Östråt*), 1856 "Solhougin kemut" (*Gildet på Solhoug*) ja 1857 *Olaf Liljekrans*.

Ibsenin olo Bergenissä on luettava hänen runolliseksi oppimisajaksensa; tähän aikaan kuuluvat näytelmät osoittavat kyllä muutamissa kohden edistystä, vaan ovat toiselta puolen taas paljoa heikkommat kuin seuraavat.

Bergenistä Ibsen myös (1858) löysi puolisojensa Susanne Thoresenin (kirjailija Magdalene Thoresenin tytärpuolen). Jo sitä ennen hän oli (1857) muuttanut takaisin Kristianiaan, tullaksensa siellä "Norjalaisen teatterin" johtajaksi. Kohta seuraavana vuonna ilmestyi "Helgelannin sankarit" (*Hærmændene på Helgeland*), joka on luettava tekijän ensimmäiseksi tositaiteelliseksi näytelmäksi. Siinä ovat ensikerran nähtävinä se mutkaton toiminta, se lyhyt mutta voimakas lausetapa ja ne syvät draamalliset ristiriidat, joita sittemmin olemme tottuneet löytämään Ibsenin draamoista.

"Helgelannin sankarien" jälkeen kului Ibseniltä noin neljä vuotta ilman uuden draaman julkasemista; sitä vastaan ilmestyi niinä vuosina pari suurta runoelmaa, joista "Terje Vigen" on erittäin huomattava. Tämä kertomus köyhän kalastajan vaiheista on koristamattoman pukunsa ja kuitenkin mahtavan sisällyksensä puolesta sukua "Vänrikki Stoolin tarinain" kanssa.

Se teos, jolla Ibsen v. 1862 taas palasi draaman alalle, näytti hänet aivan uuden muotoisena. "Rakkauden komedia" (*Kærlighedens komedie*) ei enää liiku synkkinä muinaisaikoina, vaan täydessä nykyisyydessä; ja aseina runoilija ei enää käytä noita syviä mahtisanoja kuin ennen, vaan leikillisiä värssyjä, joilla hän ruoskii aikamme heikkouksia ja proosaa. Ei kummaa siis että tämä teos suututti hyvin monta, kun se muka oli suoraa pessimismää, sekä vielä sisälsi hyökkäyksen kirkkoa vastaan.

Viimeksi mainittu kohta oli vaikuttaa hyvin paljon Ibsenin elämän oloihinkin.

Norjalainen teatteri Kristianiassa, jonka johtajana Ibsen oli, teki v. 1862 konkurssin, ja Ibsen oli sen jälkeen ilman vakavata elatuskeinoa. Pian hänen ulkonainen elämänsä taivas synkistymistään synkistyi, samassa kuin hänen ystävänsä piirikin harveni: pienessä maassa ei ole mahdollista koskea ajan heikkouksiin suuttamatta monta ystävääkin. Eikä Ibsen säästänytään kansalaisiansa. Tanskan sodan aikana, kun norjalaiset eivät lähteneet Tanskan avuksi, hän kirjoitti tuon innokkaan runon "Veli hädässä" (*En broder i nød*), joka sisältää ankarampia sanoja kuin mitä ehkä mikään runoilija on kansallensa lausunut.

Tuli siis Ibsenille viimein liian ahtaaksi Kristianiassa. Mutta oli hänellä vielä niin monta ystävää jäljellä, että hänelle voitiin hankkia apurahaa matkaa varten, ja siten hän v. 1864 pääsi lähtemään pois Norjasta ensiksi Roomaan.

Mutta vielä sen jälkeen oli hänellä kotimaassaan taistelu taisteltava. Hän oli hakenut "runoilijan-apurahaa" (digtergage), mitä jo oli Björnsonille annettu, vaan kirkollistoimiston päällikkö ensin ei tahtonut siihen suostua, koska muka Ibsen "Rakkauden komediassa" oli solvaissut kirkkoa. Onnistui kuitenkin Ibsenin ystäville lieventää valtioneuvoksen intoa, ja kun kerran hallitus oli apurahaa ehdottanut, niin valtiopäivät myönsivät sen melkein yksimielisesti (1866).

Ennenkuin Ibsen lähti pois kotimaastansa, oli hän jäähyväisikseen kirjoittanut "Kuninkaan-alut" (*Kongsemnerne*, 1863). Ja tultuansa Roomaan hän pian lähetti kotiin toisen suurenlaisen teoksen, jonka nimi oli *Brand* (1866), ja joka hankki hänelle taatun ja pysyvän paikan pohjoismaiden runoilijain joukossa. Brandia seurasi samanlaatuiset syväaarteiset kappaleet *Peer Gynt* (1867) sekä "Keisari ja Galilealainen" (*Keiser og Galilæer*, 1873).

Yhä edelleen oleskellen ulkomailla, milloin Italiassa, milloin Saksassa, on Ibsen viimeisenä 15 vuotena julistanut ryhmän draamoja, jotka ovat herättäneet mitä suurinta huomiota ja mitä vilkkainta keskustelua, ne kun usein liikkuvat ajan "palavien kysymysten" alalla. Nämä kappaleet ovat "Nuorison liitto" (*De unges förbund*, 1869) "Yhteiskunnan tukeet" (*Samfundets stötter*, 1877), "Nora" (*Et dukkehjem*, 1879), "Haamuja" (*Gengangere*, 1881), "Kansan vihollinen" (*En folkefiende*, 1882) ja "Metsäsorsa" (*Vildanden*, 1884).

Niinkuin jo tästä lyhyestä elämäkerrasta näkyy, on Ibsenin, varsinkin elämänsä alkupuolella, täytynyt kärsiä jotensakin kovaa kohtaloa, ja nämä kokemukset ovat tietysti vaikuttaneet hänen runolliseen katsantotapaansaakin. Tämä on ylipäätään synkkä: tekijä havaitsee etupäässä ihmisten puutteita ja heikkouksia. Sitä merkillisempi on siis, että kuitenkin se teos, joka yleisesti myönnetään hänen tositaiteellisimmaksi, "Kuninkaan-alut", syntyi juuri siihen aikaan kuin runoilijan olot olivat mitä ahtaammalla. Ilmestyyppä tässä draamassakin kerran se katkeruus, joka silloin täytti runoilijan mielen, ja sen Nikolaus piispa lausuu viimeisissä säkeissään. Mutta toiselta puolen esiintyy juuri tässä kappaleessa se henkilö, joka selvemmin kuin kukaan muu Ibsenin luomista henkilöistä osottaa saavutettuna sen harmonian, joka muissa draamoissa enimmiten esitetään ainoastaan vaadittuna.

Nähtävästi Ibsenin katsantotapa siis on ollut toisenkin vaikutuksen alaisena. Hän on näet elänyt aikakaudella, joka on ollut suuria maailman tapauksia täynnä, ja jolloin Norjassa tapahtui kansallinen herääminen, jossa Ibsen on myös varsinkin nuoruutensa aikaan ollut osallisena. Jo Catilinaansa kirjoittaessaan hän, niinkuin hän itse kertoo, vilkkaasi harrasti aikansa pyrintöjä. Helmikuun vallankumous Ranskassa, Unkarilaisten vapaussota ja Tanskan sota Saksaa vastaan, kaikki ne tapaukset vaikuttivat syvästi häneen: hän kirjoitti hehkuvia lauluja Unkarilaisille kehoittaaksensa heitä urhoollisesti taistelemaan tiranneja vastaan; samaten koko joukon sonetteja kehoittaaksensa kuningas Oskaria rientämään Tanskalaisten avuksi. Ja samalla aikaa oli hän itse sotatilassa rehellisiä Grimstadilaisia vastaan, joita hän oli suuttanut ivakuvilla ja pilkkarunoilla.

Kummako siis että hänen Catilinaansakin taistelee "vapauden ja oikeuden", vieläpä "muinaisen roomalais-hengen" edestä, kummako että draaman pääsankari on kuvailtu rohkeaksi ja jalomieliseksi, jota vastoin hänen toverinsa ovat kurjia ja pettureja?

Samaten on, niinkuin äsken mainittiin, tekijä mitä hartaimmalla myötätuntoisuudella seurannut Tanskan sotaa Saksaa vastaan 1863-64, ja näihin tapauksiin viittaavat muutamat paikat Brandissa ja Peer Gyntissä.

Mutta juuri tämä valtiollinen harrastus on epäilemättä monessa kohden kehittänyt Ibsenin historiallista katsantotapaa. Olkoonpa että Catilinan kuva välistä on liian paljon kaunisteltu, mutta toiselta puolen jo tämä Ibsenin draamallinen esikko osottaa merkillistä kykyä historiallisten ristiriitaisuuksien ymmärtämisessä ja kuvailussa. Samaten "Inger Östrootin rouva" liikkuu historiallisella alalla, ja sekä Norjan valtiollinen asema, että kansan ja sen eri luokkien mieliala 1500-luvun alkupuolella ovat siinä kuvailut aivan historian mukaisiksi.

"Kuninkaan-alut" on kuitenkin tässä kohden edellisiä draamoja vielä etevämpi, sillä monessa yksityiskohdassakin tekijä on tarkasti seurannut vanhan Hookon kuninkaan historiaa eli "tarinaa". Siinä löytyy esim. Dagfinn Bonden neuvo "kylmästä teräksestä", riita jaarlin miesten ja Iivari Bodden välillä, vieläpä Hookonin ja Margaretan yhtyminen kun Skule on ottanut kuninkaan nimen. Tietysti tekijä muuten on käyttänyt semmoisia yksityiskohtia jotensakin vapaasti, draamallisten tarkoitustensa saavuttamiseksi, ja mitä taitavimmin hän on osannut sovittaa ne draamalliseen kokonaisuuteen: niin on tarinassa esim. Vegard Væradalin surma, pyrstötähden ilmestyminen ja hyvä vuodentulo Hookonin hallitus-aikana j.m.s. kerrottu ilman oikeata yhteyttä tärkeämpäin tapausten kanssa, kun ne sitä vastoin draamassa vaikuttavat suoraan pääristiriitaisuuden kehitykseksi taikka luonteiden kuvailemiseksi. Samoin on tekijä, enentääksensä Skulen epäilemistä, itse keksinyt Trondin tunnustuksen, josta historia ei tiedä mitään. Tärkeämpi kuin nämä yksityiskohdat on kuitenkin se seikka, että draama kokonaisuudessaan antaa oikean kuvan niistä historiallisista pyrinöistä, jotka Hookon Hookoninpojan aikana taistelivat keskenänsä Norjassa. "Norja on valtakunta, se on tuleva kansaksi" sanoo Hookon, ja tämä hänen "kuninkaan-ajatus" on todellakin peräti historiallinen; sehän oli Hookon Hookoninpojan tehtävä historiassa, sentähden hänen hallituksensa oli niin onnellinen ja hyödyllinen Norjalle. Jos lukee Norjan etevimpien historioitsijain kertomukset tästä ajasta, niin täytyy ihmetellä sitä erinomaista taitoa, jolla Ibsen on voinut draamassansa kuvaella taistelua tämän Hookonin edustaman uuden kehitysasteen ja "vanhan tarinan", Skulen ja Nikolauksen pyrintöjen, välillä.

Eipä kuitenkaan Ibsen ole unhottanut että historia on toista kuin taide, ja ett'ei siis historiallinen todenperäisyys yksistään riitä suuren draaman aikaansaamiseen, vaan että henkilöitten täytyy osottaa vilkasta persoonallista sielunelämääkin. Niin onkin laita sekä tässä että Ibsenin edellisissä historiallisissa draamoissa.

Jo Catilinassa esiintyy, niinkuin Ibsen itse sanoo, paljon siitä, jota tekijän myöhemmät teokset koskevat: "taistelu ky'yn ja halun, tahdon ja mahdollisuuden välillä". Samaten tässä ristiriita kolmen kuninkaan-alun välillä ei yksistään synny siitä että Hookon edustaa "uutta", Nikolaus ja Skule sitä vastoin "vanhaa tarinaa", vaan myös siitä että Hookon itse uskoo oikeuteensa, molemmat muut epäilevät ja horjuvat. Tämä Hookonin luottamus kutsumukseensa on hänen väkevyyden-vyö, se vaikuttaa että muutkin häneen luottavat. Hän kuulee "Herran pettämättömän äänen huutavan sisässänsä: sinun pitää toimittaman suuri kuninkaan-työ Norjassa". Ja kun Skule on ottanut kuninkaan nimen, hän uskaltaa kysyä: "Jumala, Jumala — miksi rankaiset minua niin kovasti, minua, joka en ole mitään rikkonut?". Mutta pian hän havaitseekin rikkoneensa, Ingaa ja Margaretaa vastaan, joilta hän on sulkenut sydämensä, voidaksensa muka siten paremmin täyttää kuninkaallisia velvollisuuksiaan. Nyt hän tunnustaa rikoksensa ja siten yhdistytytyänsä äitiinsä ja vaimoonsa on hän taas vahvistunut. "Tulkoon mitä tahansa, minä tunnen itsessäni Herran voiman!".

Vastakohtina Hookoniin ovat Nikolaus, jolla on palava himo hallitsemaan, mutta jolta kyky puuttuu, ja Skule, joka himossa on Nikolauksen vertainen samassa kuin hänellä on kykyäkin. Mutta kuitenkin hänen itsensä täytyy myöntää: "Minä olen kuninkaan käsi, kentiesi kuninkaan pääkin mutta Hookon on täysi kuningas". Luottamus, joka Hookonissa on niin vahva, se puuttuu Skulelta, ja tähänkin seikkaan näemme persoonallisen syyn: Skule on samaten kuin Hookon kutistanut osan sisällisestä elämästänsä; hänkin jää vieraaksi niille, jotka häntä innokkaasti rakastavat. Mutta koska hän on sen tehnyt itsekkäisessä tarkoituksessa niin tuo synti on hänelle turmiollisempi kuin Hookonille; vasta kun on liian myöhään hän tuntee ja tunnustaa mitä hän on rikkonut.

Täten yhdistämällä kuvailtujen henkilöitten persoonallisen ja historiallisen elämän suurellaiseksi kokonaiskuvaksi on Ibsen luonut teoksen semmoisen että joku arvostelija on voinut sanoa Kuninkaan-alut "ehkä suurimmaksi draamaksi, joka on näyttämölle annettu Shakespearen ajoista saakka".

VALENTIN VASENIUS.

KUNINKAAN-ALUT

Henkilöt:

HOOKON HOOKONINPOIKA, Birkebeinien valitsema kuningas.
Inga VARTEIGIN ROUVA, hänen äitinsä.
SKULE JAARLI.
RAGNHILD ROUVA, hänen puolisonsa.
MARGARETA, hänen tyttärensä.
SIGRID, jaarlin sisar.
GUTHORM INGENPOIKA.
SIGURD RIBBUNG.
NIKOLAUS ARNENPOIKA, Oslon piispa.
DAGFINN BONDE, Hookonin tallimestari.
IIVARI BODDE, hänen sotapappinsa.
VEGARD VÆRADALIN herra, eräs hänen seuruelaisistaan.
GREGORIUS JUHONPOIKA, läänitysmies.
POOL FLIDA, läänitysmies.
INGEBORG, Antero Skjaldarbandin vaimo.
PIETARI, hänen poikansa, nuori pappi.
SIRA VILJAM, Nikolaus piispan huonekappalainen.
SIGARD MESTARI, Brabantilainen lääkäri.
JATGEIR RUNOILJA, Islantilainen.
BOORD BRATTE, päällikkö Trondhjemin maakunnasta.
Kansaa ja Bergenin, Oslon ja Nidarosin kaupunkien asukkaita.
Ristiveljiä, pappeja, munkkeja ja nunnoja.
Vieraita, asemiehiä ja naisia.
Sotaväkeä j.n.e.

Toiminta tapahtuu kolmannentoista vuosisadan alkupuolella.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

(Kristuksenkirjon tarha Bergenissä. Taka-alalla kirkko, jonka suun ovi on vastapäätä katsojia. Etualan vasemmalla puolella seisoo Hookon Hookoninpoika, Dagfinn Bonde, Vegard Væradalin herra, Iivari Bodde sekä joukko läänitysmiehiä ja päällikköjä. Vastapäätä niitä seisoo Skule jaarli, Gregorius Juhonpoika, Pool Flida y.m. jaarlin miehiä. Taempana samalla puolen nähdään Sigurd Ribbung seuralaisinensa ja häntä etäämpänä Guthorm Ingenpoika ynnä useampia päällikköjä. Kirkon sisäänkäytävälle on asetettu vartioita; kansa täyttää koko kirkkotarhan; useat ovat kiivenneet puihin ja kirkon aidalle; kaikki näyttävät hyvin tuskallisella mielellä odottavan jotakin juuri tapahtuvaa. Kaupungin kirkon torneista kaikuu joka haaralta kellojen soitto.)

SKULE JAARLI (levottomasti, alennetulla äänellä Gregorius Juhonpojalle). Mitä siellä niin kauvan viivytellään?

GREGORIUS JUHONPOIKA. Hiljaa; nyt virttä alotetaan.

(Suljetusta kirkosta kuuluu pasuunain pauhu sekä:)

MUNKKIEN JA NUNNIEN KUORI. Domine coeli etc. etc.

(Laulun kaikuessa avataan kirkon ovi sisäpuolelta; etuhuoneessa nähdään Nikolaus piispa pappien ja luostariveljien keskellä.)

NIKOLAUS PIISPA (kohotettu sauva kädessä, astuu esiin kirkon ovelle, ja julistaa). Nyt Inga Varteigin rouva kokee raudankannantaa kuninkaan-alun Hookonin edestä!

(Kirkko suljetaan jälleen; laulua jatketaan yhä.)

GREGORIUS JUHONPOIKA (alennetulla äänellä jaarlille). Rukoile pyhää Olavi kuningasta oikean asian avuksi.

SKULE JAARLI (äkisti ja poistavaisesti). Ei nyt. Parasta ett'ei minua hänelle muistuteta.

IIVARI BODDE (tarttuu Hookonin käsivarteen). Rukoile Jumalaa, Hookon Hookoninpoika.

HOOKON. Ei ole tarpeen, minä olen varma hänestä.

(Laulu kirkossa kaikuu kovemmin; kaikki paljastavat päänsä, moni lankeaa polvillensa ja rukoilee.)

GREGORIUS JUHONPOIKA (jaarlille). Ankara on tämä hetki sinulle ja monelle.

SKULE JAARLI (katsoo kiinteästi kirkkoa kohti). Ankara hetki Norjalle.

POOL FLIDA (jaarlin lähellä). Nyt hän pitelee rautaa.

DAGFINN BONDE (Hookonin puolella). Tullaan kirkon lattiata alaspäin.

IIVARI BODDE. Kristus varjelkoon sinun kirkkaita käsiäsi, Inga kuninkaan-äiti!

HOOKON. Totisesti palkitsen minä häntä koko elinaikani tästä hetkestä.

SKULE JAARLI (joka on tarkasti kuunnellut, huudahtaa äkisti). Parkasiko hän? Päästikö hän raudan?

POOL FLIDA (menee ylöspäin). En tiedä mitä se oli.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Vaimot itkevät ääneensä etuhuoneessa.

KUORI KIRKON SISÄLLÄ (alkaa riemuiten). Gloria in excelsis deo!

[Ovi aukeaa. Inga astuu ulos, nunnat, papit ja munkit jäljessä.]

INGA (kirkon-portailta). Jumala on tuominnut! Katsokaa näitä käsiä; näillä olen raudan kantanut!

ÄÄNI KANSASTA. Ne ovat kirkkaat ja valkoiset, niinkuin ennen!

TOISIA ÄÄNIÄ. Vielä ihanammat!

KOKO KANSA. Hän on totisesti Hookon Sverrenpojan poika!

HOOKON (syleilee häntä). Ole kiitetty, kiitetty, sinä iäti siunattu!

NIKOLAUS PIISPA (käyden jaarlin ohitse). Mieletointä oli panna toimeen raudankannanta.

SKULE JAARLI. Ei niinkään, herra piispa, Jumalan täytyi tässä asiassa puhua.

HOOKON (syvästi liikuttetuna pitäen Inгаа kädestä). Nyt se siis on tapahtunut, jota koko sieluni on niin kiivaasti vastustanut, — jota odottaessa sydämmeni on vaikeroinut ja tuskitellut —

DAGFINN BONDE (kansaa kohti). Niin, katsokaa tätä vaimoa ja ajatelkoon itseänsä jok'ainoa läsnä oleva! Kuka on epäillyt hänen sanaansa, sillä moniaat pitivät epäilemisen hyödyllisenä?

POOL FLIDA. Epäily on kuiskannut joka mökissä siitä hetkestä saakka, kun Hookon kuninkaan-alku lasna kannettiin Inge kuninkaan kartanoon.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Ja viime talvena se yleni huudoksi ja leveni korkeaäänisenä maan ylitse pohjoiseen ja etelään; sen voi luullakseni joka mies todistaa.

HOOKON. Paraiten minä itse voin sen todistaa. Senpä vuoksi olenkin noudattanut monen uskollisen ystävän neuvoa ja nöyristänyt itseni syvempään kuin pitkään aikaan kukaan muu kuninkaaksi valittu. Minä olen raudankannannan kautta todistanut syntyperäni, todistanut oikeuteni, Hookon Sverrenpojan poikana perimään maan ja valtakunnan. Minä en tahdo tarkemmin tiedustella, kuka on epäilyksen pannut alkuun ja tehnyt sen niin korkeaääniseksi, kuin jaarlin heimolainen sanoo; sen vaan tiedän, katkerasti olen minä sen alla kärsinyt. Minä olen ollut kuninkaaksi valittu lapsuudesta saakka, mutta vallan niukasti minulle kuninkaan kunniaa on osotettu, vieläpä siltäkin taholta, jolta luulisi voivan sitä vakaimmin odottaa. Muistutan ainoastaan viimeisestä palmusunnuntaista Nidaros'issa, kun astuin alttarin eteen uhraamaan ja arkipiispa käänsi selkensä eikä ollut minua näkevinään, päästäksensä minua tervehtimästä niinkuin tapa on kuninkaita tervehtiä. Kuitenkin olisin semmoista helposti jaksanut kärsiä, mutta ilmi sota oli syttymäisillään maassa ja sitä minun täytyi estää.

DAGFINN BONDE. Hyvä voi kuninkaitten olla noudattaa viisaita neuvoja; mutta jos minun neuvoani tässä asiassa olisi kuultu, niin olisi Hookon Hookoninpoika kylmällä teräksellä eikä kuumalla raudalla ratkaissut kiistan vihamiestensä kanssa.

HOOKON. Hillitse itses, Dagfinn; se on soveliasta miehelle, jonka tulee ylimpänä valtakuntaa hallita.

SKULE JAARLI (pienellä hymyllä). Helppo on sanoa kuninkaan vihämieheksi jokaista, joka kuninkaan

tahtoa vastustaa. Minun mielestäni on se kuninkaalle pahin, joka kieltelee häntä vakuuttamasta oikeuttansa kuninkaan nimeen.

HOOKON. Kuka tiesi. Jos tässä olisi kysytty ainoastaan minun oikeuttani, niin on mahdollista kyllä, ett'en sitä olisi niin kalliisti ostanut; mutta meidän on korkeammalle katsominen; tässä kysytään, kutsumusta ja velvollisuutta. Minulla on siitä ylevä ja lämmin tunto rinnassani, enkä minä häpeä sitä lausua, — minä olen ainoa, joka tällä ajalla voi onnellisesti ohjata maata; — kuninkaan-synty siittää kuninkaan velvollisuuden —

SKULE JAARLI. On niitä täällä toisiakin, jotka antavat itselleen yhtä kauniita puoltolauseita.

SIGURD RIBBUNG. Minä teen niin, ja yhtä täydellä syyllä. Minun isoisäni oli kuningas Maunu Erlinginpoika —

HOOKON. Niin, jos sinun isäsi, Erling Steinvæg, oli Maunukuninkaan poika; mutta useimmat sitä epäävät, eikä kukaan ole vielä raudankannantaa siitä asiasta kokenut.

SIGURD RIBBUNG. Ribbungit ottivat minun kuninkaaksensa ja vapaasta tahdosta, samalla kuin Dagfinn Bonde ja muut Birkebeinit pakolla toimittivat kuninkaan nimen sinulle. Hookon. Juuri niin surkeaan tilaan olette Norjan saattaneet, että Sverren sukuperäisen täytyy väkisin astua paikkaansa.

GUTHORM INGENPOIKA. Sverren sukuperäinen olen minä yhtä hyvin kuin sinäkin —

DAGFINN BONDE. Et kuitenkaan yhtenäisessä polvijaksossa miehestä mieheen.

NIKOLAUS PIISPA. Vaimonpuolinen polvi on välissä, Guthorm.

GUTHORM INGENPOIKA. Sen kuitenkin tiedän, että isäni, Inge Boordinpoika, laillisesti otettiin Norjan kuninkaaksi.

HOOKON. Sen vuoksi, ett'ei ollut ketään, joka tiesi Sverren pojanpojan olevan elossa. Siitä päivästä saakka, kun se tuli ilmi, hallitsi hän valtakuntaa minun holhojanani, eikä muuten.

SKULE JAARLI. Se ei ole toden mukaan kerrottu; Inge oli koko aikansa kuninkaana täydellä laillisella vallalla ja ilman ehtoja. Totta voi kyllä olla, että Guthorm'illa on vähän oikeutta; sillä hän on äpärälapsi; mutta minä olen Ingen veli, aviossa syntynyt, ja laki on puolellani, kun minä vaadin ja otan täyden perinnön hänen jälkeensä.

DAGFINN BONDE. Niin, herra jaarli, te olette todella ottanut täyden perinnön, ettekä ainoastaan oman isänne sukuomaisuuden, vaan päälliseksi kaiken sen, minkä Hookon Sverrenpoikakin jätti jälkeensä.

NIKOLAUS PIISPA. Eipä kaikkia, hyvä Dagfinn. Pidä totuutta kunniaassa; — Hookon kuningas on pitänyt yhden soljen ja sen kultavanteen, joka on hänen käsivarressaan.

HOOKON. Olkoon kuinka tahansa; Jumalan avulla voitan jälleen omaisuutta. Ja nyt, läänitysmiehet ja laamannit, kirkkoveljet ja päälliköt ja asemiehet, nyt on aika pitää valtakokousta vanhan tavan mukaan. Tähän päivään saakka olen istunut kädet sidottuna; enkä luulisi kenenkään oudoksuvan, että ikävöin päästä siteistä.

SKULE JAARLI. Monella on sama mieli kuin teillä, Hookon Hookoninpoika.

HOOKON (tullen tarkkaavaiseksi). Herra jaarli, mitä tarkoitatte?

SKULE JAARLI. Minä tarkoitan, että kaikilla meillä kuninkaan-aluilla on sama syy ikävöimiseen. Kaikki olemme olleet yhtä lujasti sidottuina; sillä ei kukaan meistä ole tiennyt, kuinka kauvas hänen oikeutensa on ulottunut.

NIKOLAUS PIISPA. Epävakaaisina ovat sekä kirkolliset että maalliset olot olleet; mutta ratkaisoon nyt pyhän Olavi kuninkaan laki.

DAGFINN BONDE (puoliääneensä). Uusia juonia!

(Hookon ja miehet lähestyvät toisiaan.)

HOOKON. (pakoittaa itsensä levolliseksi ja astuu pari askelta jaarlia kohden). Tahdon uskoa, ett'en ole tarkoitustanne käsittänyt. Raudankannanta on todistanut minun perintöoikeuteni valtakuntaan, enkä siis voi muuta arvata, kuin että valtakokous vaan voi antaa lainvoiman minun kuninkaanvaalilleni, joka jo tapahtui keräjillä kuusi vuotta sitten.

USEAT JAARLIN JA SIGURDIN MIEHISTÄ. Ei, ei, — me emme myönnä sitä!

SKULE JAARLI. Ei koskaan niin ajateltu, kun valtakokous määrättiin pidettäväksi täällä. Raudankannannan kautta te ette vielä ole valtakuntaa voittanut, vaan ainoastaan todistanut oikeutenne astua tänä päivänä meidän toisten kuninkaan-alkujen rinnalle koettamaan saada hyväksytyksi vaatimusta, jonka luulette voivanne tehdä —

HOOKON (hillitsee itsensä). Lyhyesti ja suoraan sanottuna, olisin minä siis vastoin oikeutta kuusi vuotta kantanut kuninkaan nimeä, ja kuusi vuotta olisitte te, herra jaarli, vastoin oikeutta hallinnut maata minun holhojani.

SKULE JAARLI. Ei suinkaan. Yhden täytyi kantaa kuninkaan nimeä, kun veljeni oli kuollut. Birkebeinit, ja Dagfinn Bonde etupäässä, toimivat teidän asianne puolesta ja saivat teidän vaalinne toimitetuksi, ennenkuin me toiset ehdimme tuoda esiin vaatimuksiamme.

NIKOLAUS PIISPA (Hookonille). Jaarli tarkoittaa, että se vaali antoi teille ainoastaan käytäntöoikeuden, mutta ei omistamisoikeutta kuninkaan valtaan.

SKULE JAARLI. Te olette pitänyt omananne kaikki oikeudet; mutta sekä Sigurd Ribbung että Guthorm Ingenpoika ja minä pidämme itsemme yhtä likeisinä perillisinä, kuin te itse, ja nyt on laki ratkaiseva meidän kesken ja lausuva kenen tulee iäksi päiviksi omistaa perintö.

NIKOLAUS PIISPA. Totta sanoen on jaarlilla hyvät syyt käsitykseensä

SKULE JAARLI. Useasti on näinä vuosina puhuttu sekä raudankannannasta että valtakokouksesta, mutta aina on joku este ilmaantunut. Ja jos te Hookon herra piditte oikeutenne peruuttamattomasti vahvistettuna ensimmäisen kuninkaanvaalin kautta, miksi nyt annoitte suostumuksenne raudankannantaan?

DAGFINN BONDE (vihaisena). Käyttäkää aseitanne, kuninkaan miehet, ja antakaa *niiden* ratkaista!

USEAT SEURUEESTA (ryntäävät esiin). Lyökää kuninkaan vihamiehet!

SKULE JAARLI (huutaa miehille). Eläkää tappako! Eläkää haavoittako ketään! Torjukaa heidät vaan päältänne.

HOOKON (pidättää miehiänsä). Miekka tuppeen, joka mies joka siihen tarttui! — Miekka tuppeen, sanon minä! (levollisena.) Tällaisella käytöksellä pahennatte asiani kymmenkertaisesti.

SKULE JAARLI. Sillä tavoin nousee mies miestä vastaan ympäri koko maata. Siitä näitte, Hookon Hookoninpoika; nyt arvatakseni paraiten näkyi, mitä teidän on tekeminen, jos maan rauha ja miesten henki on teille kallis.

HOOKON (kotvasen mietittyään). Niin — minä näen sen (ottaa Inga kädestä ja kääntyy lähellä seisovaan mieheen.) Torkel, sinä olit uskollinen mies isäni seurueessa; ota tämä vaimo kotiisi ja ole lempeä häntä kohtaan; — Hookon Sverrenpoika häntä hellästi rakasti. — Jumala siunatkoon sinua, rakas äitini, — nyt minun on käyminen valtakokoukseen. (Inga likistää hänen kättään ja menee Torkelin kanssa. Hookon on hetken vaiti, astuu sitten esiin ja lausuu selvästi:) Tuomitkoon laki; laki yksinänsä. Te Birkebeinit, jotka olitte läsnä Örekeräjillä ja otitte minut kuninkaaksi, te olette nyt vapaat valastanne, jonka siellä minulle vannoitte. Sinä Dagfinn, et enää ole minun tallimestarini; en tahdo käydä kokoukseen tallimestarin tahi seurueen, kuninkaan miesten tahi vannottujen saturein kanssa; minä olen köyhä mies; koko perintöni on tämä solki ja tämä kultarengas; — se on vähäinen omaisuus palkitakseni niin monen kunnan miehen palvelusta. Nyt, te toiset kuninkaan-alut, nyt on meidän välimme yhtäläinen; minä en tahdo mitään edeltä käsin, paitse sitä oikeutta, jonka olen ylhäältä saanut, — sitä min'en voi, enkä tahdo jakaa kenenkään kanssa. — Antakaa torvien soida valtakokoukseen, ja tuomitkoon sitten Jumalan ja pyhän Olavi kuninkaan laki.

(Menee miehinensä ulos vasemmalle; torvien toivotus kuuluu kaukaa.)

GREGORIUS JUHONPOIKA (jaarlille, kansan poismennessä). Kun rautaa kannettiin, näytit pelkäävältä, ja nyt olet iloisen ja luottavaisen näköinen.

SKULE JAARLI (mielissään). Näitkös, hänellä oli Sverren silmät, kun hän puhui? Vaali on onnellinen, tehköt kumman tahansa meistä kuninkaaksi.

GREGORIUS JUHONPOIKA (levottomasti). Elä vaan väisty. Muista niitä kaikkia, jotka lankeevat sinun asiasi kanssa.

SKULE JAARLI. Tässä seison oikeuden pohjalla; nyt en lymyy pyhimysten edestä.

(Menee ulos vasemmalle seurueensa kanssa.)

NIKOLAUS PIISPA. Kyllä onnistuu, kelpo Dagfinn, kyllä onnistuu; — mutta pidä vaan jaarli kaukana kuninkaasta, sittenkuin hän on valittu; — pidä hänet vaan kaukana!

(Kaikki menevät ulos vasemmalle kirkon taa.)

* * * * *

(Sali kuninkaan kartanossa. Vasemmalla kädellä etualalla on matala akkuna, oikealla kädellä ovi ulkoa; perällä on isompi ovi kuninkaan valtasaliin. Akkunan edessä on pöytä; muuten on huone sisustettu tuoleilla ja penkeillä.)

(Ragnhild rouva ja Margareta tulevat pienemmästä ovesta; Sigrid seuraa kohta heitä jäljissä.)

RAGNHILD ROUVA. Tänne sisään.

MARGARETA. Niin täällä on hämärin.

RAGNHILD ROUVA (menee ikkunan luo). Ja täältä voimme nähdä alas keräjäkentälle.

MARGARETA (Katsoo varovasti ulos). Niin, tuolla kirkon takana ovat he kaikki koossa, (kääntyy itkien.) Tuolla alhaalla nyt tapahtuu se, joka on tuottava niin paljon seurauksia.

RAGNHILD ROUVA. Kuka hallitsee huomenna tässä salissa?

MARGARETA. Oi hiljaa. En koskaan olisi arvannut näin raskasta päivää kohtaavani.

RAGNHILD ROUVA. Sen täytyi tulla; kuninkaanholhojan toimi ei riittänyt hänelle.

MARGARETA. Niin — sen täytyi tulla; kuninkaan nimi yksinänsä ei voinut olla *hänelle* kylläksi.

RAGNHILD ROUVA. Kenestä puhut?

MARGARETA. Hookonista.

RAGNHILD ROUVA. Minä puhuin jaarlista.

MARGARETA. Etevämpiä miehiä kuin ne kaksi, ei maailmassa ole.

RAGNHILD ROUVA. Näetkö Sigurd Ribbungia? Kuinka kavalana hän istuu, — juuri kuin susi kahleissa.

MARGARETA. Niin katso —! Hän pitää kätensä miekan nupilla ja nojaa niihin leukaansa.

RAGNHILD ROUVA. Hän puree huulipartaansa ja hymyilee —

MARGARETA. Kuinka ilkeästi hän hymyilee.

RAGNHILD ROUVA. Hän tietää, ett'ei kukaan tahdo puollustaa hänen asiaansa; — se tekee hänet vihaiseksi. — Kuka se laamanni on, joka nyt puhuu?

MARGARETA. Se on Gunnar Grjonbak.

RAGNHILD ROUVA. Onko hän jaarlin puolella?

MARGARETA. Ei, kyllä hän on kuninkaan miehiä —

RAGNHILD ROUVA (katsoo häneen). Kenen miehiä sinä sanot?

MARGARETA. Hookon Hookoninpojan.

RAGNHILD ROUVA (katsoo ulos hetken päästä). Missä Guthorm Ingenpoika istuu, — en näe häntä.

MARGARETA. Miestensä takana, tuolla alimpana, — pitkässä viitassa.

RAGNHILD ROUVA. Niin tuolla.

MARGARETA. Hän näyttää ikäänkuin häpeävän —

RAGNHILD ROUVA. Niin, äitinsä puolesta.

MARGARETA. Niin ei tehnyt Hookon.

RAGNHILD ROUVA. Kuka nyt puhuu?

MARGARETA (katsoo ulos). Tord Skolle, Ranafylkin laamanni.

RAGNHILD ROUVA. Onko hän jaarlin miehiä?

MARGARETA. Ei, — Hookonin.

RAGNHILD ROUVA. Kuinka järkähtämättömänä jaarli istuu ja kuuntelee.

MARGARETA. Hookon näyttää hiljaiselta, — mutta kuitenkin voimakkaalta, (elävästi.) Jos tässä seisoi kaukaisilta mailta tullut mies, niin hän tuntisi ne kaksi noiden tuhansien toisten joukosta.

RAGNHILD ROUVA. Katso, Margareta; Dagfinn Bonde asettaa esiin kullatun tuolin Hookonille.

MARGARETA. Pool Flida asettaa samankaltaisen jaarlin taa —

RAGNHILD ROUVA. Hookonin miehet tahtovat sen estää!

MARGARETA. Jaarli pitää kiinni tuolista —!

RAGNHILD ROUVA. Hookon puhuu vihaisesti hänelle — (pakenee kirkaisten akkunasta.) Oi Jesus Kristus! Näitkös silmät — ja hymyilemisen —! Ei, se ei ollut jaarli!

MARGARETA (joka pelvolla on seurannut häntä). Ei se ollut Hookonikaan!
Ei jaarli eikä Hookon.

SIGRID (akkunassa). Oi kurjaa, kurjaa!

MARGARETA. Sigrid!

RAGNHILD ROUVA. Oletkos sinä täällä!

SIGRID. Niin alhaista polkua täytyy heidän käydä, kiivetäksensä ylös kuninkaan istuimelle.

MARGARETA. Oi, rukoile meidän kanssamme, että kaikki kääntyisi paraaksi.

RAGNHILD ROUVA (vaaleana ja peljästyneenä Sigridille). Näitkös hänet —? Näitkös minun isäntäni —? Silmät ja hymyilemisen, — en olisi häntä tuntenut!

SIGRID. Oliko hän Sigurd Ribbungin näköinen!

RAGNHILD ROUVA (hiljaa). Oli, hän oli Sigurd Ribbungin näköinen!

SIGRID. Hymyilikö hän niinkuin Sigurd?

RAGNHILD ROUVA. Niin juuri!

SIGRID. Silloin tulee meidän kaikkien rukoilla!

RAGNHILD ROUVA (epätoivon voimalla). Jaarlin täytyy tulla valituksi kuninkaaksi! Hänen sielunsa turmeltu, jollei hän tule maan ylimmäiseksi mieheksi!

SIGRID (voimakkaammin). Siis tulee meidän kaikkien rukoilla!

RAGNHILD ROUVA. Hiljaa, mitä se on! (akkunassa.) Mikä huuto! Kaikki miehet ovat nousseet; kaikki liput ja sotamerkit liehuvat tuulessa.

SIGRID (tarttuu hänen käsivarteensa). Rukoile, vaimo! Rukoile isäntäsi edestä!

RAGNHILD ROUVA. Niin, pyhä Olavi, suo hänelle kaikki valta tässä maassa!

SIGRID (raivoisasti). Ei, — ei ollenkaan! Muutoin hän ei pelastu!

RAGNHILD ROUVA. Hänen *täytyy* saada valta. Kaikki hyvä hänessä itää ja hedelmöi, jos hän sen saa. — Katso ulos, Margareta! Kuuntele tarkkaan! (peräytyy askeleen taapäin.) Kaikki kohottavat kätensä valaan!

MARGARETA (kuuntelee akkunassa).

RAGNHILD ROUVA. Jumala ja pyhä Olavi, ketä se tarkoittaa?

SIGRID. Rukoile!

MARGARETA (kuuntelee ja käskee kohottamalla kätensä vaikenemaan).

RAGNHILD ROUVA (hetken päästä). Puhu!

(Keräjäkentältä kuuluu kova torvien toivotus.)

RAGNHILD ROUVA. Jumala ja pyhä Olavi, ketä se tarkoitti? (lyhyt äänettömyys.)

MARGARETA (kääntää päänsä ja sanoo). Nyt he ottivat Hookon Hookoninpojan kuninkaaksi.

(Kuninkaansaaton soitto alkaa kuulua, ensin hiljemmin, sitten yhä lähemmältä. Ragnhild rouva turvautuu itkien Sigridiin, joka vie hänet ulos oikealle. Margareta jää liikkumattomana nojaamaan akkunan pieleen. Kuninkaan hovipojat aukaisevat suuret ovet; näky on vapaa valtasaliin, jonka keräjäkentältä tuleva saatto vähitellen täyttää.)

HOOKON (kääntyy ovelle Iivari Bodden puoleen). Tuo mulle kynä ja vahaa ja silkkiä, — pergamenttia on minulla täällä sisällä. (Menee hyvin liikuttettuna pöydän luo ja laskee muutamia pergamenttikäärjä esille.) Margareta, nyt olen kuningas!

MARGARETA. Minä tervehdän herraani ja kuningastani.

HOOKON. Kiitos! — (katsoo häneen ja ottaa häntä kädestä.) Suokaa anteeksi; minä en tullut ajatelleeksi, että se varmaan loukkaa teitä.

MARGARETA (vetää kätensä pois). Ei se minua loukannut; — Te olette varmaan kuninkaaksi syntyneet.

HOOKON (elävästi) Niin eikö täydy jokaisen niin sanoa joka muistaa, kuinka ihmeellisesti Jumala ja kaikki pyhät ovat minut pelastaneet kaikesta pahasta? Vuoden vanhana kantoivat Birkebeinit minut vuorten yli pakkasessa ja pahassa säässä ja niitten keskeltä, jotka minun henkeäni vainosivat. Nidarosissa pääsin minä eheänä Baglein käsistä, silloin kuin he polttivat kaupungin ja surmasivat niin monta meidän puoluelaiстамme, ja kuin Inge kuningas itse hädintuskin pelastui laivalle kiipeämällä ankkuriköyttä ylös.

MARGARETA. Te olet kokenut kovan kasvatuksen.

HOOKON (katsoo häneen tarkasti). Minusta tuntuu nyt, että te olisitte voinut sitä huojentaa.

MARGARETA. Minäkö?

HOOKON. Te olisitte voinut olla minulle hyvä kasvatussisar niinä vuosina, jolloin yhdessä kasvoimme.

MARGARETA. Mutta niin ei käynyt.

HOOKON. Niin, — niin ei käynyt; — me katselimme toiseemme, kumpikin nurkastansa, mutta harvoin me puhuttelimme toisiamme — (kärsimättömästi.) mihinkä hän jäi! (Iivari Bodde tulee kirjoitusneuvot kädessä.). Siinäkö olet; anna tänne!

(Hookon istuu pöytään ja kirjoittaa. Vähän jälkeen tulee Skule jaarli sisään, sitten Dagfinn Bonde. Nikolaus piispa ja Vegard Væradalin herra.)

HOOKON (katsoo ylös ja laskee kynän). Herra jaarli, tiedätkö mitä kirjoitan? (jaarli lähestyy.) Minä kirjoitan äidilleni; minä kiitän häntä kaikesta hyvästä ja annan hänelle tuhat suudelmaa — kirjeessä, ymmärrättehän. Hän tulee lähetettäväksi itäkulmalle Borgasysseliin, jossa hän saa asua kaikessa kuninkaallisessa kunniasa.

SKULE JAARLI. Te ette tahdo pitää häntä kuninkaan kartanossa?

HOOKON. Hän on minulle liian rakas, jaarli; — kuningas ei saa pitää luonansa ketään, joka on hänelle liian rakas, kuninkaan täytyy toimia kädet vapaina, olla yksinänsä, eikä ohjattuna, viekoteltuna. Täällä Norjassa on niin paljon parannettavata (jatkaa kirjoitustansa.)

VEGARD VÆRADALIN HERTTUA (hiljaa Nikolaus piispalle). Se oli minun neuvoni, tämä kuninkaan äidistä Ingasta.

NIKOLAUS PIISPA. Minä tunsin teidät kohta neuvostanne.

VEGARD VÆRADAL. Mutta verta verrasta nyt.

NIKOLAUS PIISPA. Odottakaa. Minä pidän lupaukseni.

HOOKON (antaa pergamentin Iivari Boddelle). Kääri se ja vie se itse hänelle, sekä paljo rakkaita terveisiä —

IIVARI BODDE (joka on luonut silmäyksen pergamenttiin). Herra, — jo tänä päivänä, kirjoitatte te!

HOOKON. Nyt on myötätuuli alaspäin matkustajalle.

DAGFINN BONDE (vitkaan). Muistakaa, herra kuningas, että hän on koko yön rukoellen ja paastoten maannut alttarin juurella.

IIVARI BODDE. Ja mahdollisesti on hän väsynyt raudankannannasta.

HOOKON. Totta kyllä, totta kyllä; — hyvä armas äitini —! (päättäen.)
Niin, jos hän on liian väsynyt, niin odottakoon huomiseksi.

IIVARI BODDE. Teidän tahtonne on tapahtuva, (pane uuden pergamentin esille.) Mutta sitten toinen, herra.

HOOKON. Toinen? — Iivari Bodde, minä en voi.

DAGFINN BONDE (osottaen Ingan kirjettä). Tuon te kuitenkin voitte.

IIVARI BODDE. Kaikki, joka on syntistä, on rikottava.

NIKOLAUS PIISPA (joka tällä aikaa on lähestynyt). Sitokaa nyt jaarlin kädet, Hookon kuningas.

HOOKON (matalammalla äänenä). Pidättekö sen tarpeellisena?

NIKOLAUS PIISPA. Ette koskaan voi maan rauhaa ostaa huokeampaan hintaan.

HOOKON. Silloin voin sen tehdä. Kynä tänne! (kirjoittaa.)

SKULE JAARLI (piispalle, joka käy näkymön yli oikealle). Teillä näkyy olevan kuninkaan korva vallassanne.

NIKOLAUS PIISPA. Teidän eduksenne.

SKULE JAARLI. Niinkö sanotte?

NIKOLAUS PIISPA. Ennen iltaa olette minua kiittävä.

(Astuu etäämmälle.)

HOOKON (tarjoo pergamenttia). Lukekaa tämä, jaarli.

SKULE JAARLI (lukee, katsoo kummastuneena kuninkaasen ja sanoo puoliääneensä). Te rikotte kaiken yhteyden nuoren Kangan kanssa?

HOOKON. Kangan kanssa, jota olen rakastanut yli kaiken maailmassa. Tästä päivästä saakka hän ei enää saa näkyä sillä tiellä, jota kuningas käy.

SKULE JAARLI. Suuri on työnne, Hookon; — itsestäni hyvin tiedän, miltä se tuntuu —

HOOKON. Pois täytyy jokaisen, joka on kuninkaalle liian rakas. — Sido kirje, (antaa sen Iivari Boddelle.)

NIKOLAUS PIISPA (kumartaa tuolin yli). Herra kuningas, nyt lähestytte suuren askeleen jaarlin ystävyyttä.

HOOKON (ojentaa hänelle kätensä). Kiitos, Nikolaus piispa; paraasen neuvoitte minua. Pyytäkää joku armo, ja se on teille myönnetty.

NIKOLAUS PIISPA. Tahdotteko?

HOOKON. Sen lausun kuninkaan-sanallani.

NIKOLAUS PIISPA. No, tehkää Vegard Væradal Hoologalannin käskynhaltijaksi.

HOOKON. Vegard? Hän on milt'ei uskollisin ystäväni; en mielelläni lähettäisi häntä niin kauvas luotani.

NIKOLAUS PIISPA. Kuninkaan ystävä on kuninkaallisesti palkittava. Sitokaa jaarli niinkuin olen neuvonut, niin olette ijäksi turvattu.

HOOKON (ottaa pergamenttilehden). Vegard saakoon viran Hoologalannissa. (kirjoittaen.) Tässä annan hänelle kuninkaallisen kirjeeni vahvistukseksi.

(Piispa väistyy etäämmälle.)

SKULE JAARLI (lähestyy pöytää). Mitä kirjoitatte?

HOOKON (ojentaa hänelle lehden). Lukekaa.

SKULE JAARLI (lukee ja katsoo tarkasti kuninkaasen). Vegard Væradal? Hoologalantiin?

HOOKON. Pohjanpuoliseen, joka on avoinna.

SKULE JAARLI. Ette siis muista, että Antero Skjaldarband myös on käskynhaltijana pohjoisessa? He ovat katkeria vihollisia; — Antero Skjaldarband on minun miehiäni —

HOOKON (hymyilee ja nousee seisoalle). Ja Vegard Væradal minun. Siis katsokoot että sopivat mitä pikemmin, sitä parempi. Tästä lähtein poistukoon viha kuninkaan ja jaarlin miesten väliltä.

NIKOLAUS PIISPA. Hm, tässä voi pian käydä hullusti! (lähestyy levottomana.)

SKULE JAARLI. Te ajattelette älykkäästi ja syvästi, Hookon.

HOOKON (lämpimästi). Skule jaarli, tänään otin teiltä valtakunnan, — mutta antakaa tyttärenne jakaa se minun kanssani!

SKULE JAARLI. Tyttäreni!

MARGARETA. Jumala!

HOOKON. Margareta, — tahdotteko olla kuningatar?

MARGARETA (pysyy äänettömänä).

HOOKON (ottaa häntä kädestä). Vastatkaa minulle.

MARGARETA (hiljaa). Tahdon kernaasti olla teidän vaimonne.

SKULE JAARLI (lyöden kättä). Rauha ja sovinto sydämmestäni!

HOOKON. Kiitos!

IIVARI BODDE (Dagfinnille). Jumalan kiitos; nyt päivä koittaa.

DAGFINN BONDE. Melkeinpä luulen niin. En koskaan ennen ole jaarlista niin pitänyt kuin nyt.

NIKOLAUS PIISPA (taempana). Olkaa aina varoillanne, hyvä Dagfinn, —, olkaa aina varoillanne.

IIVARI BODDE (Vegardille). Nyt olette käskynhaltija Hoologalannissa; tässä on teille kuninkaan vahvistus, (antaa hänelle kirjeen.)

VEGARD VÆRADAL. Sitten kiitän kuningasta hänen armostaan, (aikoo mennä.)

NIKOLAUS PIISPA (seisottaa hänet). Antero Skjaldarbandilla on kankea niska, elkää antako kukistaa itseänne.

VEGARD VÆRADAL. Se ei ole kellenkään ennen onnistunut, (menee.)

NIKOLAUS PIISPA (seuraa jäljestä). Olkaa kiven kova Antero Skjaldarbandia vastaan, — ja ottakaa muuten siunaukseni matkallenne.

IIVARI BODDE (joka on kuninkaan takana odottanut, pergamenttikääryt kädessä) Tässä ovat kirjeet, herra —

HOOKON. Hyvä; anna ne jaarlille.

IIVARI BODDE. Jaarlille? Ettekö te ensin pane sinettiä päälle?

HOOKON. Sehän on jaarlin toimi; — hänellä sinetti on.

IIVARI BODDE (hiljaisemmalla äänellä). Niin tähän saakka, — niin kauvan kuin hänellä oli holhojavalta; — mutta nyt!

HOOKON. Nyt niinkuin ennen; sinetti on jaarlilla, (poistuu.)

SKULE JAARLI. Antakaa kirjeet minulle, Iivari Bodde.

(Menee kirjeet kädessä pöydän luo, ottaa esiin valtasinetin, jota pitää kätkettyinä vyössään, ja sulkee seuraavana aikana kirjeet.)

NIKOLAUS PIISPA (puoliääneen). Hookon Hookoninpoika on kuningas — ja kuninkaan sinetti on jaarlilla; — ei ole hätää, ei ole hätää.

HOOKON. Mitä sanotte, herra piispa?

NIKOLAUS PIISPA. Minä sanon, Jumala ja pyhä Olavi varjelevat pyhää kirkkoansa. (Menee sisään kuninkaan saliin.)

HOOKON (lähestyy Margaretaa). Viisas kuningatar voi valtakunnassa suuria vaikuttaa; teidät voin vakaasti valita, sillä minä tiedän, että te olette viisas.

MARGARETA. Enkö muuta!

HOOKON. Mitä tarkoitatte?

MARGARETA. En mitään, en mitään, herra.

HOOKON. Ettekä te kannu vihaa minua kohtaan, vaikka minun tähteni olette luopuneet ihanista toiveista?

MARGARETA. Minä en ole teidän tähtenne luopunut mistään ihanista toiveista.

HOOKON. Ja te tahdotte olla minua lähellä, ja antaa minulle hyviä neuvoja?

MARGARETA. Sydämmestäni haluan olla teitä lähellä.

HOOKON. Ja antaa minulle hyviä neuvoja. Kiitos siitä; vaimojen neuvot ovat hyvät joka miehelle, ja minulla ei tästä lähin ole muuta kuin te; — minun täytyi lähettää pois äitini —

MARGARETA. Niin, hän oli teille liian rakas.

HOOKON. Ja minä olen kuningas. Hyvästi siis, Margareta! Te olette vielä niin nuori; mutta tulevana kesänä vietämme häämme, — ja siitä hetkestä lupaan pitää teidät luonani kaikessa kohtuullisessa uskollisuudessa ja kunniassa.

MARGARETA (hymyilee surumielisesti). Niin, minä tiedän, että pitkä aika kuluu, ennenkuin lähetätte minut pois.

HOOKON (elävästi). Lähettää teidät pois? Sitä en koskaan tee!

MARGARETA (kyynelsilmin). Ette, niin tekee Hookon ainoastaan niille, jotka ovat hänelle liian rakkaat. (Menee ovea kohti. Hookon katsoo mieltäväisenä hänen jälkeensä.)

RAGNHILD ROUVA (oikealta). Kuningas ja jaarli niin kauvan täällä sisällä! Levottomuus minut tappaa; — Margareta, mitä on kuningas sanonut ja tehnyt?

MARGARETA. Oi, niin paljon! Viimeksi hän otti käskynhaltijan ja kuningattaren.

RAGNHILD ROUVA. Sinun, Margareta!

MARGARETA (äidin kaulassa). Niin!

RAGNHILD ROUVA. Sinä tulet kuningattareksi!

MARGARETA. Ainoastaan kuningattareksi; — mutta luulen että olen sentäänkin iloinen. (Hän ja äiti menevät yhdessä ulos oikealle.)

SKULE JAARLI (Iivari Boddelle). Tässä ovat kirjeemme; viekää ne kuninkaan äidille ja Kangalle.

(Iivari Bodde kumartaa ja menee.)

DAGFINN BONDE (salin ovella). Nidarosin arkkipiispa pyytää saada tehdä kunnioituksensa kuningas

Hookon Hookoninpojalle!

HOOKON (hengittää täysin rinnoin). Vihdoin olen siis Norjan kuningas.

(Menee sisään valtasaliin.)

SKULE JAARLI (kätkee kuninkaan sinetin vyöhönsä). Mutta minä hallitsen maata ja valtakuntaa.

Esirippu laskee.

TOINEN NÄYTÖS.

(Kestisali Bergenin kuninkaanhovissa. Iso kaariakkuna keskellä peräseinää. Pitkin seinää on lava, jolla istuimia naisia varten. Vasemmalla sivuseinällä on kuninkaan istuin muutama askel lattiaa ylempänä; suuri ovi vastaisella seinällä. Lippuja, sotamerkkejä, kilpiä ja aseita sekä kirjavia peitteitä riippuu seinäpylväissä ja leikkauksilla koristetusta parvesta. Ympäri salia on asetettu juomapöytiä kannuineen, sarvineen ja tuoppineen.)

(Hookon kuningas istuu lavalla Margaretan, Sigridin, Ragnhild rouvan ja useamman muun korkean naisen kanssa. Iivari Bodde seisoo kuninkaan istuimen takana. Kuninkaan ja jaarlin miehet sekä vieraat istuvat juomapöydissä. Ensimmäisessä pöydässä oikealla kädellä istuu muiden muassa Dagfinn Bonde, Gregorius Juhonpoika ja Pool Flida. Skule jaarli ja Nikolaus piispa pelaavat lautapeliä eräällä pöydällä vasemmalla kädellä. Jaarlin kotoväki liikkuu edes takaisin kantaen juotavia esiin, Toisesta likeisestä huoneesta kuuluu soittoa seuraavien tapausten aikana.)

DAGFINN BONDE. Nyt on viides päivä käsissä, ja yhtä virkkuja ovat passarit täysiä tuoppia tuomaan.

POOL FLIDA. Jaarlin ei koskaan ollut tapana vieraitansa janoon näännyttää.

DAGFINN BONDE. Ei, eipä siltä näytä. Näin oivallisia kuninkaan häitä ei Norjassa ennen ole kuultu eikä nähty.

POOL FLIDA. Skule jaarli ei olekkaan ennen tytärtä naittanut.

DAGFINN BONDE. Totta kyllä; jaarli on mahtava mies.

ERÄS ASEMIES. Hänellä on kolmas osa valtakuntaa. Enemmän kuin yhdelläkään jaarlilla ennen on ollut.

POOL FLIDA. Kuninkaan osa on kuitenkin suurempi.

DAGFINN BONDE. Siitä emme tässä väittele; nyt olemme ystäviä ja hyvässä sovussa, (juo Poolin kanssa.) Olkoon kuningas kuningas ja jaarli olkoon jaarli.

POOL FLIDA (hymyilee). Helposti kuulee, että olet kuninkaan miehiä.

DAGFINN BONDE. Niin on jokaisen jaarlinkin miehen velvollisuus.

POOL FLIDA. Ei koskaan. Me olemme vannoneet valamme jaarlille, emmekä kuninkaalle.

DAGFINN BONDE. Se voi vielä tapahtua.

NIKOLAUS PIISPA (matalalla äänellä jaarlille heidän pelatessaan).
Kuuletteko mitä Dagfinn Bonde sanoo?

SKULE JAARLI (katsomatta ylös) Kuulen kyllä.

GREGORIUS JUHONPOIKA (katsoo tarkasti Dagfinniin). Miettiikö kuningas semmoista.

DAGFINN BONDE. No, no, — olkoon menneeksi; — ei riitaa tänään.

NIKOLAUS PIISPA. Kuningas tahtoo valaa teidän miehiltänne, jaarli.

GREGORIUS JUHONPOIKA (kovemmin). Miettiikö kuningas semmoista, kysyn minä?

DAGFINN BONDE. Minä en vastaa. Juokaamme kuninkaan ja jaarlin rauhan ja ystävyyden malja. Olut

on oivallista.

POOL FLIDA. Se onkin saanut aikansa seistä.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Kolme kertaa on jaarli valmistanut häitä, kolme kertaa lupasi kuningas tulla, — kolme kertaa jäi hän tulematta.

DAGFINN BONDE. Syyttäkää jaarlia siitä; hän antoi meille täyden työn Vikenissä.

POOL FLIDA. Olen kuullut sanottavan, Sigurd Ribbung tuotti teille vielä enemmän työtä Vermelannissa.

DAGFINN BONDE (kiihoittuen). Niin, kuka päästi Sigurd Ribbungin irti?

GREGORIUS JUHONPOIKA. Sigurd Ribbung karkasi meiltä Nidoros'issa, sen jokainen tietää.

DAGFINN BONDE. Mutta ei kukaan tiedä teidän estäneen häntä.

NIKOLAUS PIISPA (jaarlille, joka miettii yhtä siirrosta pelissä). Kuuletteko jaarli, — te se päästitte Sigurd Ribbungin irti.

SKULE JAARLI (siirtää). Se sävel on vanha.

GREGORIUS JUHONPOIKA (Dagfinnille.) Luulin toki sinun kuullessi Iislantilaisesta, Antero Torsteinin pojasta, Sigurd Ribbungin ystävystä —

DAGFINN BONDE. Niin; Sigurd kun oli karannut, niin te hirtitte Iislantilaisen, sen tiedän.

NIKOLAUS PIISPA (siirtää ja sanoo hymyillen jaarlille). Nyt minä lyön talonpojan, herra jaarli.

SKULE JAARLI, (äänekkäästi). Lyö vaan; vähäinen arvo talonpojalla.

(Siirtää nopan).

DAGFINN BONDE. Niin kyllä, sen sai Iislantilainen todistaa, kun Sigurd Ribbung karkasi Vermelantiin.

(Hillittyä naurua kuninkaan miehissä; kanssapuhetta jatketaan alennettuun äänin; kohta tämän jäljestä tulee mies sisään ja kuiskaa Gregorius Juhonpojalle.)

NIKOLAUS PIISPA. Ja sitte minä siirrän tuohon; ja te olette voitettu.

SKULE JAARLI. Siltä näyttää.

NIKOLAUS PIISPA (nojauu taapäin tuoliinsa). Te puollustitte huonosti kuningasta lopulla.

SKULE JAARLI (kaataa pelin kumoon ja nousee seisolle.) Minä olen jo aikoja sitten väsynyt kuningasta puollustamaan.

GREGORIUS JUHONPOIKA (lähestyy ja sanoo matalalla äänellä.) Herra jaarli, Jostein Tamb ilmoittaa, että laiva nyt on valmis purjehtimaan.

SKULE JAARLI (hiljaa). Hyvä. (Ottaa esiin sinetillä suljetun pergamentin.) Tässä on kirje.

GREGORIUS JUHONPOIKA (ravistaa päätänsä). Jaarli, jaarli, — onko se viisaasti?

SKULE JAARLI. Mikä?

GREGORIUS JUHONPOIKA. Siinä on kuninkaan sinetti.

SKULE JAARLI. Minä toimin kuninkaan hyväksi.

GREGORIUS JUHONPOIKA. No, antakaa sitte kuninkaan itse kieltää tarjomus.

SKULE JAARLI. Sitä hän ei tee, jos hän itse saa asiata ajaa. Hän tahtoo vaan kaikin mielin ja voimin kukistaa Ribbungilaisia ja sen vuoksi vahvistaa itsensä joka suunnalla.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Teidän toimenne on kenties älykäs, — mutta se on vaarallinen.

SKULE JAARLI. Olkoon se minun huolenani. Viekää kirje, ja käskekää Jostein kohta purjehtimaan.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Teidän tahtonne on tapahtuva, (menee ulos oikealle ja palaa jälleen hetken päästä.)

NIKOLAUS PIISPA (jaarlille.) Teillä näkyy olevan paljon toimitettavaa.

SKULE JAARLI. Mutta vähän kiitosta.

NIKOLAUS PIISPA. Kuningas on noussut.

(Hookon astuu alaspäin; kaikki miehet nousevat pöydistä.)

HOOKON (piispalle.) Suuresti meitä ilahuttaa, että te olette niin terveenä ja vahvana pysynyt näinä iloisina päivinä.

NIKOLAUS PIISPA. Toisin kuuroin virkistyn, herra kuningas; mutta tuskinpa vaan pitkäksi aikaa. Minä olen maannut sairaana koko pitkän talven.

HOOKON. Niin, niin, — te olette elänyt toimintarikasta elämää, tehnyt monta kuuluisata työtä.

NIKOLAUS PIISPA (ravistaen päätään). Oh, eipä niinkään; mulla on vielä paljon tekemättä, jospa vaan tietäisin, suodaanko aikaa kaikkihin.

HOOKON. Elävät saavat periä pois menevät, kunnianarvoisa herra; kaikkihan me tahdomme maan ja kansan parasta, (kääntyy jaarliin.) Eräs asia minua suuresti kummastuttaa; ei kumpikaan meidän käskynhaltijoistamme Hoologalannista ole saapunut häihin.

SKULE JAARLI. Totta kyllä; Antero Skjaldarbandia minä varmaan odotin.

HOOKON (hymyillen). Ja Vegard Væradalia myös.

SKULE JAARLI. Niin, Vegardia myös.

HOOKON (leikkisästi). Ja minä toivon, että te nyt olisitte paremmin vastaan ottanut vanhaa ystävääni, kuin seitsemän vuotta sitten Oslon sillalla, jolloin pistitte häntä poskeen, niin että miekka leikkausi ulos.

SKULE JAARLI (hymyilee väkinäisesti). Niin, silloin kuin teidän enonne, Gunnulf, löi oikean käden Sira Eiliviltä, minun paraimmalta ystävältäni ja neuvon-antajaltani.

NIKOLAUS PIISPA (iloisesti). Ja silloin kuin Dagfinn Bonde asemiehineen asetti vahvan yövahdin kuninkaan laivalle, koska kuningas muka oli huonossa turvassa jaarlin suojelemana!

HOOKON (totisesti). Ne ajat ovat menneet ja unohdetut.

DAGFINN BONDE (lähestyy). Nyt sopii torvien kutsua miehet kentälle aseleikkiin, jos teitä haluttaa, herra.

HOOKON. Hyvä. Tänäpä olkoon ilo valloillaan; huomenna saamme taasen ajatella Ribbungeja ja Orknööjaarlia.

NIKOLAUS PIISPA. Niin, hän kuuluu kieltävän veronmaksua?

HOOKON. Kun vaan saisin Ribbungit niskoiltani, niin lähtisin itse länteen.

(Hookon menee lavaa kohti, tarjoo kätensä Margaretalle ja vie hänet ulos oikealle; vähitellen seuraavat toiset jäljestä.)

NIKOLAUS PIISPA (Iivari Boddelle). Kuulkaapas sananen. Kuka on mies nimeltä Jostein Tamb?

IIVARI BODDE. Täällä on eräs Orknööläinen kauppias senniminen.

NIKOLAUS PIISPA. Orknööläinen? Vai niin. Ja nyt hän purjehtii kotia?

IIVARI BODDE. Niin varmaankin.

NIKOLAUS PIISPA (hiljemmin). Kallis lasti mukana, Iivari Bodde!

IIVARI BODDE. Jyviä ja kankaita, luullakseni.

NIKOLAUS PIISPA. Ja yksi kirje Skule jaarlilta.

IIVARI BODDE (hämmästyä). Kellenkä?

NIKOLAUS PIISPA. En tiedä; siinä oli kuninkaan sinetti —

IIVARI BODDE (tarttuu häntä käsivarteen). Herra piispa, — onko niinkuin sanotte?

NIKOLAUS PIISPA. Hys, elkää sekoittako minua tähän asiaan, (syrjäytyy.)

IIVARI BODDE. Silloin minun kohta täytyy —! Dagfinn Bonde! Dagfinn, Dagfinn —! (tunkeutuu ovella olevan kansan läpi.)

NIKOLAUS PIISPA (osan-ottavaisesti Gregorius Juhonpojalle). El päivää, jona ei jonkun omaisuutta ja vapautta häirittäisi!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Kuka nyt on vaarassa?

NIKOLAUS PIISPA. Eräs kauppias parka, — Jostein Tambiksi luullakseni häntä mainittiin.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Jostein —?

NIKOLAUS PIISPA. Dagfinn Bonde tahtoo estää häntä purjehtimasta.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Tahtooko Dagfinn estää häntä, sanotteko niin?

NIKOLAUS PIISPA. Nyt juuri hän meni.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Suokaa anteeksi, herra, minun täytyy kiirehtiä —

NIKOLAUS PIISPA. Niin, tehkää niin, kunnan läänitysmies; — Dagfinn Bonde on niin pahan-ilkinen.

(Gregorius Juhonpoika kiirehtii ulos oikealle toisten läsnäolevien keskitse, ainoastaan Skule jaarli ja Nikolaus piispa jäävät saliin.)

SKULE JAARLI (käy miettien edes takaisin; yhtäkkiä on ikäänkuin hän heräisi; hän katsoo ympärilleen ja lausuu). Kuinka täällä kerrassaan tuli hiljaiseksi.

NIKOLAUS PIISPA. Kuningas meni.

SKULE JAARLI. Ja kaikki miehet seurasivat häntä.

NIKOLAUS PIISPA. Kaikki, paitse meitä.

SKULE JAARLI. Suurta on olla kuningas.

NIKOLAUS PIISPA (varovaisesti). Tahdotteko sitä kokea jaarli?

SKULE JAARLI (hymyilee totisesti). Minä olen sitä kokenut; joka yö, kun näen unta, olen Norjan kuningas.

NIKOLAUS PIISPA. Unet ennustavat.

SKULE JAARLI. Ne kiusaavat myös.

NIKOLAUS PIISPA. Tuskinpa teitä. Ennen aikaan, sen voin käsittää; — mutta nyt, kun teillä on kolmas osa valtakuntaa, kun hallitsette ensimmäisenä miehenä valtakunnassa ja teidän tyttärenne on kuningatar —

SKULE JAARLI. Nyt enemmän kuin ennen, — juuri nyt.

NIKOLAUS PIISPA. Elkää mitään salatko! Ripittäkää; sillä teillä on varmaan suuri tuska.

SKULE JAARLI. Nyt enemmän kuin ennen, sanon minä. Se on koko elämäni kirous seisoa korkeinta niin lähellä — ainoastaan juopa on välillä — hyppäys vaan yli, — toisella puolen on kuninkaan nimi ja purppuraviitta ja hallitsija-istuim ja valta ja kaikki; joka päivä on tuo silmiäni edessä — mutta en koskaan pääse ylitse.

NIKOLAUS PIISPA. Totta, totta, jaarli.

SKULE JAARLI. Kun Guthorm Sigurdinpoika otettiin kuninkaaksi, olin minä nuoruuteni kukoistavassa voimassa; silloin huusi kova ääni minun sisässäni: poistettakaan lapsi, — *minä* olen täys-ikäinen, voimakas mies! — mutta Guthorm oli kuninkaan poika; siinä oli juopa minun ja valta-istuimen välillä.

NIKOLAUS PIISPA. Ja teiltä puuttui uskallusta —

SKULE JAARLI. Sitte Slittungit tunnustivat Erling Steinvægin kuninkaaksi. Silloin huusi minussa ääni jälleen: Skule on etevämpi päällikkö kuin Erling Steinvæg! Mutta minun olisi täytynyt rikkoo välini Birkebeinien kanssa, — siinä oli juopa tällä kertaa.

NIKOLAUS PIISPA. Ja Erling tuli Slittungein kuninkaaksi, ja myöhemmin Ribbungein, ja te odotitte!

SKULE JAARLI. Minä odotin Guthormin kuolemata.

NIKOLAUS PIISPA. Ja Guthorm kuoli, ja Inge Boordinpoika, teidän veljenne, tuli kuninkaaksi.

SKULE JAARLI. Sitten odotin veljeni kuolemaa. Hän oli kivuloinen alusta aikain; joka aamu kun me pyhässä messussa kohtasimme toisemme, istuin minä ja vilkistelin, eikö tauti kiihtynyt. Joka tuskan vavahdus, mikä ilmestyi hänen kasvoissaan, oli minulle kuin tuulen puuska purjeihin ja saatti minut lähemmäksi valta-istuinta. Joka huokaus, jolla hän helpotti vaivaansa ja kipuansa, kuului minusta kuin torvien ääni kaukaa kunnasten takaa, kuin lähettiläs, joka oli pitkät taipaleet käynyt, ilmoittaaksensa, että pian saisin tarttua valtaruoriin. Siten hävitin minä juurinensa päivinensä jok'ainoa ajatuksen veljellisestä rakkaudesta; ja Inge kuoli ja Hookon tuli, — ja Birkebeinit valitsivat *hänet* kuninkaaksi.

NIKOLAUS PIISPA. Ja te odotitte.

SKULE JAARLI. Minun mielestäni täytyi avun tulla ylhäältä. Minä tunsin itsessäni kuninkaan voiman, mutta vuodet vierivät; jok'ainoa mennyt päivä vähensi minun elämäni työtä. Jok'ainoa ilta ajattelin: huomenna on ihme tapahtuva, joka kaataa hänet ja asettaa minut tyhjälle istuimelle.

NIKOLAUS PIISPA. Hookonin valta oli silloin mitätöin; hän oli ainoastaan lapsi; muuta ei olisi tarvittu kuin askel vaan, mutta te ette sitä ottanut.

SKULE JAARLI. Se askel oli vaikea ottaa; se olisi minut erottanut koko suvustani ja kaikista ystäväistäni.

NIKOLAUS PIISPA. Niin *siinäpä* solmu, Skule jaarli, — siinä juuri se kirous, joka on painanut teidän elämäänne. Te tahdotte häden hetkeksi pitää kaikki tiet avoinna, — te ette uskalla purkaa kaikkia siltoja paitse *yhtä*, puollustaa sitä ainoata ja sillä voittaa tai kaatua. Te viritätte ansoja vihamiehellenne, te kaivatte kuoppia hänen polullensa ja ripustatte teräviä miekkoja hänen päänsä ylitse, te ripoitatte myrkkyä kaikkiin vateihin ja teillä on sadoittain pauloja pantuna; mutta jos hän on yhteen kietoutumaisillaan, niin ette uskalla häntä siihen kiertää; jos hän tarttuu myrkkyyn, niin katsotte miekkaankuolemista turvallisemmaksi; jos hän on kiinni joutumaisillaan aamupäivällä, niin te pidätte iltapäivää sopivampana.

SKULE JAARLI (katsoo häneen totisesti). Ja mitä te tekisitte, herra piispa?

NIKOLAUS PIISPA. Elkää minusta puhuko; minun toimenani tässä maassa on rakentaa kuninkaan-istuimia, eikä istua siellä ylhäällä kansaa ja valtakuntaa hallitsemassa.

SKULE JAARLI (hetken päästä). Selittäkää minulle *yksi* asia, kunnian-arvoisa herra; mutta selittäkää minulle aivan totuuden mukaan. Miksi käy Hookon niin järkähtämättömästi suoraa tietä? Hän ei ole teitä älykkäämpi, eikä rohkeampi minua.

NIKOLAUS PIISPA. Kuka tekee suurimman työn maailmassa?

SKULE JAARLI. Sen tekee suurin mies.

NIKOLAUS PIISPA. Mutta kuka on suurin mies?

SKULE JAARLI. Se on rohkein mies.

NIKOLAUS PIISPA. Niin sanoo päällikkö. Pappi sanoisi, se jolla on vahvin usko, — viisas, se joka on taitavin. Mutta se ei ole kenkään niistä, jaarli. *Onnellisin* mies on suurin mies. Onnellisin mies tekee suurimmat työt, hän, jonka ajan kutsumus valloittaa ikäänkuin kiimassa, synnyttäen ajatuksia, joita hän ei itse käsitä, ja osottaen hänelle tien, jonka loppua hän ei tiedä, mutta jota hän kuitenkin kulkee ja *täytyy* kulkea, siksi kuin hän kuulee kansan riemuiten huutavan ja suurin silmin katsoo taakseen, kummastuu ja havaitsee tehneensä suuren työn.

SKULE JAARLI. Niin, siitä tulee tuo Hookonin varma turvallisuus.

NIKOLAUS PIISPA. Sitä Roomalaiset tarkoittivat sanalla *ingenium*. — Minä en muutoin ole vahva latinan kielessä; mutta sitä tarkoitti *ingenium*.

SKULE JAARLI (ensin miettivästi, sitten yhä kiihtyen). Olisiko Hookon luotu toisesta aineesta kuin minä? Olisiko hän noita onnellisia? — Niin, eikö hänelle kaikki onnistu? Eikö kaikki käänny paraaksi, kun asia koskee häntä? Talonpoikakin sen havaitsee; hän sanoo puiden kaksi kertaa hedelmöivän, ja lintujen hautovan munia kaksi kertaa joka kesä, kun Hookon on kuningas. Vermelannissa, jossa hän poltti ja ryösti, loistavat jälleen uudestaan rakennetut huoneet ja joka pellolla aaltoilee sakea vilja. On ikäänkuin veri ja tuhka höystyttäisi ne seudut, joihin Hookon tekee sotaretkiä; on ikäänkuin Luoja viljalla peittäisi, minkä Hookon tallaa jalkoihinsa; on ikäänkuin pyhät haltijattaret kiiruusti pyyhkisivät pois joka velan hänen jäljestään. Ja kuinka helppo hänen oli kuninkaaksi päästä! Hänen etunsa vaati, että Inge kuolisi varahin, ja Inge kuoli; hän tarvitsi suojelusta ja puollustusta, ja hänen miehensä häntä suojelivat ja puollustivat; hän tarvitsi raudankannantaa, ja hänen äitinsä tuli ja kantoi sen hänen edestänsä.

NIKOLAUS PIISPA (huudahtaa ehdottomasti). Mutta me — me kaksi -!

SKULE JAARLI. Me?

NIKOLAUS PIISPA. Niin te — te sitte!

SKULE JAARLI. Hookonilla on oikeus, piispa.

NIKOLAUS PIISPA. Hänellä on oikeus, syystä että hän on onnellinen; — suurin onni on se, että on oikeus puolella. Mutta millä oikeudella sai Hookon oikeuden, ettekä te?

SKULE JAARLI (hetken päästä). On asioita, joita Jumala minua varjelkoon ajattelema.

NIKOLAUS PIISPA. Näittekö koskaan erästä vanhaa kuvaa Nidarosin Kristuksenkirkossa? Se kuvailee vedenpaisumusta, joka kasvaa yhä ja nousee nousemistaan vuorien ylitse, niin että yksi ainoa huippu enää on näkyvässä. Sille kiipee koko perhekunta, isä ja äiti ja poika ja pojan vaimo lapsinensa; — ja poika repii isää alas vedentulvaan saadaksensa turvallisemman aseman, ja hän tahtoo repiä äitinsäkin ja vaimonsa ja kaikki lapsensa, itse päästäksensä huipulle; — sillä *siellä* on jalan verta mannerta, siellä voi hän tunnin ajan olla turvassa. — Se on, jaarli, viisauden tarina ja jokaisen viisaan miehen tarina.

SKULE JAARLI. Entäs oikeus?

NIKOLAUS PIISPA. Pojalla oli oikeus. Hänellä oli voimaa ja halua elämään; — noudata haluasi ja käytä voimiasi, jokaisella on se oikeus.

SKULE JAARLI. Niin, hyviin tarkoituksiin, kyllä.

NIKOLAUS PIISPA. Sanoilla leikkimistä! Hyvää ja pahaa ei ole olemassakaan, ei ylhäistä ei alhaista, ei korkeata ei halpaa. Tuommoiset sanat tulee teidän unohtaa, muutoin ette koskaan uskalla viimeistä askelta, ette koskaan tule juovan toiselle puolelle, (alennetulla äänellä, mutta pakoittavasti.) Teidän ei pidä vihaaman joukkoa eikä puoluetta, siksi että joukko taikka puolue vaatii *sitä* eikä *tätä*; mutta teidän pitää vihaaman joka miestä joukossa, sen vuoksi että hän vastustaa teitä, ja vihaaman jokaista joka harrastaa jotakin asiata, sen vuoksi että asia ei edistä teidän tahtoanne. Kaikki, jota voitte käyttää, on hyvää, — kaikki, joka laskee esteitä tiellenne, on pahaa.

SKULE JAARLI (katsoo mieltien eteensä). Mitä olenkaan uhrannut sen kuninkaan-istuimen tähden, jolle kuitenkin en ulettunut; — ja mitä on Hookon sen vuoksi uhrannut, hän, joka nyt siinä istuu niin turvallisena! Olin nuori ja luovuin ihanasta, salaisesta rakkaudestani, ottaakseni puoliso mahtavasta suvusta. Minä rukoilin pyhimyksiä, että minulle suotaisiin poika, — mutta sain ainoastaan tyttäriä.

NIKOLAUS PIISPA. Hookon saa poikia, jaarli, — saattepa nähdä!

SKULE JAARLI (menee oikeanpuoleista akkunaa kohti). Niin, — kaikki käy Hookonin mielen mukaan.

NIKOLAUS PIISPA (seuraa häntä). Ja te, te sallitte, että teitä rauhatoinna ajetaan onnestanne koko elämänne halki! Oletteko sokea? Ettekö näe, että Hookonin rinnalla on mahtavampi voima kuin Birkebeinien joukko edistämässä kaikkia hänen toimiansa? Hän saa apua ylhäältä päin, niiltä — niiltä, jotka teitä vastustavat, — niiltä, jotka syntymästänne saakka ovat teitä kadehtineet! Ja te kumarratte noita kadehtijoitanne! Nouskaa, mies; ojentakaa selkänne! Miksikä teille muuten olisikaan suotu hillitsemätöin sielunne? Muistakaa, että ensimmäisen suuren työn maailmassa toimitti eräs, joka nousi kapinaan vahvaa valtakuntaa vastaan!

SKULE JAARLI. Kuka?

NIKOLAUS PIISPA. Enkeli, joka nousi kapinaan valoa vastaan.

SKULE JAARLI. Ja joka viskattiin syvyyden kitaan —

NIKOLAUS PIISPA (raivokkaasti). Ja perusti siellä valtakunnan, ja tuli kuninkaaksi, mahtavaksi kuninkaaksi, — mahtavammaksi kuin yksikään noista kymmenestätuhannesta — jaarlista tuolla ylhäällä! (vaipuu rahille juomapöydän ääreen.)

SKULE JAARLI (katsoo häneen kauvan ja lausuu). Piispa Nikolaus, oletteko enemmän tai vähemmän kuin ihminen?

NIKOLAUS PIISPA (hymyilee). Minä olen viattomuuden tilassa: minä en tiedä erotusta hyvän ja pahan välillä.

SKULE JAARLI (puoleksi itsekseen). Miksi minut pantiin maailmaan, kun ei tahdottu minusta sen parempaa huolta pitää? Hookonilla on niin luja ja järkähtämätöin luottamus itseensä, — kaikki hänen miehensä luottavat häneen lujasti ja järkähtämättömästi —

NIKOLAUS PIISPA. Salatkaa, että teillä ei ole semmoista luottamusta itseenne! Puhukaa ikäänkuin teillä se olisi; vannokaa korkeasti ja kalliisti, että se teillä on, — ja kaikki teitä uskovat.

SKULE JAARLI. Jos minulla olisi poika! Jos minulla olisi poika, joka voisi ottaa koko tuon suuren perinnön minun jälkeeni!

NIKOLAUS PIISPA (elävästi). Jaarli — jos teillä olisi poika?

SKULE JAARLI. Minulla ei ole.

NIKOLAUS PIISPA. Hookon saa poikia.

SKULE JAARLI (pusertaa käsiänsä). Ja on kuninkaaksi syntynyt.

NIKOLAUS PIISPA (nousee). Jaarli — joll'ei hän olisikaan.

SKULE JAARLI. Onpa hän sen todistanut; raudan-kannanta —

NIKOLAUS PIISPA. Ja joll'ei hän olisikaan — huolimatta raudan-kannannasta?

SKULE JAARLI. Tahdotteko sanoa Jumalan valehdelleen kun hän antoi raudan-kannannan onnistua?

NIKOLAUS PIISPA. Mitä asiata todistaaksensa Inga Varteigin rouva uskalsi vaatia Jumalan tuomiota.

SKULE JAARLI. Sitä että se poika, jonka hän synnytti, idän puolella, Borgasysselissä, oli Hookon Sverrenpojan poika.

NIKOLAUS PIISPA (nyykyyttää päätään, katsoo ympärilleen ja lausuu hiljaa). Ja joll'ei nyt Hookon kuningas olisikaan tuo lapsi?

SKULE JAARLI (peräytyy askeleen.) Kaikkivaltias —! (rauhoituu) Se on mahdollista.

NIKOLAUS PIISPA. Kuulkaa minua, jaarli. Minä olen kuudenkahdeksatta vanha; aika rupeaa nyt menemään nopeasti alas mäkeä, ja tätä asiata en uskalla ottaa muassani toiselle puolen —

SKULE JAARLI. Puhukaa, puhukaa! Eikö hän ole Hookon Sverrenpojan poika?

NIKOLAUS PIISPA. Kuulkaa minua. Silloin kuin Inga oli raskaana, ei kukaan saanut siitä tietoa. Hookon Sverrenpoika oli juuri kuollut, ja arvattavasti pelkäsi hän Inge Boordinpoikaa, joka siihen aikaan oli kuningas, ja teitä, — niin, ja Bagleja myöskin, arvatakseni. Hän synnytti piilossa pappi Trondin luona, idän puolella Heggenin kihlakunnassa, ja yhdeksän päivää myöhemmin palasi hän kotia; mutta kuninkaan lapsi jäi koko vuodeksi papin luo, ilman että äiti uskalsi siitä huolta pitää, ja ilman että kukaan tiesi asiasta, paitse Trond ja kaksi hänen poikaansa.

SKULE JAARLI. Niin, niin, — entä sitte?

NIKOLAUS PIISPA. Kun lapsi oli vuoden vanha oli sitä vaikea kauvemmin salata. Inga ilmoitti silloin asian Erlend Husebyn herralle, — niinkuin tiedätte, eräs vanha Birkebeini Sverren ajoilta.

SKULE JAARLI. No?

NIKOLAUS PIISPA. Hän sekä muut ylämaiden päälliköt ottivat lapsen ja matkustivat sen kanssa sydäntalvella vuorten ylitse ja veivät sen kuninkaalle, joka silloin piti hovio Nidorosissa.

SKULE JAARLI. Ja kuitenkin voitte sanoa, että —?

NIKOLAUS PIISPA. Vallan vaarallista, ymmärrättehän, oli halvan pappismiehen kasvattaa kuninkaan lasta. Kohta lapsen synnyttyä, ilmoitti hän ripissä asian eräälle kirkolliselle päämiehellensä ja pyysi häneltä neuvoa. Tämä päämies käski silloin Trondin salaa vaihtamaan lapsen, lähettämään oikean kuninkaan lapsen turvalliseen paikkaan ja antamaan Ingalle toisen, jos hän taikka Birkebeinit myöhemmin vaatisivat kuninkaan poikaa.

SKULE JAARLI (liikutettuna). Ja kuka oli se koira, joka sen neuvon antoi?

NIKOLAUS PIISPA. Minä se olin.

SKULE JAARLI. Te? Niin, te olette aina vihannut Sverren sukua.

NIKOLAUS PIISPA. Turvatoin olisi luullakseni kuninkaan poika ollut teidän käsissänne.

SKULE JAARLI. Entä pappi?

NIKOLAUS PIISPA. Hän lupasi tehdä minun käskyni mukaan.

SKULE JAARLI (tarttuu häntä käsivarteen). Ja Hookon on tuo vaihdokas!

NIKOLAUS PIISPA. Jos pappi on pysynyt sanassaan.

SKULE JAARLI. Jos hän on pysynyt?

NIKOLAUS PIISPA. Trond pappi lähti maasta samana talvena kuin lapsi tuli Inge kuninkaan luo. Hän matkusti Tuomas Becketin haudalle ja jäi sitte Englantiin kuolemaansa saakka.

SKULE JAARLI. Hän lähti maasta, sanotte te! Silloin hän varmaan on lapsen vaihtanut ja peljännyt Birkebeinien kostoja.

NIKOLAUS PIISPA. Taikka on hän ollut vaihtamatta, ja peljännyt minun kostoani.

SKULE JAARLI. Kumpaako te uskotte?

NIKOLAUS PIISPA. Kumpainenkin on yhtä mahdollista.

SKULE JAARLI. Mutta ne papin pojat, joista puhuitte.

NIKOLAUS PIISPA. Ne lähtevät ristiretkeläisten kanssa pyhälle maalle.

SKULE JAARLI. Eikö kukaan ole heistä sittemmin kuullut?

NIKOLAUS PIISPA. On kyllä.

SKULE JAARLI. Missä he ovat?

NIKOLAUS PIISPA. He hukkuivat matkalla Kreikan mereen.

SKULE JAARLI. Entäs Inga?

NIKOLAUS PIISPA. Ei tiedä asiasta mitään, ei papin ripistä eikä minun neuvostani.

SKULE JAARLI. Hänen lapsensa oli ainoastaan yhdeksänpäiväinen, kun hän lähti; niinhän sanoitte?

NIKOLAUS PIISPA. Niin; ja se lapsi, jonka hän sai takaisin, oli yli vuoden vanha —

SKULE JAARLI. Siis ei ole ainoatakaan ihmistä maailmassa, joka voi tähän valoa luoda! (kävelee muutaman kerran kiivaasti edestakaisin.) Kaikkivaltias Jumala, voiko tässä olla perää? Hookon — kuningas — hän, joka hallitsee maata ja valtakuntaa, hän olisi syntymäoikeutta vaille! — Ja miksi asia ei voisi niin olla? Onpa häntä kaikissa seurannut ihmeteltävä onni, — miksi siis ei sekin, että hän lapsena otetaan köyhän mökkiläisen majasta ja lasketaan kuninkaan lapsen kätkeyseen —

NIKOLAUS PIISPA. Samalla kuin koko kansa uskoo häntä kuninkaan pojaksi —

SKULE JAARLI. Samalla kuin *hän itse* sen uskoo, piispa, — se on suurin onni, se on väkevyyden vyö! (menee akkunalle.) Katsokaa, kuinka kauniina hän istuu hevosen seljässä. Ei kukaan ole siinä hänen vertaisensa. Hänen silmissään on hymy ja välke ikäänkuin auringon paiste, hän katsoo vasten päivää niinkuin tietäisi olevansa luotu käymään eteenpäin, yhä eteenpäin, (kääntyy piispaa kohti.) Minä olen kuninkaan käsi, kentiesi kuninkaan pääkin; mutta hän on täysi kuningas.

NIKOLAUS PIISPA. Eikä kenties sittekään ole.

SKULE JAARLI. Niin, — kenties ei sittekään.

NIKOLAUS PIISPA (pane kätensä hänen olkapäällensä). Jaarli, kuulkaa minua —

SKULE JAARLI (katsoo yhä ulos). Tuossa istuu kuningatar. Hookon puhuu hänelle lempeästi; hän punehtuu ja vaalenee ilosta. Hän otti hänet puolisoksensa, koska oli viisasta valita maan mahtavimman miehen tytär. Silloin ei hänen sydämessään ollut ainoatakaan lämmintä ajatusta häntä kohtaan — mutta niitä tulee; Hookonilla on onni kaikessa. Hänen vaimonsa on valaiseva hänen elämänsä — (vaikenee ja lausuu hämmästyen.) Mitä se tietää?

NIKOLAUS PIISPA. Mikä?

SKULE JAARLI. Dagfinn Bonde tunkeusi väkisin ympärillä seisovan joukon läpi. Nyt hän ilmoittaa jotakin kuninkaalle.

NIKOLAUS PIISPA (katsoo ulos jaarlin takaa). Hookon näyttää vihastuvan; — eikös niin? Hän puristaa nyrkkiänsä —

SKULE JAARLI. Hän katsoo tänne ylös, — mitä se merkinnee? (aikoo mennä.)

NIKOLAUS PIISPA. Jaarli, kuulkaa minua, — yksi keino löytynee varmuuden saamiseen Hookonin oikeudesta.

SKULE JAARLI. Yksi keino, sanotte?

NIKOLAUS PIISPA. Trond pappi on ennen kuolemaansa kirjoittanut kirjeen elämästensä ja sakramenttein nauttimisella vakuuttanut todeksi sen kirjoittamansa.

SKULE JAARLI. Ja se kirje, — Jumalan armon kautta, — missä se on?

NIKOLAUS PIISPA. Tietäkää siis, että — (katsoo ovelle). Hys, kuningas tulee!

SKULE JAARLI. Kirje, piispa, — kirje!

NIKOLAUS PIISPA. Tuossa on kuningas.

(Hookon astuu sisään seurueensa ja usean vieraan seuraamana. Kohta sen jälkeen tulee Margareta; hän on tuskallisen levotoin ja tahtoo rientää kuninkaan luo, mutta häntä estää Ragnhild rouva, joka useamman naisen kanssa on häntä seurannut. Sigrid on vähän erillään perässäpäin. Jaarlin miehet näyttävät levottomilta ja kokoontuvat yhteen oikealle kädelle, jossa Skule seisoo, vaikka hiukan taempana.)

HOOKON (sisällisesti suuresti liikutettuna). Skule jaarli, kuka on kuningas tässä maassa?

SKULE JAARLI. Kukako on kuningas?

HOOKON. Niin minä kysyin. Minulla on kuninkaan nimi, mutta kellä on kuninkaan valta?

SKULE JAARLI. Kuninkaan vallan pitää oleman siellä, missä kuninkaan oikeus on.

HOOKON. Niin sen pitäisi oleman; mutta onko se niin?

SKULE JAARLI. Haastatteko minua tässä oikeuteen?

HOOKON. Haastan; sillä se oikeus on minulla, joka miestä kohtaan valtakunnassa.

SKULE JAARLI. Minä luulen voivani töistäni vastata.

HOOKON. Hyvä meidän kaikkein, jos niin on laita (astuu askeleen ylemmä kuninkaan-istuimen luokse ja nojaa siihen.) Tässä seison teidän kuninkaananne ja kysyn: tiedättekö että Jon jaarli Orknööläinen on noussut kapinaan minua vastaan?

SKULE JAARLI. Tiedän.

HOOKON. Että hän kieltää minulta veron?

SKULE JAARLI. Tiedän.

HOOKON. Ja onko se totta, herra jaarli, että tänään olette lähettänyt kirjeen hänelle?

SKULE JAARLI. Kuka sen sanoo?

IIVARI BODDE. Minä sen sanon.

DAGFINN BONDE. Jostein Tamb ei uskaltanut kieltäytä sitä ottamasta, kun siinä oli kuninkaan sinetti.

HOOKON. Te kirjoitatte kuninkaan vihamiehille ja käytätte kuninkaan sinettiä, ilman kuninkaan tietämättä mitä kirjoitatte!

SKULE JAARLI. Niin olen tehnyt monta vuotta teidän suostumuksellanne.

HOOKON. Niin, siihen aikaan, jolloin olitte minun holhojani.

SKULE JAARLI. Ei teille koskaan ole siitä vahinkoa tullut. Jon jaarli kirjoitti minulle ja pyysi minun välitystäni; hän tarjosi sovintoa, mutta kuninkaalle kunnottomilla ehdoilla. Vermelannin retki on raskaasti painanut mieltänne; jos itse olisitte saanut asiata ajaa, niin olisi Jon jaarli päässyt liian helpolla, — minä voin selvittää asian paremmin.

HOOKON. Me haluaisimme mieluisimmin selvittää asian itse. — Ja mitä olette vastannut?

SKULE JAARLI. Lukekaa kirjeeni.

HOOKON. Antakaa tänne!

SKULE JAARLI. Minä luulin sen teillä olevan?

DAGFINN BONDE. Paremminkin asian laidan tiedätte. Gregorius Juhonpojalla oli nopsemmat jalat; kun tulimme laivalle, oli kirje poissa.

SKULE JAARLI (kääntyy Gregorius Juhonpoikaan). Herra läänitysmies, antakaa kuninkaalle kirje.

GREGORIUS JUHONPOIKA (lähestyy levottomana). Kuulkaa minua —!

SKULE JAARLI. Mitä nyt.

GREGORIUS JUHONPOIKA (alentaen ääntänsä). Muistattehan, että kirjeessä oli teräviä sanoja kuninkaasta.

SKULE JAARLI. Niistä kyllä osaan vastata. Kirje!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Se ei ole minulla.

SKULE JAARLI. Se ei ole teillä!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Dagfinn Bonde seurasi kantapäillämme. Minä otin kirjeen Jostein Tambilta, sidoin siihen kiven —

SKULE JAARLI. No?

GREGORIUS JUHONPOIKA. Se on vuonon pohjassa.

SKULE JAARLI, Pahasti, — pahasti siinä menettelitte.

HOOKON. Minä odotan kirjettä herra jaarli!

SKULE JAARLI. Minä en voi tuoda sitä esiin.

HOOKON. Te ette voi?

SKULE JAARLI (lähestyy pari askelta kuningasta). Minä olen liian ylpeä turvatakseni selityksiin, joita te ja teidän miehenne voisitte sanoa verukkeiksi —

HOOKON (hillitsee kiihtyvää vihaansa). Entä sitten?

SKULE JAARLI. Sanalla sanottu; — minä en tuo sitä esille; — minä en tahdo tuoda sitä esille!

HOOKON. Te siis kohtaatte minua uhalla!

SKULE JAARLI. Joll'ei toisin voi olla, — no niin, minä kohtaan teitä uhalla.

IIVARI BODDE (lujasti). Nyt herra kuningas, nyt luullakseni ovat kaikki todistukset tarpeettomia!

DAGFINN BONDE. Niin, nyt, arvatakseni, tunnemme jaarlin mielen.

HOOKON (kylmästi jaarlille). Suvaitsetteko antaa kuninkaansinetin Iivari Boddelle.

MARGARETA (rientää kädet ristissä lavaa kohti, jolla kuningas seisoo). Hookon, ole minulle lempeä ja armollinen isäntä!

HOOKON (osottaa hänelle käskevästi kädellään; hän peittää kasvonsa huntuunsa ja palaa toiselle puolelle äitinsä luokse).

SKULE JAARLI (Iivari Boddelle). Tässä on kuninkaan sinetti.

IIVARI BODDE. Tämä siis oli oleva pitojen viimeinen ilta. Se loppui kuninkaalle raskaasen suruun; mutta se oli kerran tuleva, ja minun mielestäni täytyy jokaisen uskollisen miehen iloita, että se tuli.

SKULE JAARLI. Ja minun mielestäni täytyy jokaisen uskollisen miehen syvästi närkästyä siitä, että pappi tuolla tavoin saa tuukeutua meidän Birkebeinien väliin; — niin, minä sanon Birkebeinien, sillä minä olen Birkebeini niin hyvin kuin kuningas ja hänen miehensä. Minä olen samaa sukua, Sverren sukua, kuninkaan sukua, — mutta te, pappi, olette rakentanut epäluulon-kehän kuninkaan ympärille ja sulkenut minut ulkopuolelle; sitä te olette jo monta vuotta puuhannut.

POOL FLIDA (kiivastuneena ympärillä seisoville). Jaarlin miehet! Tuleeko meidän tuommoista kärsiä?

GREGORIUS JUHONPOIKA (astuu esiin). Ei koskaan, me emme enää voi emmekä me tahdo kauvemmin tätä kärsiä. Tässä täytyy tulla ääneen sanotuksi, — ett'ei kukaan jaarlin miehistä voi kuningasta palvella täydellä luottamuksella ja rakkaudella, niin kauvan kuin Iivari Bodde käy kuninkaan hovissa edestakaisin sytytellen vihaa ja epäluuloa meitä kohtaan.

POOL FLIDA. Pappi! Minä julistan sinut maanheitoksi sekä hengen että jäsenien puolesta, missä minä sinut tavannenkin vapaalla manterella, laivalla, taikka pyhittämättömässä huoneessa!

USEA JAARLIN MIES. Minä samoin! Minä samoin! Sinä olet lainhylky meidän edessämme!

IIVARI BODDE. Jumala varjelkoon minua olemasta kuninkaan ja niin monen mahtavan päällikön välillä. — Hookon, minun korkea herrani, omatuntoni minulle vakuuttaa, että olen teitä uskollisesti palvellut. Jaarlia vastaan olen teitä varjellut, se on totta; mutta jos minä jonkun ajan olen väärin menetellyt häntä kohtaan, niin suokoon Jumala minulle anteeksi. Nyt ei minulla enää ole mitään tehtävää kuninkaan kartanossa; tässä on sinettinne; ottakaa se omiin käsiinne; jo kauvan aikaa olisi sen pitänyt siellä oleman.

HOOKON (joka on astunut alas lavalta). Te jätte!

IIVARI BODDE. Minä en voi. Omatuntoni minua vaivaisi ja kalvaisi yöt päivät, jos minä jäisin. Suurempaa onnettomuutta ei kukaan voi matkaan saattaa tähän aikaan, kuin se joka asettautuu kuninkaan ja jaarlin väliin.

HOOKON. Iivari Bodde, minä käsken sinua jäämään!

IIVARI BODDE. Jos pyhä Olavi kuningas nousisi hopea-arkustaan ja käskisi minua jäämään, niin täytyisi minun kuitenkin nyt mennä (laskee sinetin kuninkaan käteen.) Hyvästi, jalo herrani! Jumala edistäköön ja siunatkoon kaikkia teidän toimianne!

(Menee joukon keskitse ulos oikealle.)

HOOKON (synkkänä, jaarlille ja hänen miehillensä). Siinä kadotin uskollisen ystävän teidän tähtenne; suuren korvauksen saatte tarjota, jos tahdotte tappion maksaa.

SKULE JAARLI. Minä tarjoon itseni ja kaikki mieheni.

HOOKON. Melkeinpä pelkään, että enemmän tarvitaan. Minä tarvitsen nyt ympärilläni kaikki ne, joihin voin ehdottomasti luottaa. Dagfinn Bonde, toimita kohta sanansaattaja pohjoiseen, Hoologolantiin; Vegard Væradal on kutsuttava takaisin tänne.

DAGFINN BONDE (joka on seisonut vähän taempana ja puhutellut erästä matkustajan-puvussa olevata miestä, joka on astunut sisään saliin, lähestyy ja lausuu kauhistuneena). Vegard ei voi tulla, herra.

HOOKON. Mistä sen tiedät?

DAGFINN BONDE. Juuri nyt saapui tänne sanoma hänestä.

HOOKON. Mitä se ilmoittaa?

DAGFINN BONDE. Vegard Væradal on surmattu.

USEAT ÄÄNET. Surmattu!

HOOKON. Kuka hänen surmasi?

DAGFINN BONDE. Antero Skjaldarband, jaarlin ystävä.

(Lyhyt äänettömyys; miehet kuiskaavat levottomasti keskenänsä.)

HOOKON. Missä on sanansaattaja?

DAGFINN BONDE (tuo miehen esiin). Tässä, herra kuningas.

HOOKON. Mikä oli syy surmantekoon?

SANANSAATTAJA. Sitä ei kukaan tietäne. He puhuivat lappalais-verosta ja yks kaks hypähti Antero seisaalleen ja iski häneen kuolinhaavan.

HOOKON. Olivatko he ennen riidelleet?

SANANSAATTAJA. Joskus. Antero sanoi usein erään viisaan neuvon-antajan täältä etelästä hänelle kirjoittaneen että hänen piti oleman kiven kova Vegard Væradalia kohtaan.

DAGFINN BONDE. Outoa totisesti; — ennenkuin Vegard lähti, kertoi hän minulle, erään viisaan neuvon-antajan sanoneen, että *hänen* piti oleman kiven kova Antero Skjaldarbandia kohtaan.

NIKOLAUS PIISPA (sylkäisee). Hyi semmoisia neuvonantajia!

HOOKON. Me emme huoli tarkemmin tutkia, mistä juuresta tämä on kasvanut. Kaksi uskollista sielua olen tänään kadottanut. Minä voisin kyneleitä vuodattaa Vegardin tähden; mutta tässä on tarvis enemmän kuin kyneleitä; tässä on pantava henki henkeä vastaan. Herra jaarli, Antero Skjaldarband on teidän miehiänne; te tarjositte kaiken apunne, korvataksenne Iivari Boddea. Minä tartun sanaanne ja toivon, että te toimitatte niin, että tämä rikos tulee rangaistuksi.

SKULE JAARLI. Pahat enkelit asettuvat varmaan meidän välillemme tänä päivänä. Ketä hyvänsä puoluealaistani olisin sallinut koston kohtaavan —

HOOKON (tarkasti). No?

SKULE JAARLI. Mutta en Antero Skjaldarbandia.

HOOKON (kiivastuen). Tahdotteko suojella murhamiestä!

SKULE JAARLI. Tätä murhamiestä täytyy minun suojella.

HOOKON. Ja mistä syystä —?

SKULE JAARLI. Sitä ei kukaan saa tietää paitse taivaan Jumala.

NIKOLAUS PIISPA (hiljaa Dagfinnille). Minä sen tiedän.

DAGFINN BONDE. Ja minä sen aavistan.

NIKOLAUS PIISPA. Elkää mitään virkatko, hyvä Dagfinn!

HOOKON. Jaarli, minä tahdon mitä kauvemmin uskoa ett'ette tosiaanne haasta siinä, mitä nyt lausutte —

SKULE JAARLI. Jos Antero Skjaldarband olisi oman isäni surmannut, — pääsisi hän kuitenkin rankaisematta. Elkää kysykö enempätä.

HOOKON. Hyvä. Sitten saamme itse asian suorittaa!

SKULE JAARLI (tuskallisesti). Kuningas! veritöitä tulee molemmin puolin!

HOOKON. Olkoon menneeksi; rangaistus on kuitenkin tapahtuva.

SKULE JAARLI. Se ei ole tapahtuva! — Se ei voi tapahtua!

NIKOLAUS PIISPA. Ei, jaarli on oikeassa.

HOOKON. Ja niin sanotte te, kunnian-arvoisa herra?

NIKOLAUS PIISPA. Antero Skjaldarband on ottanut ristin merkin.

HOOKON ja SKULE JAARLI. Ottanut ristinmerkin!

NIKOLAUS PIISPA. Ja on jo lähtenyt pois maasta.

SKULE JAARLI. Se oli meille kaikille onneksi.

HOOKON. Päivä laskee; häät olkoot loppuneet. Minä kiitän teitä, herra jaarli, kaikesta kunniasta, jota tällä ajalla on minulle osoitettu. — Te lähdette Nidaroosiin, tietääkseni?

SKULE JAARLI. Niin on aikomukseni.

HOOKON, Ja minä lähdän Vikeniin. — Jos sinä, Margareta mieluisammin haluat jäädä tänne Bergeniin, niin tee niin.

MARGARETA. Minne sinä menet, sinne tahdon tulla jäljessäsi, siksi kuin minua kiellät.

HOOKON. Hyvä, seuraa sitten.

SIGRID. Lavealle hajoaa suku nyt. (lankeaa polvillensa Hookonin eteen.)
Suokaa minulle armo, herra kuningas!

HOOKON. Nouskaa, Sigrid rouva, mitä pyydätte, on tapahtuva.

SIGRID. Minä en voi seurata jaarlia Nidaroosiin. Reinin nunnaluostari on juuri vihittävä; kirjoittakaa arkkipiispalle — vaikuttakaa minun hyväkseni, että pääsen sinne abbedissaksi.

SKULE JAARLI. Sinä, sisareni?

HOOKON. Te tahdotte mennä luostariin!

SIGRID (nousee). Nidaroosin veri yönä, minun hääpäivänäni, kun Baglit tulivat ja löivät minun ylkäni kuoliaaksi ja monta sataa hänen kanssansa, samalla kun kaupunki paloi joka kulmalta, — silloin oli ikään kuin olisi veri ja murhapalo tehneet näköni tylsäksi ja suljetuksi ulkomaailmaan päin. Mutta minä sain voiman hämärästi huomata, mitä ei kukaan muu voi nähdä, — ja nyt juuri näen — suuren hirmuajan koittavan maalle!

SKULE JAARLI (kiivaasti). Hän on sairas! Elkkää huoliko hänestä!

SIGRID. Runsas vilja on kypsä hänelle, joka pimeässä niittää. Kaikilla Norjan naisilla pitäisi nyt oleman ainoastaan yksi toimi, — maata polvillansa luostareissa ja kirkoissa, ja rukoilla — rukoilla yöt päivät!

HOOKON (kauhistuen). Onko se ennustuslahja vai sieluntauti, joka noin haastaa?

SIGRID. Hyvästi, veljeni, — me kohtaamme toisemme vielä kerran.

SKULE JAARLI (vastenmielisesti). Koska?

SIGRID (hiljaa). Silloin kuin otat kruunun; silloin kuin vaara on läsnä, — silloin kuin tarvitset minua korkeimmassa hädässä!

(Menee ulos oikealle Margaretan, Ragnhild rouvan ja toisten naisten kanssa.)

HOOKON (lyhyen äänettömyyden jälkeen vetää miekkansa ja lausuu uljaalla ja levollisella vakavuudella). Kaikilta jaarlin miehiltä on otettava uskollisuuden vala.

SKULE JAARLI (kiivaasti). Onko se teidän vakaa aikomuksenne! (milt'ei rukoillen.) Hookon kuningas, luopukaa siitä!

HOOKON. Ei yksikään jaarlin miehistä pääse Bergenistä, ennenkuin hän on vannonut kuninkaalle uskollisuutensa.

(Menee seurueinensa. Kaikki paitse piispa ja jaarli seuraavat jäljestä.)

NIKOLAUS PIISPA. Kovin kourin on hän teitä tänään pidellyt.

SKULE JAARLI (pysyy sanatonna ja katsoo ääneti kuninkaan jälkeen).

NIKOLAUS PIISPA. Ja kenties hän ei sittenkään ole kuninkaaksi syntynyt.

SKULE JAARLI (kääntyy äkisti suuresti levotonna ja tarttuu piispan käteen). Trond papin tunnustus — missä se on?

NIKOLAUS PIISPA. Hän lähetti sen minulle Englannista ennen kuolemaansa; en tiedä kenen kanssa, — enkä minä ole sitä saanut.

SKULE JAARLI. Mutta se on löydettävä!

NIKOLAUS PIISPA. Sen minä varmaan ja lujasti uskon.

SKULE JAARLI. Ja jos sen löydätte, annatteko sen minun käsiini?

NIKOLAUS PIISPA. Sen lupaan.

SKULE JAARLI. Vannotteko sen sielunne autuuden kautta!

NIKOLAUS PIISPA. Minä vannon sen sieluni autuuden kautta!

SKULE JAARLI. Hyvä; siksi tahdon Hookonia vastustaa missä suinkin sopii hiljaisuudessa ja salassa. On estettävä hänen olemasta minua mahtavampi, kun taistelu alkaa.

NIKOLAUS PIISPA. Mutta jos tulee ilmi, että hän on oikea kuninkaan poika, — kuinka sitten?

SKULE JAARLI. Sitten saan koettaa rukoilla — rukoilla nöyrää mieltä häntä palvellakseni kunnollisena päällikkönä ja kaikin voimin.

NIKOLAUS PIISPA. Entä jos hän on vaihdokas?

SKULE JAARLI. Silloin hän on poistuva minun edestäni! Kuninkaan nimen ja kuninkaan istuimen, seurueen ja sotaväen, rahaston ja laivaston, kaupungit ja linnat, kaikki tahdon minä haltuuni!

NIKOLAUS PIISPA. Hän on etsivä turvaa Vikenistä!

SKULE JAARLI. Minä karkoitan hänet Vikenistä!

NIKOLAUS PIISPA. Silloin hän asettautuu Nidarosiin.

SKULE JAARLI. Minä valloitan Nidarosin!

NIKOLAUS PIISPA. Hän sulkee itsensä Olavin pyhään kirkkoon —

SKULE JAARLI. Minä rikon kirkkorauhan —

NIKOLAUS PIISPA. Hän pakenee ylös pääaltarille ja tarttuu kiinni Olavin arkkuun —

SKULE JAARLI. Minä tempaan hänet alas alttarilta, vaikka samalla vetäisin pyhän-arkun maahan —

NIKOLAUS PIISPA. Mutta hänellä on kuitenkin kruunu päässä, jaarli!

SKULE JAARLI. Minä sivallan miekallani kruunun maahan!

NIKOLAUS PIISPA. Mutta jos se on liian lujassa —?

SKULE JAARLI. No sitten, Jumalan taikka saatanan nimessä — minä sivallan päänkin samalla! (menee ulos oikealle.)

NIKOLAUS PIISPA (katsoo hänen jälkeensä, nyykäyttää päätänsä vitkalleen ja lausuu). Niin — niin; — semmoisena on jaarli minun mieleeni!

Esirippu laskeupi.

KOLMAS NÄYTÖS.

(Huone Oslon piispankartanossa. Sisäänkäytävä ovi oikealla. Perällä on pieni avattu ovi valaistuun kappeliin. Esiripulla peitetty ovi vasemmalla seinällä vie piispan makuuhuoneeseen. Edessä samalla puolella on topattu makuupenkki. Vastapäätä oikealla on kirjoituspöytä, jolla on nähtävänä kirjoitusta, asiapaperia ja palava lamppu.)

(Huoneessa ei alusta ole ketään; esiripun takaa vasemmalla kädellä kuuluu munkkien laulu. Vähän myöhemmin tulee Pool Flida matkapuvussa sisään oikealta, seisahtuu ovelle, odottaa, katsoo ympärilleen ja tömistää sitten kolme kertaa sauvallaan lattiaan.)

SIRA VILJAM (tulee sisään vasemmalta ja lausuu hiljennetyllä äänellä).
Pool Flida! Jumalan kiitos; — nyt ei jaarli ole kaukana.

POOL FLIDA. Laivasto purjehtii juuri Hovedsaaren ohitse; minä lähdin edeltä päin. Mutta kuinka on piispan laita?

SIRA VILJAM. Hän saa juuri viimeistä voidetta.

POOL FLIDA. Siis on vaara suuri.

SIRA VILJAM. Sigard mestari Brabantilainen on sanonut, ett'ei hän voi yön yli elää.

POOL FLIDA. Silloin luulen hänen liian myöhään kutsuneen meidät luoksensa.

SIRA VILJAM. Ei, ei, — hän on aivan tunnoissansa ja hänellä on hiukka voimiakin, — joka hetki kysyy hän, eikö jaarli pian tule.

POOL FLIDA. Te sanotte häntä vielä jaarliksi; ettekö tiedä, että kuningas on antanut hänelle herttuan nimen?

SIRA VILJAM. Tiedän, tiedän kyllä; se on vaan semmoinen vanha tapa. Hys — (hän ja Pool Flida tekevät ristinmerkin ja kumartavat. Piispan kamarista tulee kaksi kuoripoikaa kynttilät kädessä, sitten kaksi toista kantaen suitsutus-astioita; heidän jäljessään pappeja, jotka kantavat kalkkia, öylättilautasta, ristiinnaulitun kuvaa ja kirkonlippua; heidän jäljessään tulee joukko pappeja ja munkkeja; kuoripojat, kynttilät ja suistutusastiat kädessä, päättävät saaton, joka hitaasti liikkuen edelleen menee sisään kappeliin. Ovi suljetaan saaton jälkeen.)

POOL FLIDA. Nyt on siis vanha herra tehnyt tilinsä tämän maailman kanssa.

SIRA VILJAM. Saanko ehkä sanoa, että Skule herttua tulee niin pian kuin mahdollista?

POOL FLIDA. Hän astuu suoraan laiturilta tänne ylös piispan kartanoon.
Hyvästi! (menee.)

(Usea pappi, joukossa Pietari, sekä piispan palvelijoita tulee ulos vasemmalta, kantaen vaippoja, paljoja ja suurta tuliastiaa.)

SIRA VILJAM. Mihin noita tarvitaan?

ERÄS PAPPI (tekee vuodetta penkille). Piispa tahtoo maata täällä ulkona.

SIRA VILJAM. Mutta onko se hyvä?

PAPPI. Sigard mestari arvelee, että me kernaasti voimme noudattaa hänen tahtoansa. Tuossa hän jo on.

(Nikolaus piispa tulee ulos, nojaten itseään Sigard mestariin ja eräsen pappiin. Hän on piispan puvussa, mutta ilman sauvaa ja hiippaa.)

NIKOLAUS PIISPA. Sytyttäkää enemmän kynttilöitä! (Hän saatetaan istumaan penkille tuliastian viereen ja peitetään vaipoilla.) Viljam! Nyt olen saanut kaikki syntini anteeksi! He ottivat ne kaikkityyni; — minä tunnen itseni nyt niin keveäksi.

SIRA VILJAM. Herttua on lähettänyt teille sanan, herra; hän on jo tällä puolen Hovedsaarta.

NIKOLAUS PIISPA. Se on hyvä, vallan hyvä. Kuningas on myöskin pian tänne saapuva. Minä olen kaiken aikani ollut syntinen koira, Viljam; olen pahasti rikkonut kuningasta kohtaan. Papit tuolla sisällä sanoivat, että kaikki syntini muka olivat minulle anteeksi annetut; — niin, se voi kyllä olla hyvä; mutta heidän on sangen helppo luvata, sillä minä en ole rikkonut heitä vastaan. Ei, ei — on kuitenkin turvallisinta saada se kuulla kuninkaan omasta suusta, (lausuu kiivaasti:) Tulta, sanon minä! Täällä sisällä on niin pimeä.

SIRA VILJAM. Täällä on sytytetty —

SIGARD MESTARI (keskeyttää häntä merkinannolla ja lähestyy piispaa).
Kuinka nyt on laitanne, herra?

NIKOLAUS PIISPA. Hyvin, — hyvin kyllä; käsiäni ja jalkojani kylmää.

SIGARD MESTARI (puoliääneen, muuttaen tuliastiaa likemmäksi). Hm, — se on alku loppuun.

NIKOLAUS PIISPA (tuskallisesti Viljamille). Olen sanonut, että kahdeksan munkin pitää veisata ja rukoilla minun edestäni kappelissa tänä yönä. Pidä heitä silmällä; heidän joukossaan on unisia veitikoita.

SIRA VILJAM (osottaa äänettä kappelia kohti, josta veisu yhä kuuluu seuraavana aikana).

NIKOLAUS PIISPA. Niin paljon tekemättä, ja kuitenkin kaikki jättäminen!
Paljon tekemättä, Viljam!

SIRA VILJAM. Herra, ajatelkaa taivaallisia!

NIKOLAUS PIISPA. Minulla on aikaa; — aamupuoleen, arvelee Sigard mestari —

SIRA VILJAM. Herra, herra!

NIKOLAUS PIISPA. Antakaa minulle hiippa ja sauva! — sinun on hyvä sanoa minun tulee ajatella — (eräs pappi tuo hänen anomansa). Niin, pane lakki tuohon, se on liian raskas; anna minulle sauva käteen; kas, nyt olen varustettu. Piispa! — Paha henki ei nyt uskalla minuun ruveta!

SIRA VILJAM. Haluatteko muuten jotakin?

NIKOLAUS PIISPA. En. Niin, sano minulle; — Pietari, Antero
Skjalderbandin poika, — kaikki puhuvat hänestä niin hyvää —

SIRA VILJAM. Hän on varmaan viaton sielu.

NIKOLAUS PIISPA. Pietari, sinun pitää valvoman minun luonani siksi kuin kuningas taikka herttua tulee. Menkää ulos toiset siksi, mutta olkaa saatavissa.

(Kaikki paitse Pietari, menevät ulos oikealle.)

NIKOLAUS PIISPA (lyhyen äänettömyyden jälkeen). Pietari!

PIETARI (lähestyy). Herra?

NIKOLAUS PIISPA. Oletko koskaan nähnyt vanhan miehen kuolevan?

PIETARI. En koskaan.

NIKOLAUS PIISPA. Kaikki he pelkäävät; sen uskallan vannoa! Tuolla pöydällä on iso kirja, sinetti päällä; anna se minulle. (Pietari tuo kirjeen.) Se on äidillesi.

PIETARI. Äidilleni?

NIKOLAUS PIISPA. Sinä saat matkustaa pohjoiseen, Hoologalantiin, sitä viemään. Olen kirjoittanut hänelle eräästä suuresta ja painavasta asiasta; sinun isästäsi on tullut tietoja.

PIETARI. Hän taistelee Herran sankarina pyhässä maassa. Jos hän siellä kaatuu, on hän kaatuva siunatulla maalla; sillä *siellä* on joka jalan-ala maata pyhää. Minä muistutan Jumalaa hänestä kaikissa rukouksissani.

NIKOLAUS PIISPA. Rakastatko Antero Skjaldarbandia?

PIETARI. Hän on rehellinen mies; mutta toinen mies on olemassa, jonka suuruudella äitini minua ikäänkuin imetti ja elätti.

NIKOLAUS PIISPA (nopeasti). Onko se Skule herttua?

PIETARI. Niin on, herttua, — Skule Boordinpoika. Äitini tunsivat hänet nuorena. Herttua on varmaan etevin mies maassa!

NIKOLAUS PIISPA. Tuossa on kirje; lähde kohta sen kanssa pohjoiseen! —
Veisaavatko ne tuolla sisällä?

PIETARI. Veisaavat, herra.

NIKOLAUS PIISPA. Kahdeksan vahvaa miestä, kurkut kuin pasuunat, tietääkseni täytyy sen jotakin auttaa?

PIETARI. Herra, herra, minä rukoilisin itse!

NIKOLAUS PIISPA. Minulla on liian paljon tekemättä, Pietari. Elämä on liian lyhyt; — sitä paitse on kuningas kyllä anteeksi antava, kun hän tulee — (kutistuu kokoon tuskissaan).

PIETARI. Te kärsitte varmaan?

NIKOLAUS PIISPA. En kärsi; mutta korvani soivat; silmissäni vilkkuu ja välähtelee —

PIETARI. Taivaalliset kellot soivat teitä kotia; — välke silmissänne on valo alttarikynttilöistä, jotka Jumalan enkelit ovat sytyttäneet teille.

NIKOLAUS PIISPA. Varmaan se niin on; — ei ole mitään hätää, kun eivät vaan herkene rukoilemasta tuolla sisällä. — Hyvästi, lähde heti kirjeen kanssa.

PIETARI. Eikö minun ensin pidä —?

NIKOLAUS PIISPA. Ei, mene; minä en pelkää olla yksin.

PIETARI. Onnellista yhtymistä siis, kuin taivaalliset kellot kerta äännähtävät minullekin, (menee ulos oikealle.)

NIKOLAUS PIISPA. Taivaalliset kellot, — niin, sellaista on niin helppo sanoa, kun seisoo kahdella terveellä jalallaan. — Niin paljon tekemättä! Mutta paljo jää kuitenkin elämään minun jälkeeni. Minä lupasin herttualle sieluni autuuden kautta antaa hänelle Trond papin tunnustuksen, jos sen saisin käsiini; — hyvä, etten ole sitä saanut. Jos hän olisi varma, niin hän joko voittaisi tai kaatuisi; silloin tulisi toinen heistä mahtavammaksi mieheksi, kuin koskaan Norjassa on elänyt. Ei, ei, — sitä, jota *minä* en voinut saavuttaa, sitä ei pidä kenenkään saavuttaman. Epävarmuus on paras; niin kauan kuin se painaa herttuata, vainovat he molemmat toisiansa, miten vaan voivat; kaupunkia poltetaan, viljamaita hävitetään, — ei kumpanenkaan voita toisen tappion kautta — — (kauhistuneena) Armoa, sääliä! Minähän se olen, joka olen syyllinen — minä, joka ensi hetkestä saatin kaikki alkuun! (rauhottuen) Niin, niin, niin! mutta nyt tulee kuningas, — häntäpä se enemmin koskee, — kyllä hän anteeksi antaa — rukouksia ja messuja pitää luettaman; ei ole hätää ollenkaan; — olenpa piispa, enkä ole koskaan ketään surmannut omalla kädelläni. — Hyvä on, että Trond papin tunnustus ei tullut; pyhimykset ovat minun puolellani, he eivät tahdo kiusata minua lupaustani rikkomaan. — Kuka kolkuttaa ovella? Herttua se mahtaa olla! (hieroo iloissaan käsiään) Hän aikoo kerjätä todistuksia kuninkaanoikeuteen, — eikä minulla ole mitään todistuksia hänelle antaa!

(Inga Varteigin rouva tulee sisään; hän on puettu murhepukuun, kaapuun ja huntuun.)

NIKOLAUS PIISPA (kutistuu pelosta). Kuka se on?

INGA. Eräs vaimo Varteigistä Borgasysselistä, kunnianarvoisa herra.

NIKOLAUS PIISPA. Kuninkaan äiti!

INGA. Siksi minua kerran mainittiin.

NIKOLAUS PIISPA. Menkää, menkää! En minä neuvonut Hookonia erottamaan teitä luotansa!

INGA. Minkä kuningas tekee, on hyvin tehty; enkä sen vuoksi tule teidän luoksenne.

NIKOLAUS PIISPA. No minkä vuoksi sitten?

INGA. Gunnulf veljeni on palannut kotia Englannin retkeltä. —

NIKOLAUS PIISPA. Englannin retkeltä —!

INGA. Hän on ollut poissa monta vuotta, kuten tiedätte, ja kuljeksinut avaralta; nyt hän toi kirjeen kotia —

NIKOLAUS PIISPA, (hengetönnä). Kirjeen —?

INGA. Trond papilta. Se on teille, herra, (ojentaa sen hänelle).

NIKOLAUS PIISPA. Vai niin; — ja te sen tuotte?

INGA. Se oli Trondin tahto. Minä olen hänelle suuressa kiitollisuuden velassa siitä ajasta, kun hän kasvatti Hookonia. Minä sain tiedon sairaudestanne; ja lähdin sentähden kohta matkalle; minä olen tullut tänne jalkaisin —

NIKOLAUS PIISPA. Sinun ei olisi pitänyt niin kiirehtiä, Inga!

DAGFINN BONDE (tulee sisään oikealta). Jumalan rauha, kunnianarvoisa herra!

NIKOLAUS PIISPA. Tuleeko kuningas?

DAGFINN BONDE. Nyt hän ratsastaa Ryenvuoria alas kuningatar ja kuninkaan lapsi ja suuri seurue keralla.

INGA (juoksee Dagfinniä kohti). Kuningas — kuningas! tuleeko hän tänne?

DAGFINN BONDE. Inga! Tekö täällä, kovaa kokenut vaimo?

INGA. Ei se ole kovaa kokenut, jolla on niin jalo poika.

DAGFINN BONDE. Nyt hänen kova sydämmensä heltyy.

INGA. Ei kuninkaalle sanaakaan minusta. Oi, nähdä minun täytyy hänet kuitenkin; — kuulkaa, — tuleeko hän tänne?

DAGFINN BONDE. Tulee kohta.

INGA. Ja nyt on pimeä ehtoo. Kuninkaan tietä varmaankin tulisoitoilla valaistaan?

DAGFINN BONDE. Niin kyllä.

INGA. Silloin tahdon asettautua johonkuhun kuistiin, josta hän kulkee ohitse; — ja sitten kotia Varteigiin. Mutta ensin Hallvardin kirkkoon; siellä on tänä yönä valaistu; siellä tahdon rukoilla hyvää kuninkaalle, minun kauniille pojalleni. (Menee ulos oikealle.)

DAGFINN BONDE. Olen toimittanut asiani; menen kuningasta vastaan.

NIKOLAUS PIISPA. Vie hänelle sydämelliset tervehdykset, hyvä Dagfinn!

DAGFINN BONDE (mennessään ulos oikealle). En tahtoisi minä olla Nikolaus piispa huomenna.

NIKOLAUS PIISPA. Trond papin ripitys —! Siis se kuitenkin tuli; — tässä sen pidän kädessäni, (mieltii ja tirkistelee eteensä). Ei pitäisi koskaan luvata sielunsa autuuden kautta, kun on niin vanha kuin minä. Jos olisi vuosia jäljellä niin aina viekottelisin itseni vapaaksi semmoisesta lupauksesta; mutta tänä iltana, viimeisenä iltana — ei, se ei ole viisaasti. — Voinko sitten pitää lupaukseni? Eikö se olisi panna kaikki se alttiiksi, jonka eteen olen koko elämäni puuhannut? — (kuiskaten). Oi, jos voisin tehdä pahalaiselle kepposet, vielä tämän ainoan kerran! (kuuntelee.) Mitä se on? (huutaa.) Viljam Viljam!

SIRA VILJAM (tulee sisään oikealta).

NIKOLAUS PIISPA. Mikä se on, joka suhisee ja ulvoo niin ilkeästi?

SIRA VILJAM. Se on myrsky, joka kiihtyy.

NIKOLAUS PIISPA. Kiihtyykö myrsky! — Varmaankin minä lupaukseni pidän! Myrskykö, sanot —? Veisaavatko ne tuolla sisällä?

SIRA VILJAM. Veisaavat, herra.

NIKOLAUS PIISPA. Käske heitä olemaan ahkeria; — erittäin Aslak veljeä; hän lukee aina niin vaillinaisia rukouksia; hän katkoo missä vaan sopii; hän tekee hyppäyksiä, Se koira! (tömistää lattiaan piispan sauvallansa.) Käy sisään ja sano hänelle, että tämä on viimeinen yö, joka minulla on jäljellä; olkoon hän vaan ahkera, taikka minä tulen hänen luoksensa ja kummittelen!

SIRA VILJAM. Herra pitääkö minun kutsuman Sigard mestaria?

NIKOLAUS PIISPA. Käy sisään, sanon minä! (Viljam menee sisään kappeliin.) Taivaan tahto mahtaa varmaankin olla, että minä sovitan kuninkaan ja herttuan välin, koska se nyt lähettää minulle Trond papin kirjeen. Kovaa sinulta vaaditaan, Nikolaus; kerrassaan repiä alas minkä olet koko elämäsi työllä rakentanut. Mutta ei muuta neuvoa löydy; minun on tällä kertaa noudattaminen taivaan tahtoa. — Jospa vaan voisin lukea mitä kirje sisältää; mutta minä en voi nähdä sanaakaan! Sumua ajelehtii silmiäni

edessä, niissä säkenöitsee ja räiskii — enkä uskalla antaa kenenkään lukea sitä itselleni! Luvata semmoista —! Onko siis ihmisen äly niin keho, ett'ei se voi ohjata oman työnsä toista ja kolmatta polvea? Minä puhuin niin kauvan ja niin pontevasti Vegard Væradalille, saadakseni kuningasta lähettämään Ingan pois luotansa, että se viimein tapahtui. Se työ oli hyvä ensi polvessa; mutta jos en olisi sitä neuvonut, niin ei Inga nyt olisi ollut Varteigissa, kirje ei olisi ajoissa tullut minun käsiini, ja minulla ei olisi ollut lupausta pidettävänä, — siis tyhmä toisessa polvessa. Jos vaan olisi aikaa; mutta ainoastaan tämä yö loppuun — ja tuskinpa sitäkään. Minun täytyy, minä tahdon elää kauvemmin! (tömistää sauvalla; pappi astuu sisään oikealta.) Käske Sigard mestari tulemaan! (pappi menee; piispa pusertaa kirjettä käsissään.) Tässä, tämän ohuen sinetin alla lepää Norjan historia sadaksi vuodeksi. Se lepää ja uneksii, niinkuin linnunpoika munassa! Oi, sitä, jolla nyt olisi useampi kuin *yksi* sielu — taikka *ei yhtäkään!* (paina raivokkaasti kirjettä rintaansa.) Oi, jos ei loppu olisi kintereilläni — ja tuomio ja rangaistus — minä hautoisin sinut haukaksi, joka levittäisi pimeään kauhun kaiken maan ylitse ja iskisi terävät kyntensä joka miehen sydämmeeseen! (kutistuen.) Mutta viimeinen hetki on lähellä, (huutaen.) Ei, ei, — sinusta pitää tuleman joutsen, valkea joutsen! (heittää kirjeen pois kauvas lattialla ja huutaa:) Sigard mestari, Sigard mestari!

SIGARD MESTARI (oikealta). Kuinka laita on, kunnianarvoisa herra?

NIKOLAUS PIISPA. Sigard mestari, — myykää minulle kolmen päivän elämä!

SIGARD MESTARI. Minä olen teille sanonut —

NIKOLAUS PIISPA. Niin, niin; mutta se ei ollut totta se oli pieni rangaistus. Minä olen ollut kohtuuton herra teitä kohtaan; sen vuoksi tahdotte te pelottaa minua. Hyi, se oli ilkeätä, — ei, ei, — se oli paraiksi minulle! Mutta olkaa nyt hyvä ja kiltti! Minä maksan hyvin; — kolmen päivän elämä, Sigard mestari, ainoastaan kolmen päivän elämä!

SIGARD MESTARI. Jos minun vaikka itseni olisi mentävä pois samalla hetkellä, kuin teidän, niin en kuitenkaan voisi lisätä kolmea päivää.

NIKOLAUS PIISPA. *Yksi* päivä sitten; ainoastaan yksi päivä! Antakaa olla valoisata, antakaa auringon paistaa, silloin kuin minä erkanen! Kuulkaa Sigard! (viittaa häntä luoksensa ja vetää hänet alas penkille.) Olen antanut melkein kaikki kultani ja hopeani kirkolle, saadakseni suuria messuja luetuksi jälkeeni. Tahdon muuttaa tuon; te saatte kaikki tyyni! Mitä, Sigard, teemmekö me kaksi pienet kepposet noille tuolla sisällä? He, he, he! Te tulette rikkaaksi, Sigard, ja lähdette pois maasta; minä saan vähän viivytystä ja voin vähän asettaa asiani toisin ja auttaa itseni vähemmälläkin rukouksilla. Mitä Sigard, emmekö —? (Sigard koettaa suonta; piispa huudahtaa tuskallisesti:) No, miks'ette vastaa?

SIGARD MESTARI (nousee). Minulla ei ole aikaa, herra. Tahdon valmistaa teille juoman, joka voi tuottaa teille hiukan helpotusta viimeisellä hetkellänne.

NIKOLAUS PIISPA. Ei, viipykää! viipykää — ja vastatkaa minulle!

SIGARD MESTARI. Minulla ei ole aikaa; juoman täytyy olla valmis tunnin sisällä (menee ulos oikealle.)

NIKOLAUS PIISPA. Tunnin sisällä! (tömistää hurjasti.) Viljam! Viljam!

SIRA VILJAM (tulee ulos kappelista).

NIKOLAUS PIISPA. Ota useampia avuksi sinne sisään! Kahdeksan ei riitä!

SIRA VILJAM. Herra —?

NIKOLAUS PIISPA. Useampia avuksi, sanon minä! Kolbein ristiveli on maannut sairaana viisi viikkoa, — sillä aikaa hän ei suinkaan ole voinut paljon syntiä tehdä —

SIRA VILJAM. Hän oli eilen ripillä.

NIKOLAUS PIISPA (innokkaasti). Niin, hän mahtaa olla kelvollinen; ota hän! (Viljam menee jälleen sisään kappeliin.) Tunnin sisällä! (pyyhkii hien otsastaan.) Puh, kuinka täällä on lämmin! — Kurja koira, — mitä kaikki hänen oppinsa minua auttaa, kun ei hän voi lisätä tuntiakaan. Siellä hän istuu huoneessaan päiväkaudet ja asettaa yhteen konstikkaita rattaita ja painoja ja vipuja; hän tahtoo luoda koneen, joka käy ja käy, koskaan seisahtumatta, — *perpetuum mobile* nimittää hän sitä. Miksi hän ei ennen käytä taitoansa ja älyänsä tehdäkseen ihmisestä Semmoisen *perpetuum mobilen* —? (taukoaa ja miettii; hänen silmänsä valaistuvat.) *Perpetuum mobile*, — en ole vankka latinan kielessä, — mutta se tarkoittaa jotakin, jolla on voima iäisesti vaikuttaa, kaikkien aikojen halki. Jos minä nyt itse voisin —? Se olisi työ, jolla sopisi lopettaa! Se olisi tehdä suurimman työnsä viimeisellä hetkellään! Panna rattaita ja painoja ja vipuja kuninkaan ja herttuan sielussa käymään; panna ne sillä tavoin käymään, ett'ei mikään

voima maan piirillä voi saada niitä seisahtumaan; jos minä sen voin, silloinhan jään elämään, elämään työssäni, — ja kun asiaa oikein punnitaan, niin juuri se se lieneekin se, jota sanotaan kuolemattomuudeksi. — Lohduttavia, vilvoittavia ajatuksia, kuinka teette hyvää vanhalle miehelle! (puhaltaa ja ojentaa itseänsä mukavasti penkille.) Diabolus on kovasti ahdistanut minua tänä iltana. Se on seuraus joutilaana lepäämisestä; *otium est pulvis — pulveris* — no, yhtä kaikki, latina siksensä, — Diabolus ei ole enää saava valtaa minun ylitseni; tahdon olla toimelias viimeiseen saakka; tahdon —; kuinka he ammovat tuolla sisällä — (tömistää; Viljam tulee ulos.) Sano, että he ovat vaiti; he häiritsevät minua. Kuningas ja herttua tulevat paikalla, minulla on suuria mietittävänä.

SIRA VILJAM. Herra, pitääkö minun sitten —?

NIKOLAUS PIISPA. Käskeä heitä herkeämään hetkeksi, että saan miettiä rauhassa. Kas tuossa, ota ylös kirje, joka on lattialla. — Hyvä. Anna sitten paperit tänne —

SIRA VILJAM (menee kirjoituspöydän luo). Mitkä, herra?

NIKOLAUS PIISPA. Yhtä kaikki —; ne, joilla on sinetti päällä; ne, jotka ovat päällimmäisinä. — Niin; käy nyt sisään ja sano, että he ovat hiljaa. (Viljam menee.) — Kuolla, ja kuitenkin hallita Norjassa! Kuolla, ja toimittaa niin, ett'ei yksikään mies tule kohottamaan itseänsä pään vertaa kaikkien toisten ylitse. Tuhat tietä voi saattaa tuohon päämaaliin; mutta ainoastaan yksi voi olla, joka kelpaa; — se on löydettävä, — se on käytävä. — Haa! Onpa tie aivan lähellä, niin lähellä! Niin olkoon asia. Minä pidän lupaukseni; herttuan pitää saaman kirje käsiinsä; — mutta kuninkaan — hm, hänen pitää saaman epäilyksen oraan sydämeensä. Hookon on rehellinen, niinkuin on tapa lausua; kadotettuansa luottamuksen itseensä ja oikeuteensa, on paljo hänessä höltyvä. Molempain pitää uskomon ja epäilemän, keikkuman ylös ja alas, koskaan saamatta vakavaa pohjaa jalkainsa alle, — *perpetuum mobile!* — Mutta ottaakohan Hookon uskoaksensa minun sanaani? Kyllä kai; olenhan kuoleman kourissa; minä syötän häntä ensin tosiasioilla. — Voimat horjuvat, mutta sielu virkistyy; — minä en enää lepää sairastuoteella, minä istun työhuoneessani, tahdon puuhata viimeisen yön, puuhata — siksi kuin kynttilä sammuu —

SKULE HERTTUA (tulee sisään oikealta ja astuu piispaa kohti). Rauhaa ja terveyttä, kunnian-arvoisa herra! Kuulen, että laitanne on huono.

NIKOLAUS PIISPA. Olen ruumiin silmikko, hyvä herttua; tänä yönä puhkean; huomenna voipi tuntea, kuinka tuoksun.

SKULE HERTTUA. Tänä yönä, sanotte?

NIKOLAUS PIISPA. Sigard mestari sanoo: tunnin kuluttua.

SKULE HERTTUA. Ja Trond papin kirje —?

NIKOLAUS PIISPA. Ajatteletteko te vielä sitä?

SKULE HERTTUA, Se ei koskaan lähde mielestäni.

NIKOLAUS PIISPA. Kuningas on tehnyt teidät herttuaksi; herttuan nimeä ei ole yksikään mies, ennen teitä, Norjassa kantanut.

SKULE HERTTUA. Ei ole kylliksi. Joll'ei Hookon ole oikea, niin täytyy minun saada kaikki!

NIKOLAUS PIISPA. Kuinka täällä on kylmä; kaikkia jäseniäni värisyttää.

SKULE HERTTUA. Trond papin kirje, herra! Jumalan kaikkivaltiaan kautta, — onko se teillä?

NIKOLAUS PIISPA. Kaikissa tapauksissa tiedän, missä se on löydettävänä.

SKULE HERTTUA. Niin sanokaa se, sanokaa se!

NIKOLAUS PIISPA. Odottakaa —

SKULE HERTTUA. Ei, ei, — käyttäkää aikaa; näen, että se kuluu kiireesti, — ja minulle on sanottu, kuninkaankin tänne tulevan.

NIKOLAUS PIISPA. Niin, kuningas tulee; siitä parhaiten näette, että minä valvon teidän asiatanne, vielä nytkin.

SKULE HERTTUA. Mikä on teidän tarkoituksenne?

NIKOLAUS PIISPA. Muistatteko kuninkaan häissä, — silloin sanoitte, että Hookonin järkähtämätön

luottamus itseensä tekee hänet lujaksi.

SKULE HERTTUA. No?

NIKOLAUS PIISPA. Jos minä ripitän itseni ja herätän hänessä epäilyksen, niin luottamus kukistuu ja voima sen kanssa.

SKULE HERTTUA. Herra, se on syntiä, syntiä; jos hän on oikea!

NIKOLAUS PIISPA. Se on oleva teidän vallassanne tehdä hänet jälleen luottavaiseksi. Ennen kuin täältä erkanen, sanon minä teille, missä Trond papin kirje on löydettävänä.

SIRA VILJAM (oikealta). Nyt kuningas tulee tulisoittojen valossa ja seurueen keralla katua ylöspäin.

NIKOLAUS PIISPA. Hän olkoon terve tullut. (Viljam menee.) Herttua, pyydän teiltä viimeisen suosion. Olkaa minun kostajani minun vihamielisiä vastaan (ottaa esiin erään kirjeen.) Tähän minä olen pannut heidän nimensä. Ne, jotka ensiksi ovat mainitut, tahtoisin kernaasti saada hirteen, jos vaan niin sopii.

SKULE HERTTUA. Elkkää nyt kosta ajatelko; teillä ei ole pitkiä jäljellä —

NIKOLAUS PIISPA. Ei kosta, vaan rangaistusta. Luvatkaa minulle heiluttavanne rangaistuksen miekkaa kaikkien vihamielisten ylitse, kun minä olen poissa. Ne ovat teidän vihamielisiänne yhtä hyvin kuin minunkin; kun te tulette kuninkaaksi, täytyy teidän heitä kurittaa; lupaatteko sen?

SKULE HERTTUA. Minä lupaan ja vannon; — mutta Trond papin kirje —!

NIKOLAUS PIISPA. Te saatte tietää, missä se on; — mutta, katsokaa —; kuningas tulee; kätkekää vihamielistemme luettelo! (Herttua kätkee paperin; samassa tulee Hookon sisään oikealta).

NIKOLAUS PIISPA. Terve tullut maahanpaniaisiin, herra kuningas!

HOOKON. Kovasti olette kaiken aikaa minua vastustanut; mutta nyt se olkoon unohdettu ja anteeksi annettu; kuolema pyyhkäisee puhtaaksi suurimmankin rätingin.

NIKOLAUS PIISPA. Se helpotti! Oi, kuinka kuninkaan laupeus on ihmeellisen suuri! Herra, mitä tänä iltana olette tehnyt vanhaa syntistä kohtaan, olkoon se kymmenkertaisesti —

HOOKON. Jättäkäämme sikseen; mutta minun täytyy sanoa, että minua suuresti kummastuttaa. Te kutsutte minut tänne saadaksenne minun anteeksi antamukseni, ja kuitenkin valmistatte minulle tällöisen yhtymisen.

NIKOLAUS PIISPA. Yhtymisen, herra?

SKULE HERTTUA. Kuningas tarkoittaa minua. Herra piispa, tahdotteko vakuuttaa Hookon kuninkaalle minun uskoni ja kunniani kautta, että minä en ensinkään tietänyt hänen tulostansa, ennenkuin laskin jalkani Oslon laiturille.

NIKOLAUS PIISPA. Ah, ah; koko syy on minussa! Olen ollut sairas, vuoteen-oma koko menneen vuoden; olen vähän taikka en ollenkaan hankkinut tietoja maan asioista; minä luulin, että korkeain sukulaisten väli nyt olisi hyvä ja sopuisa!

HOOKON. Olen havainnut, että ystävyys herttuan ja minun välilläni menestyy paraiten, kun me pysymme erillämme; sentähden hyvästi, Nikolaus piispa, ja Jumala olkoon teidän kanssanne siellä, johon nyt menette, (aikoo mennä.)

SKULE HERTTUA (hiljaa ja levottomasti). Piispa, piispa; hän menee!

NIKOLAUS PIISPA (äkkiä ja raivokkaan voimalla). Jääkää, Hookon kuningas!

HOOKON (seisahtuu). Mitä nyt?

NIKOLAUS PIISPA. Ette saa mennä tästä huoneesta, ennenkuin vanha Nikolaus piispa on lausunut viimeisen sanansa!

HOOKON (tarttuen ehdottomasti miekkaansa). Oletteko kenties miesvoimalla saapunut Viikeniin, herttua?

SKULE HERTTUA. Minulla ei ole mitään tämän kanssa tekemistä.

NIKOLAUS PIISPA. Sanan voimalla olen teidät pidättävä. Missä maahanpaniaisia vietetään, siellä on vainaja ensimmäinen mies seurassa; hän voi tehdä ja jättää tekemättä, mitä tahtoo — niin pitkälle kuin

hänen voimansa riittää. Senvuoksi tahdon nyt pitää oman ruumissaarnani; ennen aikaan pelkäsin aina kovasti, että Sverre kuningas tulisi sitä pitämään —.

HOOKON. Elkää puhuko niin hurjasti, herra!

SKULE HERTTUA. Te lyhennätte sitä kallista aikaa, joka teillä on jäljellä!

HOOKON. Silmänne ovat jo hämärät!

NIKOLAUS PIISPA. Niin, näköni on hämärä; tuskin voin nähdä teitä, missä seisotte; mutta minun sisässani kuvastuu elämäni loistavan kirkkaana eteeni. Minä näen näkyjä *siinä* —; kuulkaa ja oppikaa, kuningas! — Minun sukuni oli maan mahtavin; moni suuri päällikkö sai siitä syntynsä; *minä* tahdoin olla suurin heistä kaikista. En ollut kuin poika, kun jo rupesin isoamaan suuria töitä; minusta oli, ikään kuin en millään tavoin voisi odottaa siksi kuin tulisin täysikasvuiseksi; kuninkaita nousi vähemmän oikeuden nojalla kuin minulla oli, — Maunu Erlingin poika, Sverre pappi —; *minä* myös tahdoin olla kuningas; mutta päällikkö ensin, — se oli välttämätöntä. Silloin piti oleman tappelu Ilekentällä; siellä olin ensi kerran muassa. Aurinko nousi, ja välkkymen säteilivät tuhannet kirkkaat asehet. Maunu ja kaikki hänen miehensä astuivat esiin, ikäänkuin kisahan; minä yksin tunsin sydäntäni ahdistavan. Ankarasti raivasi meidän seurueemme itsellensä tietä; mutta minä en voinut olla mukana — minä olin pelkuri! Kaikki muut Maunun päälliköt taistelivat miehuullisesti, ja usea tapellen kaatui; mutta minä pakenin vuorta ylös päin, juoksin ja juoksin, enkä seisahtanut ennenkuin jälleen tulin alas vuonolle, kaukana ulompana. Monen miehen täytyi sinä iltana pestä veriset vaatteensa Trondhjemin vuonossa; — minun täytyi myöskin pestä vaatteeni, mutta ei verestä. Niin, kuningas, minä olin pelkuri; luotu päälliköksi — ja pelkuri! Minuun sattui kuin ukonnuoli; siitä hetkestä vihasin joka miestä; minä rukoilin salaa kirkoissa, itkin ja makasin polvillani alttarien edessä, minä annoin suuria lahjoja, tein pyhiä lupauksia; minä yritin ja koetin yhä uusissa tappeluissa, Saltönsalmella, Jonskentillä sinä kesänä kun Baglit majailivat Bergenissä, — aina turhaan. Sverre se oli, joka asian ensin huomasi, hän puhui siitä kaikkien kuullen ja pilkaten, ja siitä päivästä nauroi joka seurueen mies, kun Nikolaus Arnen poika tuli näkyviin sotasussa. — Pelkuri, pelkuri ja minä tahdoin kuitenkin olla päällikkö, tahdoin olla kuningas, tunsin olevani kuninkaaksi luotu, olisin voinut edistää Jumalan valtakuntaa maan päällä; mutta pyhimykset itse sulki minulta tien.

HOOKON. Elkää soimatko taivasta, piispa! Te olette paljon vihannut!

NIKOLAUS PIISPA. Niin, minä olen paljon vihannut; vihannut joka päätä tässä maassa, joka on kohonnut joukon ylitse. Mutta minä vihasin sentähden, ett'en voinut rakastaa. Ihania naisia, — oi, minä voisin nielaista heitä vieläkin säkenöivin silmin! Olen kahdeksankymmentä vuotta, ja vieläkin minä himoan sortaa miehiä ja naisia syleillä; mutta *siinä* kävi minun samoin kuin tappelussa; tahtoa ja himoa vaan, voima oli minulta jo syntyessäni varastettu; — himon kuohuva lahja — ja kuitenkin raajarikko! Niin tulin sitten papiksi; kuningas taikka pappi täytyy sen miehen olla, joka tahtoo saada kaiken vallan haltuunsa, (nauraa.) Minä pappi! Minä kirkon mies! Niin, yhteen kirkolliseen toimeen oli Luoja minut erittäin sopivaksi tehnyt, — laulamaan kimeitä ääniä, — veisaamaan nais-äänellä suurissa kirkkojuhlissa. Ja kuitenkin vaativat he tuolla ylhäällä minulta — puolimieheltä —, mitä heillä on oikeus vaatia kaikilta niiltä, jotka saivat täyden kyvyn elämän työhön! On ollut aikoja, jolloin pidin semmoisen vaatimuksen kohtuullisena; tässä olen kuolinvuoteellani maannut, kutistuneena rangaistuksen ja tuomioa pelvosta. Nyt se on ohitse; minulla on jälleen ydintä sielun solmuissa! Minä en ole rikkonut mitään; minua kohtaan on vääryyttä tehty; minä olen päälle kantaja!

SKULE HERTTUA (alennetulla äänellä). Herra — kirje! Teillä ei ole pitkiä jäljellä!

HOOKON. Ajatelkaa sieluanne ja nöyryyttäkää itsenne!

NIKOLAUS PIISPA. Miehen työ on hänen sielunsa, ja minun työni on yhä elävä maan päällä. Mutta teidän, Hookon kuningas, teidän tulisi olla varoillanne; sillä samoin kuin taivas on vastustanut *minua* ja saanut vahinkoa palkinnoksi, samoin vastustatte te sitä miestä, joka pitää maan onnen käsissänsä —

HOOKON. Haa — herttua, herttua! Nyt minä käsitan yhtymisen täällä!

SKULE HERTTUA (kiivaasti piispalle). Ei sanaakaan enää siitä!

NIKOLAUS PIISPA (Hookonille). Hän on teitä vastustava niin kauvan kuin hänen päänsä on kiinni hänen olkapäissänsä. Jakakaa hänen kanssaan! Minä en saa rauhaa arkussani, minä palaan jälleen, jos te ette jaa! Ei kumpikaan teistä saa lisätä toisen korkeutta omaan vartaloonsa; tässä maassa syntyisi jättiläinen, jos niin kävisi, ja täällä ei pidä jättiläisiä oleman; sillä minä en koskaan ollut jättiläinen! (vaipuu taapäin penkille.)

SKULE HERTTUA (heittäytyy polvillensa alas penkin viereen ja huutaa Hookonille). Tuokaa apua! Jumalan laupeuden tähden, piispa ei saa vielä kuolla!

NIKOLAUS PIISPA. Kuinka minun silmäni yhä enemmän pimentyvät! —
Kuningas, viimeinen kerta, — tahdotteko jakaa herttuan kanssa?

HOOKON. En ropoakaan lahjoita siitä, minkä Jumala minulle antoi!

NIKOLAUS PIISPA. Hyvä. (alennetulla äänellä.) Luottamuksen pitää teidän kuitenkin kadottaman,
(huutaa:) Viljam!

SKULE HERTTUA (alennetulla äänellä). Kirje! kirje!

NIKOLAUS PIISPA (häntä kuulematta). Viljam! (Viljam tulee; piispa vetää hänen aivan viereensä ja
kuiskaa:) Kun sain viimeisen voiteen, niin sainhan kaikki syntini anteeksi?

SIRA VILJAM. Kaikki syntinne, syntymästänne saakka siihen hetkeen, jolloin voiteen saitte.

NIKOLAUS PIISPA. Eikö edemmäksi? Enkö täydelleen siksi kuin menen pois?

SIRA VILJAM. Herra, te ette tee syntiä tänä yönä.

NIKOLAUS PIISPA. Hm, kuka sen voi tietää —; ota kultamalja, jonka sain Absalon piispan peruja —
anna se kirkolle — ja lue seitsemän suurta kirkkorukousta lisäksi.

SIRA VILJAM. Herra, Jumala olkoon teille armollinen!

NIKOLAUS PIISPA. Seitsemän rukousta lisäksi, sanon minä — tämän yön syntien edestä! Mene,
mene! (Viljam menee; piispa kääntyy Skulen puoleen.) Herttua, jos kerta luette Trond papin kirjeen, ja
mahdollisesti tulisi ilmi että Hookon on oikea, — mitä tahdotte silloin tehdä?

SKULE HERTTUA. Jumalan nimessä, — silloin hän myös on oleva kuningas.

NIKOLAUS PIISPA. Ajatelkaa joka soppi sydämissänne; vastatkaa, juuri kuin tuomio-istuimen
edessä! Mitä teette, jos hän on oikea?

SKULE HERTTUA. Nöyrryn ja palvelen häntä.

NIKOLAUS PIISPA (mutisee). Niin, niin, ota sitten seuraukset. (Skulelle). Herttua, minä olen
voimaton ja väsynyt; mieleni tuntuu niin lempeältä ja sovinnolliselta —

SKULE HERTTUA. Se on kuolema! Trond papin kirje! Missä se on?

NIKOLAUS PIISPA. Ensin eräs toinen asia; — annoin teille vihamiesteni luettelon —

SKULE HERTTUA (kärsimätöinnä). Niin, niin; minä kostan heille kaikki —

NIKOLAUS PIISPA. Ei, minä olen nyt niin lempeä; minä tahdon anteeksi antaa, niinkuin kirjoitettu on.
Samoin kuin te luovutte vallasta, samoin minä tahdon luopua kostosta. Polttakaa luettelo!

SKULE HERTTUA. Hyvä, hyvä; teidän tahtonne mukaan.

NIKOLAUS PIISPA. Tuossa tuliastiassa, niin että minä sen näen —

SKULE HERTTUA (heittää paperin valkeaan). Kas niin, nyt se palaa! Ja nyt, puhukaa, puhukaa!
Tuhansien henki on kysymyksessä, joll'ette nyt puhu!

NIKOLAUS PIISPA (kyynelöivin silmin). Tuhansien henki! (huutaa:)
Valoa! ilmaa!

HOOKON (rientää ovelle ja huutaa). Avuksi! piispa kuolee!

(Sira Viljam sekä usea piispan väkeä tulee sisään.)

SKULE HERTTUA (ravistaa piispan käsivartta). Norjan onni vuosisatojen halki; sen suuruus kenties
ijankaikkisiin aikoihin!

NIKOLAUS PIISPA. Ijankaikkisiin aikoihin! (riemuiten:) *Perpetuum mobile!*

SKULE HERTTUA. Sielunne autuuden kautta, — missä on Trond papin kirje!

NIKOLAUS PIISPA (huutaen:) Seitsemän rukousta lisää, Viljam!

SKULE HERTTUA (mieletönnä). Kirje! kirje!

NIKOLAUS PIISPA (hymyilee kuoleman kamppauksessa). Sen te poltitte, hyvä herttua. (Vaipuu

taapäin penkille ja kuolee.)

SKULE HERTTUA (kirkaisee ehdottomasti, heittäytyen taapäin ja peittäen kasvonsa käsillään).
Jumala, Sinä kaikkivaltias!

MUNKIT (tulevat paeten ulos kappelista). Pelastakoon itsensä, ken voipi!

YKSITYISIÄ ÄÄNIÄ. Kaikki pahat ovat tänä yönä irti!

TOISIA. Nurkasta kuului äänekäs nauru! — Huuto kuului "hän on käsissämme!" — Kaikki kynttilät sammuiivat!

HOOKON. Nyt kuoli Nikolaus piispa.

MUNKIT (paeten oikealle). *Pater noster — pater noster!*

HOOKON (lähestyy Skulea ja sanoo alennetulla äänellä). Herttua, minä en huoli tutkia, mitä salaisia neuvoja te laskitte piispan kanssa, ennen hänen kuolemaansa, — mutta huomisesta saakka täytyy teidän jälleen laskea valtanne sekä arvonne minun käsiini; minä näen nyt selvään, — me molemmat emme voi käydä yhdessä eteenpäin.

SKULE HERTTUA (katsoo häneen hämmentyneenä). Käydä yhdessä eteenpäin —?

HOOKON. Huomenna pidän keräjiä kuninkaan kartanossa; siellä täytyy kaiken tulla selville meidän välillämme.

(Menee ulos oikealle.)

SKULE HERTTUA. Piispa on kuollut ja kirje poltettu! Elämä täynnä epäilystä ja taistelua ja kauhua! Oi, jospa voisin rukoilla! — Ei, — minun täytyy käydä asiaan; — tänä iltana on askel otettava täydelleen! (Viljamille:) Mihinkä kuningas meni?

SIRA VILJAM (peljästyneenä). Kristus pelastakoon minut, — mitä hänestä tahdotte?

SKULE HERTTUA. Luuletteko kenties, että aion hänet surmata tänä yönä?

(Menee ulos oikealle.)

SIRA VILJAM (katsoo hänen jälkeensä, ravistaen päätänsä, sillä aikaa kuin huoneväki kantaa ruumiin ulos vasemmalle). Piispa sanoi: seitsemän rukousta lisää; — minä arvelen turvallisimmaksi, että luumme neljätoista. (Seuraa toisia jäljestä.)

* * * * *

Huone kuninkaan kartanossa.

(Perällä on sisäänkäytävä ovi; kummallakin sivu seinällä pienempi ovi; akkuna etummaisna oikealla puolella. Lamppu palaa katossa. Oven suussa vasemmalla kädellä on penkki, ja etäämpänä kätkyt, jossa kuninkaan lapsi nukkuu; Margareta on polvillaan lapsen vieressä.)

MARGARETA (soutaa kätkyttä ja laulaa).

Nyt suoja väljeneepi
Jo tähtikaarten taa;
Ja lentoon pikku Hookon
Nyt unisiivin saa.

Tie sätehinen tehty
On maasta taivaasen;
Sill' liittää pikku Hookon
Nyt seurass' enkelten.

Ja enkelit, ne rauhaa
Laps armaan suojaavat;
Myös Herra, pikku Hookon,
Ja äitis valvovat.

(Lyhyt äänettämyys. Skule herttua tulee sisään perältä.)

MARGARETA (hypähtää ylös ilohuudolla ja rientää häntä vastaan). Isä! —
Oi, kuinka olen huokaillut ja ikävöinyt tätä yhtymistä!

SKULE HERTTUA. Jumalan rauha kanssasi, Margareta. Missä kuningas on?

MARGARETA. Nikolaus piispan luona.

SKULE HERTTUA. Hm — no, sitten saapunee hän pian tänne.

MARGARETA. Ja te tahdotte puhutella toisianne ja sopia, tulla jälleen ystäviksi, niinkuin ennen muinoin?

SKULE HERTTUA. Sen kernaasti soisin.

MARGARETA. Hookon myöskin suo sen kernaasti; ja minä rukoilen joka päivä Jumalaa, että se tapahtuisi. Oi, mutta tule tänne ja katso — (tarttuu häntä käteen ja vie hänet kätkyeelle.)

SKULE HERTTUA. Sinun lapsesi!

MARGARETA. Niin, tuo ihana lapsi on minun; — eikö se ole ihmeellistä? Hänen nimensä on Hookon, niinkuin kuninkaan! Katso tänne, hänen silmänsä — ei, sinä et nyt voi niitä nähdä, hän nukkuu, — mutta hänellä on isot siniset silmät; ja sitten hän osaa nauraa ja ojentaa kätensä ja tavoittaa minua, — ja hän jo tuntee minut!

(Järjestää huolellisesti kätkyvaatteita.)

SKULE HERTTUA. Hookon saa poikia, ennusti piispa.

MARGARETA. Tämä pikku lapsi on minulle tuhat kertaa rakkaampi kuin maa ja valtakunta, — ja niin on se Hookonille myös. — On ikään kuin en oikein voisi uskoa onneani; minä pidän kätkyen vuoteeni vieressä; joka yö kun herään, katson, onko se paikoillaan, — minä ikäänkuin pelkään, että se on unta —

SKULE HERTTUA (kuuntelee ja menee akkunan luo). Eikö se ole kuningas —?

MARGARETA. On; hän menee toisia portaita ylös; minä käyn hänet tuomassa! (Ottaa isäänsä kädestä ja vie hänet leikillisesti takaisin kätkyeelle.) Skule herttua, seisokaa vahdissa kuninkaan lapsen luona sill'aikaa — niin, sillä hän on myös kuninkaan lapsi — sitä en koskaan muista! Ja jos hän herää, niin kumarra syvään ja tervehdi häntä, niinkuin kuninkaita tulee tervehtiä! Nyt minä tuon Hookonin; oi Jumala, Jumala! nyt siis on vihdoinkin valo ja rauha suvulle koittava!

(Menee ulos oikealle.)

SKULE HERTTUA (lyhyen ja synkän äänettömyyden jälkeen). Hookonilla on poika. Hänen sukunsa on elävä hänen jälkeensä. Jos hän kuolee, niin on kuninkaan alku olemassa, joka on valtaistuinta likempänä kuin kaikki muut. Hookonille onnistuu kaikki. Kenties hän ei ole oikea; mutta hänen luottamuksensa itseensä pysyy lujana kuin ennen; piispa olisi saanut sen horjumaan, mutta kuolema ei suonut hänelle aikaa, Jumala ei sitä sallinut. Jumala suojelee Hookonia, hän sai pitää väkivyoinsä. Nyt sanoa se hänelle? Nyt vanhoa piispan sana todeksi? Mitä se hyödyttäisi? Ei kukaan minua uskoisi, ei Hookon eivätkä muut. Hän olisi uskonut piispaa kuoleman hetkellä; epäily olisi myrkyttänyt hänet; mutta se ei saanut tapahtua. Ja yhtä järkähtämätön kuin luottamus on Hookonilla, yhtä järkähtämätön on epäily minussa; ei ole ihmistä maan päällä, joka voisi perata sen pois. Ei ole, ei ole. Raudankannanta on kannettu, Jumala on puhunut, ja kuitenkin voi Hookon olla väärä, samalla kuin minä hukkaan elämäni. (Istuu miettien pöydän viereen oikealle.) Ja jos nyt voittaisin maan ja valtakunnan, niin eikö epäily kuitenkin minussa pysyisi ja purisi ja kalvaisi ja kovertaisi minua ijankaikkisilla jäätipoillaan? — Niin, niin; mutta parempi on istua ylhäällä valtaistuimella ja epäillä itseänsä, kuin seisoa alhaalla joukossa ja epäillä häntä, joka istuu ylhäällä. — Päätös tulkoon minun ja Hookonin välillä! Päätös? Mutta millä tavoin? (nousee.) Kaikkivaltias, sinä, joka olet minun tähän tilaan asettanut, sinä saat vastata siitä, mikä seuraa! (kävelee edestakaisin, seisautuu ja miettii.) Kysymyksenä on hajoittaa kaikki sillat, paitse yksi ja *sillä* voittaa tai kaatua, — sanoi piispa kuninkaanhäissä Bergenissä; siitä on jo kolmatta vuotta ja koko tuon ajan olen minä hukannut ja särkenyt voimiani puollustellessani kaikkia siltoja — (riipeästi.) *Nyt* tulee minun piispan neuvoa noudattaa; nyt taikka ei koskaan! Molemmat olemme täällä Osllossa; minulla on tällä kertaa suurempi miesvoima kuin Hookonilla; miksi en käyttäisi etuani, — se onni on harvoin minun puolellani, (epäröiden.) Mutta nyt tänä yönä — paikalla —? Ei, ei! Ei tänä yönä! — Ha, ha, ha, — kas siinä se on jälleen, miettiminen — epävakaisuus! Hookon ei tiedä semmoisesta; hän käy suoraan eteenpäin, hän, ja siten hän voittaa! (Kävelee pari askelta lattiaa ylöspäin ja seisautuu äkkiä kätkyen viereen.) Kuninkaan lapsi! — kuinka kaunis otsa. Hän uneksii. (Parantelee peittoa ja katsoo kauvan lasta.) Sinun kaltaisesi voi paljon pelastaa miehen sielussa. Minulla ei ole poikaa. (Kumartuu kätkyen ylitse.) Hän on Hookonin näköinen. — (Peräytyy yht'äkkiä.) Kuninkaan lapsi, sanoi kuningatar! Kumarra syvään ja tervehdi häntä niinkuin kuningasta! (hänen levottomuutensa kasvaa yhä.) Tämä lapsi, Hookonin poika, on istuva ylhäällä sillä istuimella, jota minä kentiesi olen lähempänä, — ja minun pitää seisoman hänen astinlautansa edessä, valkohapsin, iän kangistamana, näkemän koko elämäni

työn tekemättä, — kuoleman kuninkaana olematta! — Minulla on suurempi miesvoima kuin Hookonilla — myrsky pauhaa tänä iltana, tuuli käy vuonosta ulapalle päin —! Jos ottaisin kuninkaan lapsen? Tröndeihiin voin luottaa. Mitä Hookon uskaltaisi, kun hänen lapsensa olisi minun vallassani! Minun mieheni seuraavat minua, tappelevat minun edestäni ja voittavat. Kun minä palkitsen heidät kuninkaallisesti, niin he sen tekevät. — Tapahtukoon se! Askel otettu; ensikerran juovan toiselle puolelle! — Kunpa voisin nähdä, onko sinulla Sverren silmät — taikka Hookon Sverrenpojan —! Hän nukkuu. En voi sitä nähdä. (Äänettömyys.) Uni on turva. Nuku rauhassa, pikku kuninkaanalku! (Menee pöydän luo.) Hookon on päättävä; kerran vielä tahdon puhua hänen kanssaan.

MARGARETA (tulee kuninkaan kanssa oikeanpuolisesta huoneesta). Piispa kuollut! Oi, uskokaa minua, kaikki rauhattomuus kuolee hänen kanssaan.

HOOKON. Mene levolle, Margareta; olet varmaan väsynyt matkasta.

MARGARETA. Niin, niin! (herttualle:) Isä, ole lempeä ja sopuisa — Hookon on sen myös luvannut! Tuhansin hyvää yötä, molemmat!

(Viittaa vasemmanpuoleiselle ovelle, ja menee; kaksi naispalvelijaa kantaa kätkyen sisään.)

SKULE HERTTUA. Hookon kuningas, me emme saata enään erota vihamiehinä. Ääretön onnettomuus siitä syntyisi; kauhun aika koittaisi maalle.

HOOKON. Maa on siihen nyt tottunut sukupolvien halki; mutta te näette, että Jumala on kanssani; joka vihollinen kaatuu, joka minua vastustaa. Baglit, Glittungit, Ribbungit ovat hävinneet; Jon jaarli on surmattu, Guthorm Ingen poika on kuollut, Sigurd Ribbung samoin — kaikki vaatimukset, jotka tulivat esiin Bergenin valtakokouksessa ovat osottauneet voimattomiksi, — kuka sen kauhun ajan nyt herättäisi?

SKULE HERTTUA. Hookon, pelkään, että sen voisın herättää minä!

HOOKON. Kun tulin kuninkaaksi, annoin teille kolmannen osan valtakuntaa —

SKULE HERTTUA. Itse piditte kaksi kolmatta osaa!

HOOKON. Aina te janositte enempää; minä enensin osanne; nyt on puoli valtakuntaa teidän hallussanne.

SKULE HERTTUA. Kymmenen laivakuntaa puuttuu.

HOOKON. Minä tein teidät herttuaksi; ennen ei ole yhdelläkään miehellä Norjassa sitä arvoa ollut!

SKULE HERTTUA. Mutta te olette kuningas! Elköön kenkään olko kuningas minun ylitseni! Minä en ole luotu teitä palvelemaan; minun täytyy itse hallita ja vallita!

HOOKON (katsoo häneen silmänräpäyksen aikaa ja lausuu kylmästi). Taivas varjelkoon teidän järkeänne, herra. Hyvää yötä! (aikoo mennä.)

SKULE HERTTUA (astuu hänen eteensä). Te ette pääse minusta sillä tavoin! Olkaa varoillanne, taikka minä lausun itseni irti teistä; te ette voi kauvemmin olla minun yliherrani; meidän molempain täytyy jakaa!

HOOKON. Te uskallatte minulle sen sanoa!

SKULE HERTTUA. Olen saapunut Osloon suuremmalla miesvoimalla kuin te, Hookon Hookoninpoika.

HOOKON. Kentiesi on aikomuksenne —

SKULE HERTTUA. Kuulkaa minua! Muistakaa piispan sanat! Jakakaamme; antakaa minulle ne kymmenen laivakuntaa lisäksi; suokaa minun ottaa osani vapaana kuningaskuntana, ilman veroitta ja maksuitta teille. Norja on ennenkin ollut jaettuna kahteen valtakuntaan; — me tahdomme uskollisesti pitää yhtä —

HOOKON. Herttua, te mahdatte olla sielultanne sairas, kun voitte vaatia semmoista!

SKULE HERTTUA. Niin, minä olen sielultani sairas, enkä minä muulla tavoin parane. Meidän on oleminen saman-arvoisia, ei kenenkään pidä oleman minun ylitseni!

HOOKON. Joka puuton saari on kivi siinä rakennuksessa, jonka Haarald Kaunotukka ja pyhä Olavi kuningas rakensivat; ja te tahdotte minua hajoittamaan, mitä he liittivät yhteen? En koskaan!

SKULE HERTTUA. No, hallitkaamme sitte vuoroitellen kumpikin kolme vuotta vuoroonsa! Te olette kauvan hallinnut; nyt on *minun* aikani tullut. Lähtekää maasta kolmeksi vuodeksi; — minä tahdon olla kuningas sillä aikaa; minä tahdon tasoittaa teille tien, siksi kuin palaatte kotia, hallita ja ohjata kaikki paraaksi; — alituisesti vahdissa-olo hivuttaa ja tylsyttää. Hookon, kuuletteko, — kolme vuotta kumpikin; kantakaamme kruunua vuorottain!

HOOKON. Luuletteko minun kruununi sopivan teidän ohimoillenne?

SKULE HERTTUA. Ei mikään kruunu ole liian väljä minulle!

HOOKON. Jumalan oikeus ja kutsumus tarvitaan kruunun kantamiseen.

SKULE HERTTUA. Ja uskotteko niin varmaan, että Jumalan oikeus on teillä?

HOOKON. Jumalan tuomio on sen vahvistanut.

SKULE HERTTUA. Elkää niin varmasti siihen turvatko. Jos piispa olisi saanut puhua, — no, nyt se olisi turhaa; te ette uskoisi minua. Niin, varmaan on teillä mahtavia liittolaisia tuolla ylhäällä; mutta minä vastustan kuitenkin! — Te ette tahdo hallita vuoroittain? No, no — sitten saamme valita viimeisen keinon; — Hookon, taistelkaamme, mies miestä vastaan, raskailla aseilla, elämän ja kuoleman uhalla!

HOOKON. Puhutteko tosissanne, herra?

SKULE HERTTUA. Minä puhun elämäni työn ja sieluni autuuden tähden!

HOOKON. Silloin on vähän toivoa sielunne autuudesta.

SKULE HERTTUA. Ette tahdo taistella minun kanssani? Teidän pitää, teidän pitää!

HOOKON. Soaistu mies! En voi muuta kuin surkutella teitä. Te luulette Herran kutsumuksen käskevän teitä kuninkaan istuimelle, ettekä näe, että se on ainoastaan teidän ylpeytenne. Mikä teitä houkuttelee! Kuninkaan vanne, viitta purppurareunuksineen, oikeus istua penkissä kolme askelta lattiasta; — kurjaa, kurjaa, — jos se olisi kuninkaana-olemista, niin heittäisin kuninkuuden hattuunne, samoin kuin viskaan rovon kerjäläiselle.

SKULE HERTTUA. Te olette tuntenut minun lapsuudesta saakka ja arvostelette minua tuolla tavalla!

HOOKON. Teillä on kaikki sielun hyvät avut, neroa ja rohkeutta, te olette luotu seisomaan kuningasta lähinnä, mutta ette itse olemaan kuningas.

SKULE HERTTUA. Sitä saamme koettaa nyt!

HOOKON. Sanokaa minulle yksi ainoa kuninkaantyö, jonka olisitte toimittanut niinä kaikkina vuosina, kun hallitsitte valtakuntaa minun edestäni! Ovatko Baglit ja Ribbungit koskaan olleet mahtavammat kuin silloin? Te olitte täysi mies, mutta kapinoitsevat joukot ryöstelivät maata; — saitteko ainoatakaan nöyrytymään? Minä olin nuori ja kokematon, kun tartuin vallan peräsimeen, — katsokaa minuun — kaikki lankesi jalkojeni eteen, kun tulin kuninkaaksi; Baglit ovat hävinneet, hävinneet ovat Ribbungit!

SKULE HERTTUA. Siitä pitäisi teidän vähemmin kerskaaman; sillä siinä on suurin vaara. Seisköön joukko joukkoa vastaan, vaatimus vaatimusta vastaan, maanosa maanosaa vastaan, jos kuningas aikoo pysyä mahtavana. Joka seudun, joka suvun tulee joko tarvita taikka peljätä häntä. Jos te lopetatte kaiken rauhattomuuden, niin olette samalla ryöstänyt vallan itseltänne.

HOOKON. Ja te tahdotte olla kuningas, — te, joka arvelette noin? Erling Skakken aikoina olisi teistä voinut tulla kelpo päällikkö; mutta aika on kasvanut ohitsenne teidän huomaamattanne. Ettekö näe, että Norjan valtakunta, semmosena kuin Haarald ja Olavi sen rakensivat, on ainoastaan kirkon vertainen, joka vielä on vihkimistä vailla? Seinät kohoavat vahvoine pilarineen, holvit kaareilevat väljästi, huippu osottaa ylöspäin kuin kuusi metsässä; mutta henki, sykkivä sydän, raitis verenvirta puuttuu työstä; Jumalan elävä henki ei vielä ole siihen puhallettu; se on vihkimistä vailla. — Minä tahdon toimittaa vihkimisen! Norja oli *valtakunta*, se on tuleva *kansaksi*. Tröndi seisoi Vikeniläistä vastaan, Agdelainen Hördalantilaista vastaan, Hoologalannin mies Sognin miestä vastaan; kaikkien pitää tästälähin oleman yhtä, ja kaikkien pitää itsessään tietämän ja näkemän, olevansa yksi! Se on toimi, jonka Jumala on laskenut hartioilleni; se on työ, joka nyt on Norjan kuninkaan tehtävä. Sen työn, herttua, sen luullakseni jätätte siksensä, sillä toden totta, teissä ei ole sen tekijätä!

SKULE HERTTUA (hämmästyneenä). Yhdistää —? Yhdistää yhdeksi Tröndit ja Vikeniläiset — koko Norja —? (epäileväisesti.) Mahdotonta! Sitä ei

Norjan tarina mainitse ennen!

HOOKON. Teille se on mahdotonta; sillä te voitte ainoastaan tehdä vanhaa tarinaa uudestaan; mutta minulle se on helppoa niinkuin haukalle on helppoa kiittää pilvien halki.

SKULE HERTTUA (levottomana liikutuksesta). Yhdistää koko kansa, — herättää se tuntemaan itsensä yhdeksi! Mistä olette saanut sen oudon ajatuksen? Se jäädyttää ja tulistaa minua, (hurjistuen:) Te olette saanut sen perkeleeltä, Hookon; sitä ei panna koskaan toimeen, niin kauan kuin minä jaksan sitoa teräskypärän päähäni!

HOOKON. Jumala on ajatuksen antanut enkä minä siitä luovu, niin kauvan kuin minä kannan pyhän Olavi kuninkaan vannetta otsallani!

SKULE HERTTUA. Niin pudotkoon pyhän Olavi kuninkaan vanne!

HOOKON. Kuka sen pudottaa?

SKULE HERTTUA. Minä, joll'ei kukaan muu.

HOOKON. Te, Skule, te tulette voimattomaksi keräjillä huomenna.

SKULE HERTTUA. Hookon! elkää kiusatko Jumalaa. Elkää pakoittako minua syvyyden äärimmäiselle partaalle!

HOOKON (osottaa ovea). Menkää, herra, — ja olkoon se unohdettu, että olemme puhuneet terävin kielin tänä iltana.

SKULE HERTTUA (katsoo silmänräpäyksen jäykästi häneen ja lausuu:) Me tulemme puhumaan terävämmin kielin tulevalla kertaa (menee ulos perältä.)

HOOKON (lyhyen hiljaisuuden perästä.) Hän uhkaa! — Ei, ei; sinne saakka ei asian pidä menemän. Hänen täytyy, hänen pitää nöyryä ja taipua; minä tarvitsen tätä vahvaa kättä, tätä nerokasta päätä. — Mikä tässä maassa löytyy rohkeutta ja voimaa, sen on Jumala suonut miehille minun käytettäväkseni; — minua palvellaksensa Skule herttua sai kaikki hyvät avut; minua uhkaaminen on taivasta uhata; minun on velvollisuuteni rangaista jokaista, joka asettuu taivaan tahtoa vastaan, — sillä taivas on niin paljon tehnyt minun hyväkseni.

DAGFINN BONDE (tulee sisään perältä). Herra, olkaa varoillanne tänä yönä; herttua mieltii varmaankin pahaa.

HOOKON. Mitä sanot?

DAGFINN BONDE. Ei tiedä, mitä hän ajattelee; mutta todella on jotakin tekeillä.

HOOKON. Ajattelisiko hän karata meidän päällemme? Mahdotonta, mahdotonta!

DAGFINN BONDE. Ei, se on jotakin muuta. Hänen laivansa ovat valmiit purjehtimaan; sanotaan pidettävän keräjiä laivalla.

HOOKON. Sinä olet väärässä —! Mene, Dagfinn, ja tuo minulle tarkka sana.

DAGFINN BONDE. Menen, menen; voitte luottaa minuun, (menee.)

HOOKON. Ei, — se olisi mieletöntä! Herttua ei uskalla nousta minua vastaan. Jumala ei sitä salli, — Jumala, joka tähän saakka on asettanut kaikki minulle niin ihmeteltävän hyvästi. *Nyt* minun täytyy saada rauhaa, *nytpä* minun on alkaminen! — Minä olen niin vähän vielä vaikuttanut; mutta minä kuulen Herran pettämättömän äänen huutavan sisässäni: sinun pitää toimittaman suuri kuninkaantyö Norjassa!

GREGORIUS JUHONPOIKA (tulee perältä). Minun herrani ja kuninkaani!

HOOKON. Gregorius Juhonpoika! Tekö tulette tänne?

GREGORIUS JUHONPOIKA. Minä tarjoun teidän uskolliseksi mieheksenne; tähän saakka olen seurannut herttuata; nyt en uskalla seurata häntä kauvemmin.

HOOKON. Mitä on tapahtunut?

GREGORIUS JUHONPOIKA. Se, jota ei yksikään mies usko, kun huhu siitä levittää maan ylitse.

HOOKON. Puhu, puhu!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Minä pelkään kuulla omain sanaini sointua; — tietäkää siis — (tarttuu häntä käteen ja kuiskaa.)

HOOKON (peräytyy huudahtaen). Haa, te olette mieletön!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Jumala suokoon, että niin olisin.

HOOKON. Mahdotonta! Se ei voi niin olla!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Kristuksen kalliin veren kautta, se on niin.

HOOKON. Mene, mene; anna torvien kutsua sotakokoukseen; kaikki mieheni yhtykööt.

(Gregorius Juhonpoika menee.)

HOOKON (käy muutaman kerran edestakaisin, lähestyy sitten rivakkaasti Margaretan huoneen ovea, kolkuttaa, kävelee taasen pari kertaa edestakaisin, menee jälleen ovelle, kolkuttaa ja huutaa:) Margareta! (kävelee yhä edestakaisin.)

MARGARETA (ovessa, yöpuvussa, hiukset hajalla; hänellä on hartioilla punainen nyörivaippa, jonka hän pitää tiiviisti koossa rinnan yli).

MARGARETA. Hookon! sinäkö se olet?

HOOKON. Minä, minä; tule ulos.

MARGARETA. Oi, mutta sinä et saa katsoa minuun; minä olin jo käynyt levolle.

HOOKON. Muuta on minulla nyt ajateltavata.

MARGARETA. Mitä on tapahtunut!

HOOKON. Anna minulle hyvä neuvo! Juuri vasta tuotiin minulle pahin kaikista sanomista.

MARGARETA (tuskallisesti). Mikä sanoma, Hookon?

HOOKON. Että Norjassa nyt on kaksi kuningasta.

MARGARETA. Kaksi kuningasta Norjassa! — Hookon, missä on isäni?

HOOKON. Hän otti kuninkaan nimen laivalla; nyt hän purjehtii Nidaroosiin antaaksensa kruunata itsensä.

MARGARETA. Oi, Jumala, kaikkivaltias—! (vaipuu alas penkille, peittää kasvonsa käsillään ja itkee.)

HOOKON. Kaksi kuningasta maassa!

MARGARETA. Isäntäni on toinen, — ja isäni toinen!

HOOKON (kävelee levottomasti edes takaisin). Anna minulle hyvä neuvo, Margareta! Menenkö ylämaiden kautta, tullakseni ensin Tröndein maakuntaan estämään kruunausta? Ei, mahdotonta; minulla on liian vähäinen sotajoukko koossa; siellä pohjoisessa on hän minua mahtavampi. — Neuvo minua; kuinka saan herttuan surmatuksi, ennenkuin hän tulee Nidoroosiin?

MARGARETA (rukoillen, kädet ristissä). Hookon, Hookon!

HOOKON. Etkö voi keksiä älykästä neuvoa saada herttua surmatuksi, sanon minä!

MARGARETA (vaipuu tuskissaan alas penkiltä ja makaa polvillaan). Oi, unohdatko sitte kokonaan, että hän on minun isäni!

HOOKON. Sinun isäsi —; niin, niin, se on totta; sen unohdin, (nostaa hänet ylös.) Istu, Margareta; ole pelvotta; elä itke; sinulla ei ole syytä tähän, (menee akkunaa kohti.) Skule herttua tulee minulle vaarallisemmaksi kuin kaikki muut viholliset! — Jumala, Jumala, — miksi rankaiset minua niin kovasti, minua, joka en ole mitään rikkonut! (perällä kolkutetaan, hän säpsähtää, kuuntelee ja huutaa:) Kuka siellä ulkona kolkuttaa niin myöhään ehtoolla?

INGAN ÄÄNI (ulkopuolelta). Eräs viluhinen, Hookon!

HOOKON (huutaa). Äitini!

MARGARETA (hypähtää ylös). Inga!

HOOKON (rientää ovelle ja avaa sen; Inga istuu kynnyksellä). Äitini!
Istuen kuin koira ulkopuolella poikansa ovea! Ja minä kysyn miksi
Jumala minua rankaisee!

INGA (ojentaa kätensä häntä kohti). Hookon, lapseni! Siunaus sinulle!

HOOKON (nostaa hänet ylös). Tule — tule sisään; täällä on valoisa ja lämmin!

INGA. *Saanko* minä tulla sisään sinun luoksesi?

HOOKON. Me emme koskaan enää eroa.

INGA. Minun poikani, minun kuninkaani, — voi, kuinka sinä olet hyvä ja laupias! Minä seisoin eräässä
sopessa ja näin sinut, kun menit piispan kartanosta; sinä näytit niin murheelliselta; minä en voinut
sinusta erota sillä tavoin!

HOOKON. Jumalan olkoon siitä kiitos. Sinä olit varmaan paras, joka nyt voi tulla! Margareta, — äiti,
— minä olen tehnyt suuren synnin; olen sulkenut sydämeni teiltä molemmilta, jotka olette niin täynnä
rakkautta.

MARGARETA (heittäypi hänen kaulaansa). Oi, Hookon, rakas isäntäni; olenko nyt sinua lähellä?

HOOKON. Olet, olet; et antaaksesi minulle hyviä neuvoja, vaan valaistaksesi ja paistaaksesi minun
tielläni. Tulkoon mitä tahansa, minä tunnen itsessäni Herran voiman!

DAGFINN BONDE (tulee rientäen perältä). Herra, herra! Nyt on pahin tapahtunut!

HOOKON (hymyilee luottavaisesti painaen Margaretaa ja Inгаа rintaansa). Tiedän sen; mutta ei ole
hätää, vanha Dagfinn! Olkoonpa kaksi kuningasta Norjassa, niin on ainoastaan yksi taivaassa, — ja hän
kyllä seikat selvittää!

Esirippu laskee.

NELJÄS NÄYTÖS.

(Suuri sali Oslon kuninkaan-kartanossa. Skule kuningas pitää pitoja seurueellensa ja päälliköillensä.
Etualalla vasemmalla kädellä on kunnia-istuin, jolla Skule istuu loistavassa puvussa, purppuraviitassa,
kuninkaan vanne päässä. Illallispöytä, jossa vieraat istuvat, ulottuu kunnia-istuimelta ylös taka-alalle.
Skulea vastapäätä istuu Pool Flida ja Boord Bratte. Muutamia halvempia vieraita kestitetään
seisovillaan oikealla puolella. On myöhäinen ilta; sali on kirkkaasti valaistu. Pidot ovat loppumaisillaan;
miehet ovat hyvin iloisia ja osaksi humalassa; he juovat toistensa kanssa, nauravat ja haastelevat toinen
toistansa kuulematta.)

POOL FLIDA (nousee ja anoo äänenvuoroa). Hiljaa huoneessa; Jatgeir runoilija tahtoo lausua
runoelmansa *Skule* kuninkaan kunniaksi.

JATGEIR (astuu esiin keskelle laattiaa).

Skule herttua kutsui Örekeräjiin
Aikana Olavin päivien;
Herttua kuninkaan nimen otti:
kellot soi Ja kalske soi aseiden.

Skule kuningas ja uroita tuhansin
Yli Dovren hiihtäen samosivat;
Gudbrandilaiset pelvosta parkuin
Rahalla rauhaa rukoilivat.

Skule kuningas retkeili etelään, —
Sitä kiroili Ylämaan mies;
Skule kuningas kulki Rauman halki
Ja Lookaan hän tulla ties.

Birkebeinit pyhinä paaston

Tulit miekkoja mittelemään;
Knuut jaarli johti, — ratkaisi rauta
Riidan vallasta kuninkaan.

Se totta on: ajoist' ei Sverren saakka
Niin tuimasti taisteltu;
Luminen kenttä, veristen urhoin vuode,
Oli kuin kukista kudottu.

Pakohon pötkivät Birkebeinit,
Pois heittivät kirveet ja kilpensä;
Satamääriltä pako toki sikseen jäi,
Kun lepäsit kylminä kentällä.

Hookon kuningas käy mieron teitä,
Skule kuningas sai vallan sorjan.
Terve sä, herra! kauvan uljasna seiso,
Terve kuningas, jalo, koko Norjan!

SKULEN MIEHET. (Nousevat seisomaan rajulla riemulla, kohottavat maljojansa, kalistavat aseillaan ja kertovat:)

Terve sä, herra! kauvan uljasna seiso,
Terve kuningas, jalo, koko Norjan!

SKULE KUNINGAS. Kiitos runoelmasta, Jatgeir runoilija! Se on ihan mieleni mukaan; sillä se ylistää miehiäni samalla kuin minua itseä.

JATGEIR. Kuninkaan on kunnia, että hänen miehiänsä voi ylistää.

SKULE KUNINGAS. Ota runoilijan palkaksi tämä rannerengas, pysy minun luonani ja ole minun avunantajani; minä tahdon pitää monta runoilijaa seurassani.

JATGEIR. Monta tarvitaankin, herra, jos runoelma on tehtävä joka teidän urotyöstänne.

SKULE KUNINGAS. Minä tahdon olla Hookonia kolme vertaa anteliaampi; runous on kunnioitettava ja palkittava kuin muu neron työ, niin kauvan kuin minä olen kuningas. Istu paikalles; sinä kuulut nyt seurahani; kaikki, mitä tarvitset, on sinulle ilmaiseksi annettava.

JATGEIR (istuu). Siitä, jota minä enimmin tarvitsen, on teillä pian suuri puute, herra.

SKULE KUNINGAS. Mistä niin?

JATGEIR. Kuninkaan vihollisista, joiden paosta ja tappiosta minä voin runoilla.

USEAT MIEHISTÄ (nauraen ja myöntäen). Hyvin lausuttu, Islantilainen!

POOL FLIDA (Jatgeirille). Laulusi oli oiva; mutta pitäähän vähän valetta oleman joka runoelmassa, ja olipa sitä siinäkin.

JATGEIR. Valetta, herra tallimestari?

POOL FLIDA. Niin ikään; sinä sanot, ett'ei kukaan tiedä missä Hookon kuningas retkeilee; mutta niin ei ole; varmuudella sanotaan Hookonin olevan Nidarosissa.

SKULE KUNINGAS (hymyillen). Niin, hän on antanut valita lapsen kuninkaaksi ja suonut sille kuninkaan nimen.

JATGEIR. Olen sen kuullut; mutta en tietänyt, että mies voi antaa, mitä hänellä itsellään ei ole.

SKULE KUNINGAS. Helpointa on antaa, mitä itsellä ei ole.

BOORD BRATTE. Mutta vaikeata mahtaa olla matkustaa sydän talvella Bergenistä Nidarosiin, kun täytyy kerjäten kulkea eteenpäin.

JATGEIR. Birkebeinit kiertävät ympyrän kehää; he alkoivat näljällä ja pakkaisella ja nyt he päättävät samoin.

POOL FLIDA. Bergenissä käy huhu, että Hookon on luopunut kirkosta ja kaikesta pyhästä; hän ei kuunnellut messua uuden vuoden päivänä.

BOORD BRATTE. Hänellä oli laillinen syy, Pool; koko päivän hän hakkasi hopea-astioitansa ja hopealautasiansa palaisiksi, — hänellä ei ollut muuta soturien palkaksi.

(Naurua ja korkeaäänistä puhetta vieraiden kesken.)

SKULE KUNINGAS (kohottaa maljansa). Nyt juon sinun onneksesi, Boord Bratte, ja kiitän sinua sekä kaikkia uusia miehiäni. Te taistelitte miehuullisesti minun edestäni Lookan luona ja suuri on teidän osanne voitosta.

BOORD BRATTE. Oli ensimmäinen kerta kun taistelin teidän johdollanne, herra; mutta minä huomasin pian, että helppo on voittaa, kun teidän kaltaisenne päällikkö ratsastaa sotarivin etupäässä. Paha vaan, että surmasimme niin monta ja ajoimme toiset niin kauvas; nyt, pelkään minä, kuluu pitkä aika, ennenkuin uudestaan uskaltavat käydä meitä vastaan.

SKULE KUNINGAS. Odottakaamme kevääsen, niin kohtaamme heidät taasen. Nyt istuu Knuutti jaarli pelastuneitten kanssa Tunsbergin vuorella, ja Arnbjörn Juhonpoika kokoaa miehiä idästä päin Vikenissä; kun he pitävät itsensä kylläksi väkevinä, antavat varmaankin itsestänsä tietoja.

BOORD BRATTE. He eivät uskalla, suuren miestapon jälkeen Lookan luona.

SKULE KUNINGAS. No, saakaamme sitte heidät viekkaudella ulos.

MONTA ÄÄNTÄ. Niin, niin, — tehkää se, herra!

BOORD BRATTE. Viekkautta on teillä runsaasti, Skule kuningas. Vihollisenne eivät koskaan tiedä mistään, ennenkuin te olette heidän niskoillansa, ja aina te olette siellä, jossa teitä vähemmin varrotaan.

POOL FLIDA. Sen vuoksi Birkebeinit sanovat meitä Kevätkeitoiksi.

SKULE KUNINGAS. Toiset sanovat Sudenketoiksi; mutta sen minä vannon, että Birkebeinit, kun me tulevalla kertaa kohtaamme toisemme, tunnustavat, että on vaikea nylkeä semmoisia susia.

BOORD BRATTE. Heidän tahdollansa emme kohta toisiamme; — saamme käydä jahtia ympäri koko maan.

SKULE KUNINGAS. Niin käymmekin. Ensin karkoitamme heidät Vikenistä ja laskemme maan allemme täällä idässä, sitten keräämme laivoja ja menemme niemen ympäri ja yhä edelleen Nidaroosiin saakka.

BOORD BRATTE. Ja kun te sillä tavoin tulette Nidaroosiin, niin arvelenpa ett'eivät ristiveljet kiellä teitä asettamasta Olavin arkkua ulos keräjäkentälle, niinkuin syksyllä, kun teidät kuninkaaksi julistettiin.

SKULE KUNINGAS. Arkku on saatava ulos; minä tahdon kantaa kuninkaan nimeä kaikissa kohdin lain mukaan.

JATGEIR. Ja minä lupaan sepittää teille suuren kunniarunon, kun te olette surmannut nukkuvan miehen.

(Naurua miesten joukosta.)

SKULE KUNINGAS. Nukkuvan miehen?

JATGEIR. Ettekö tiedä, herra, että Hookon kuningasta sanotaan "Uni-Hookoniksi", sen vuoksi että hän on ikäänkuin halvattuna siitä saakka kun te saitte vallan.

BOORD BRATTE. Hän makaa silmät kiinni, kerrotaan. Totta hän uneksii vielä olevansa kuningas.

SKULE KUNINGAS. Uneksikoon mitä tahansa; ei hän koskaan uneksi itseään kuninkaanvaltaan.

JATGEIR. Nukuttakaa hänet pitkään ja unelmattomaan yöhön, niin saan ainetta runoon.

MIEHET. Niin, niin, tehkää niinkuin runoniekka sanoo!

SKULE KUNINGAS. Kun niin monta kunnan miestä neuvo, mahtaa neuvo olla hyvä; jätettäköön kuitenkin asia tällä erää. Mutta yhden lupauksen minä teen; — jokainen minun miehistäni periköön sen aseet ja sen puvun, kullan ja hopean, jonka hän kaataa; ja jokainen saakoon sen arvon, jonka hän on voittanut. Joka tappaa läänitysmiehen tulkoon itse läänitysmieheksi; joka tappaa käslyhaltijan saakoon kaadetun viran; ja kaikki ne, joilla ennestään on semmoisia kunnia-arvoja ja virkoja, saavat

jonkun muun kuninkaallisen palkinnon.

MIEHET (hypähtävät ylös hurjasti riemuiten). Eläköön, eläköön Skule kuningas! Johda meitä Birkebeiniä vastaan!

BOORD BRATTE. Nyt voitte luottaa siihen, että voitatte joka tappelussa!

POOL FLIDA. Minä tahdon Dagfinn Bonden osakseni; hänellä on oiva kalpa, jota minä kauvan olen halunnut.

BOORD BRATTE. Minä tahdon Boord Torsteininpojan rautapaidan; se pelasti hänen henkensä Lookan luona, se kestää lyöntiä ja pistoja.

JATGEIR. Ei, anna se mulle; mulle se paremmin sopii — saat viisi naulaa kultaa väliä.

BOORD BRATTE. Mistä sinä aiot saada viisi naulaa kultaa, runoseppä?

JATGEIR. Aion ottaa ne Gregorius Juhonpojalta, kun tulemme pohjoiseen.

MIEHET (toinen toisiansa kuulematta). Ja minä tahdon — minä tahdon — (muuta ei kuulu melusta)

POOL FLIDA. Pois nyt, jokainen majapaikkaansa; muistakaa, että olette kuninkaan huoneessa.

MIEHET. Niin, niin, — eläköön kuningas, eläköön Skule kuningas!

SKULE KUNINGAS. Nyt levolle, hyvät miehet! Kauvan olemme tänä yönä istuneet juomapöydässä.

ERÄS SEURUELAINEN (joukon lähtiessä). Huomenna lyömme arpa Birkebeinien omaisuudesta.

TOINEN. Sattumus määrätköön!

MOMIAAT. Ei, ei!

TOISET. Niin, niin!

BOORD BRATTE. Nyt tappelevat sudenketot karhunnahasta.

POOL FLIDA. Ja jäljestä päin kaatavat he karhun.

(Kaikki menevät ulos taka-alalta.)

SKULE KUNINGAS (odottaa siksi kuin miehet ovat menneet; hänen kasvojensa kiinteät piirteet veltostuvat, hän vaipuu alas penkille). Kuinka olen väsynyt, väsynyt kuolemaan saakka. Päivästä päivään seisoa tuon joukon keskellä, katsella hymyilevin silmin, ikäänkuin järkähtämättömästi luottaisin oikeuteeni ja voittoon ja onneen. Eikä sitte ihmistä, jolle voisın puhua siitä, joka minua niin kipeästi kalvaa. (Nousee ikäänkuin peljästyneenä.) Entäs Lookan tappelu! Siinähan voitin! Hookon lähetti sotajoukkonsa minua vastaan; Jumalan piti ratkaiseman kuninkaiden riidan, — ja minä voitin, voitin niin ett'ei ikinä siten ole Birkebeiniä voitettu! Kilvet olivat pystyssä lumessa, mutta niiden takana ei ollut ketään; — Birkebeinit pötkivät metsään, lakeiden ja kankaitten ja mäkien yli, niin pitkälle kuin jalat kannattivat. — Uskomattomia tapahtui; Hookon voitettiin ja minä voitin. Siinä voitossa on joku salainen kammo. Taivahan suuri Jumala, eikö siis olekaan siellä ylähällä järkähtämätöntä lakia, jonka mukaan kaikki tapahtuu? Siis ei *oikeudessa* olekaan voittavata voimaa? (hurjasti keskeyttäen) Minä olen sairas, minä olen sairas! — Miks'ei oikeus olisi minun puolellani? Eikö Jumala juuri ehkä tahdo itse vakuuttaa sitä minulle, koska hän soi minulle voiton? (mieltien.) Mahdollisuus on yhtä suuri; — ei rahtuakaan enemmän toisella kuin toisellakaan puolen, ja kuitenkin — (ravistaa päätänsä) kuitenkin painuu vaaka Hookonin puolelle. Minulla on vihaa ja palavia himoja heittää vaakakuppiini, mutta kuitenkin painuu se Hookonin puolelle. Jos ajatus kuninkaan oikeudesta arvaamatta pistää päähän, niin on hän aina, enkä minä koskaan todellinen kuningas. Jos minä pidän itseni oikeana, niin pääsen minä siihen päätökseen erityisillä keinoilla, minun täytyy rakentaa konstikas rakennus, älykäs teos, minun täytyy karkoittaa muistot mielestäni, ja väkisin valloittaa usko. Ei ollut ennen näin. Mikä on sitten tullut, joka on tehnyt minun niin epäileväksi? Sekö että piispa poltti kirjeen? Ei, — sen kautta tuli epä tieto ijankaikkiseksi; mutta ei suuremmaksi. Onko sitten Hookon viime aikana toimittanut jonkun suuren kuninkaallisen työn? Ei, suurimmat työnsä toimitti hän silloin, kuin vähimmin uskoin häneen, (istahtaa oikealle puolelle.) Mitä se on? Haa, ihmeellistä; tulee ja häviää kuin virvatuli; kielelläni hyppelee, ikäänkuin silloin kun on sanan kadottanut, eikä voi sitä löytää, (hypähtää ylös.) Haa! Siinä se on! Ei —! Niin, niin! siinä se on! — "Norja on ollut *valtakunta*; se on tuleva kansaksi; kaikkien pitää tuleman yhdeksi ja kaikkien pitää tietämän olevansa yksi!" Sitten kun Hookon lausui nuo mielettömät sanat, seisoo hän aina edessäni oikeana kuninkaana. — (Tuijottaa tuskastuneena eteensä ja kuiskaa:) Jos noissa ihmeellisissä sanoissa välkkyisi Jumalan kutsumus? Jos Jumala olisi pitänyt ajatuksen tähän saakka ja

nyt tahtoo kylvää sen — ja on valinnut Hookonin kylvömieheksi?

POOL FLIDA (tulee sisään taka-alalta). Herra kuningas, minulla on uutisia.

SKULE KUNINGAS. Uutisia?

POOL FLIDA. Eräs mies, joka tulee vuonon suulta, kertoo, että Birkebeinit Tunsbergissä ovat laskeneet aluksensa vesille ja että paljon miehiä on kokoontunut kaupunkiin viime päivinä.

SKULE KUNINGAS. Hyvä, me tahdomme kohdata heitä! — huomenna, taikka niin.

POOL FLIDA. Voisi niinkin käydä, herra, että Birkebeinit aikovat ensin käydä meitä vastaan.

SKULE KUNINGAS. Siksi ei heillä ole kylliksi aluksia, eikä väkeä.

POOL FLIDA. Mutta Arnbjörn Juhonpoika kokoaa miehiä ja aluksia ympäri Vikeniä.

SKULE KUNINGAS. Sitä parempi; me voitamme heidät yhdessä, niinkuin Lookan luona.

POOL FLIDA. Herra, ei ole niin helppo voittaa Birkebeiniä kahta kertaa perätysten.

SKULE KUNINGAS. Miksikä ei?

POOL FLIDA. Siksi, ett'ei Norjan tarina tiedä semmoista ennen tapahtuneen. — Eikö pidä lähettää vakoojia Hovedsaarelle?

SKULE KUNINGAS. Ei tarvitse; yö on pimeä, ja sitä paitse sumuinen.

POOL FLIDA. Niin, niin, kuningas sen paraiten tietää; mutta muistakaa, herra, että kaikki ovat teitä vastaan täällä Vikenissä. Oslon kaupunkilaiset vihaavat teitä, ja jos Birkebeinit tulevat, niin ne yhtyvät heihin.

SKULE KUNINGAS (elävästi). Pool Flida, eikö voisi ajatella, että minä saisin Vikeniläiset puolelleni?

POOL FLIDA (katsoo kummastuen häneen ja ravistaa päätänsä). Ei, herra, ei sitä voi ajatella.

SKULE KUNINGAS. Miksikä ei?

POOL FLIDA. Sen vuoksi, että Tröndit ovat teidän puolellanne.

SKULE KUNINGAS. Minä tahdon sekä Tröndit että Vikeniläiset puolelleni!

POOL FLIDA. Ei, herra, se ei ole mahdollista.

SKULE KUNINGAS. Ei voi ajatella; ei ole mahdollista! ja miksikä ei — miksikä ei?

POOL FLIDA. Sen vuoksi, että Vikeniläinen on Vikeniläinen ja Tröndi on Tröndi, ja sen vuoksi, ett'ei tarina muuta kerro, ja sen vuoksi että niin on aina ollut.

SKULE KUNINGAS. Niin, niin — sinä olet oikeassa. Mene.

POOL FLIDA. Eikö minun pidä lähettää vakoojia?

SKULE KUNINGAS. Odota päivänkoittoon. (Pool Flida menee.) Norjan tarina ei kerro semmoista; ei koskaan ole niin ollut. Pool Flida vastaa minulle, niinkuin minä vastasin Hookonille. Onko siis asteita ylempänä ja alempana? Onko Hookon sen verran minua ylempänä, kuin minä olen Pool Flidaa ylempänä? Olisiko Hookon saanut näön nähdäkseen syntymättömiä ajatuksia, enkä minä? Kuka oli Haarald Kaunotukan tasalla, silloin kuin eri kuningas vallitsi joka niemellä, ja hän lausui: nyt he kaatukoot, tästä lähin olkoon vaan yksi. Hän hävitti vanhan tarinan ja perusti uuden, (vaikenee; kävelee miettien edes takaisin; sitten seisahtuu.) Voiko mies ottaa Jumalan kutsumuksen toiselta, niin kuin hän voi ottaa aseet ja kullat kaadetulta viholliseltaan? Voiko kuninkaan-alku ottaa kuninkaan tehtävän päällensä, samoin kuin hän voi pukea itsensä kuninkaan viitaan? Voiko tammi, joka kaadetaan laivapuuksi, voiko se lausua: minä tahdon olla laivan masto, minä tahdon ottaa hongan tehtävän, osottaa suorana ja loistavana ylöspäin, kantaa kultaista viiriä latvassani, seisoa valkoisin, tuulen pullistamin purjein auringon paisteessa ja näkyä kansalle kaukaa, etäältä? — Ei, ei, raskas oksainen tammipuu, sinun paikkas on laivan anturassa; siellä sinun tulee virua ja olla hyödyllinen, hiljaisena ja päivän näkymättömänä; sinun pitää estämän laivaa kaatumasta myrskyssä; maston kultaisine viirineen ja pullistuneine purjeineen pitää viemän sitä eteenpäin uutta, outoa kohti, vieraita rantoja, tulevata tarinaa kohti! (äkisti.) Sitten kun Hookon lausui suuren kuninkaan-ajatuksensa, en näe muuta ajatusta

maailmassa kuin sen ainoan. Joll'en voi sitä ottaa ja tehdä sitä todeksi, niin en näe ajatusta, jonka edestä voisi taistella. (Miettien.) Ja enhöhän sitä voisi? Joll'en voisi, miksi minä sitten rakastan Hookonin ajatusta?

JATGEIR (tulee sisään taka-alalta). Suokaa anteeksi, herra kuningas, että tulen —

SKULE KUNINGAS. Hyvä että tulet, runoniekka!

JATGEIR. Minä kuulin kaupunkilaisten majapaikassa puhuvan salaperäisesti, että —

SKULE KUNINGAS. Jätä se tuonemmaksi. Sano minulle, runoilija, oletko sinä, joka olet lavealti kulkenut vieraisissa maissa, oletko sinä koskaan nähnyt vaimon rakastavan vierasta lasta? Ei ainoastaan siitä pitävän, — sitä en tarkoita; vaan rakastavan, rakastavan sielun hellimmällä rakkaudella?

JATGEIR. Niin tekevät vaan ne vaimot, joilla ei ole omia lapsia rakastaa.

SKULE KUNINGAS. Vaan ne vaimot —?

JATGEIR. Ja varsinkin ne vaimot, jotka itse ovat hedelmättömät.

SKULE KUNINGAS. Varsinkin hedelmättömät —? He rakastavat toisten lapsia hellimmällä rakkaudellaan?

JATGEIR. Niin tapahtuu usein.

SKULE KUNINGAS. Eikö myös joskus tapahdu, että semmoinen hedelmätön tappaa toisen vaimon lapsen, sen vuoksi että hänellä itsellä ei ole lasta?

JATGEIR. Kyllä kai; mutta silloin hän ei menettele viisaasti.

SKULE KUNINGAS. Viisaasti?

JATGEIR. Niin, sillä hän antaa surun lahjan sille, jonka lapsen hän tappaa.

SKULE KUNINGAS. Pidätkö sinä surun lahjaa niin suurena?

JATGEIR. Pidän, herra.

SKULE KUNINGAS (katsoo häneen tarkasti). Sinussa on ikään kuin kaksi miestä, islantilainen. Kun istut sotilasten iloisessa seurassa, käärit sinä joka ajatuksen nuttuun ja viittaaan; kun on yksin kanssasi, olet sinä joskus niiden kaltainen, joiden joukosta tekee mieli valitsemaan ystävänsä. Mistä se tulee?

JATGEIR. Kun te menette uimaan virtaan, herra, niin te ette riisu päältänne siinä, missä kirkkoväki kulkee ohitse, vaan etsitte itsellenne salaisen suojan.

SKULE KUNINGAS. Niin tietysti.

JATGEIR. Minulla on sielun kainous; sen vuoksi en riisu päältäni, kun on monta huoneessa.

SKULE KUNINGAS. Hm. (lyhyt hiljaisuus). Sano, Jatgeir, kuinka sinusta tuli runoilija? Keneltä opit runotaidon?

JATGEIR. Ei runo-taitoa opita, herra.

SKULE KUNINGAS. Eikö opita? Miten se sitte kävi?

JATGEIR. Minä sain surunlahjan ja silloin olin runoilija.

SKULE KUNINGAS. Surunlahjaa siis runoilija tarvitsee.

JATGEIR. Minä tarvitsin surunlahjan; toisia voi olla, jotka tarvitsevat uskoa, taikka iloa — taikka epäilystä —

SKULE KUNINGAS. Epäilystäkin?

JATGEIR. Niin; mutta silloin tulee epäilevän olla vahva ja raitis.

SKULE KUNINGAS. Ketä sanot epäraitiksi epäilijäksi?

JATGEIR. Sitä, joka epäilee omaa epäilystensä.

SKULE KUNINGAS (pitkään). Se on mielestäni kuolema.

JATGEIR. Vielä pahempi; se on pimeänhämärä.

SKULE KUNINGAS (reippaasti, ikäänkuin ravistaen ajatukset päältänsä).
Missä ovat aseeni! Minä tahdon taistella ja toimia — enkä ajatella.
Mitä tahdoit ilmoittaa, tullessasi?

JATGEIR. Tahdoin ilmoittaa, mitä huomasin majapaikassa. Kaupunkilaiset puhuvat salaa keskenänsä; neuvovat pilkallisesti ja kysyvät, tiedämmekö tarkkaan, että Hookon kuningas on lännessä; he iloitsevat jostakin.

SKULE KUNINGAS. Ne ovat Vikeniläisiä ja Vikeniläiset ovat minua vastaan.

JATGEIR. He tekevät pilkkaa siitä, ett'ei Olavi kuninkaan pyhää arkkua voitu nostaa ulos keräjäkentälle, kun teidät kuninkaaksi julistettiin; sanovat sen pahaksi enteeksi.

SKULE KUNINGAS. Kun ensi kerran tulen Nidaroosiin on arkkua saatava ulos; se on seisova paljaan taivaan alla, jos minun täytyisikin ruhtoa murskaksi Olavin kirkko ja laventaa keräjäkenttä yli tontin, jolla se oli!

JATGEIR. Mahtava teko tuo; mutta minä sepitän siitä runon, yhtä mahtavan kuin tekonne.

SKULE KUNINGAS. Onko sinulla varalla monta sepittämätöntä runoa,
Jatgeir?

JATGEIR. Ei, mutta monta syntymätöntä; ne sikiävät toinen toisensa jälkeen, saavat hengen ja syntyvät.

SKULE KUNINGAS. Ja jos minä, joka olen kuningas, ja jolla on valta, surmauttaisin sinut, kuolisivatko sinun kanssasi kaikki ne syntymättömät runoilija-ajatukset, joita kannat sisässasi?

JATGEIR. Herra, suuri synty on surmata sokea ajatus.

SKULE KUNINGAS. Minä en kysy, onko se synty; minä kysyn onko se *mahdollista!*

JATGEIR. En tiedä.

SKULE KUNINGAS. Onko sinulla koskaan ollut toinen runoilija ystävänä, ja onko hän koskaan kuvaillut sinulle suurta, ihanaa runoelmaa, jonka hän aikoi sepittää?

JATGEIR. On herra.

SKULE KUNINGAS. Etkö sinä toivonut voivasi tappaa häntä ottaaksesi hänen mielteensä ja sepittääksesi runoelman itse?

JATGEIR. Herra, en ole hedelmätön; minulla on omia lapsia; minä en ole pakoitettu rakastamaan toisten. (Menee).

SKULE KUNINGAS (lyhyen hiljaisuuden jälkeen). Islantilainen on todella runoilija. Hän lausuu tietämättänsä Jumalan syvimmän totuuden. — *Minä* olen niinkuin hedelmätön vaimo. Sen vuoksi rakastan Hookonin kuninkaallista ajatusta, rakastan sitä sieluni hellimmällä rakkaudella. Oi, jospa voisinkin sen omakseni saada! Se kuolisi käsiini. Mikä on parempi, ettäkö se kuolee minun käsiini, taikka kasvaa isoksi hänen hoidossaan? Saako sieluni rauhaa, jos se tapahtuu? Voinko siitä luopua? Voinko katsella, kuinka Hookon perustaa itselleen semmoisen jälkimaineen! — Kuinka kuollutta ja tyhjää on sisässäni, — ja ympärilläni! Ei yhtäkään ystävää —; Islantilainen! (menee ovelle ja huutaa ulospäin:) Onko runonieikka mennyt kuninkaankartanosta?

SEURUELAINEN (ulkona). Ei, herra, hän seisoo etusuojassa puhutellen vahtia.

SKULE KUNINGAS. No, käske hänet sisään! (käy pöydän luokse; hetkisen päästä tulee Jatgeir). En saa unta, Jatgeir; suuret kuninkaalliset ajatukset, näet, pitävät minua valveilla.

JATGEIR. Kuninkaan ajatukset ovat samoin kuin runoilijan, näen mä. Ne lentävät korkeimmalle ja kasvavat paraiten, kun hiljaisuus ja yö on ympärillä.

SKULE KUNINGAS. Onko runoilijankin niin?

JATGEIR. On, herra; ei ainoakaan runo synny päivän valossa; sen voi kirjoittaa auringon paisteessa; mutta se sepittyy hiljaisina yöhetkinä.

SKULE KUNINGAS. Kuka sinulle antoi surun lahjan, Jatgeir?

JATGEIR. Se, jota rakastin.

SKULE KUNINGAS. Hän kuoli siis?

JATGEIR. Ei, hän petti minut.

SKULE KUNINGAS. Ja niin tulit sinä runoilijaksi.

JATGEIR. Niin, niin tulin runoilijaksi.

SKULE KUNINGAS (tarttuu häntä käsivarteen). Minkä lahjan minä tarvitsen tullakseni kuninkaaksi?

JATGEIR. Ette suinkaan epäilyksen; sillä silloin te ette kysyisi noin.

SKULE KUNINGAS. Minkä lahjan tarvitsen?

JATGEIR. Herra, olettehan te kuningas.

SKULE KUNINGAS. Uskotko sinä joka hetki varmaan olevasi runoilija.

JATGEIR (katsoo häneen hetken hiljaisena ja kysyy): Oletteko koskaan rakastanut?

SKULE KUNINGAS. Olen kerran, — palavasti, ihanasti ja rikoksellisesti.

JATGEIR. Teillä on vaimo.

SKULE KUNINGAS. Hänen otin, että hän synnyttäisi minulle poikia.

JATGEIR. Mutta teillä on tytär, herra, — suloinen ja ihana tytär.

SKULE KUNINGAS. Jos tyttäreni olisi poika, niin en kysyisi, mitä lahjaa tarvitsen, (äkkiä:) Minulla täytyy olla joku luonani, joka minua tottelee itse mitään tahtomatta, — joka järkähtämättömästi uskoo minuun, joka liittyytyy minuun hyvässä ja pahassa, joka elää ainoastaan valaistaksensa ja lämmittäöksensä minun elämäni, jonka täytyy kuolla, jos minä kaadun. Neuvo minua, Jatgeir runoilija!

JATGEIR. Ostakaa koira, herra.

SKULE KUNINGAS. Eikö ihminen riittäisi?

JATGEIR. Semmoista ihmistä saatte kauan etsiä.

SKULE KUNINGAS (Äkisti). Tahdotko *sinä*, Jatgeir, olla se ihminen? Tahdotko olla poikani! Sinä saat Norjan kruunun perinnöksi, — sinä saat maan ja valtakunnan, jos tahdot olla minun poikanani, elää minun elämäni työn eteen ja uskoa minuun!

JATGEIR. Ja mikä takaus tulisi minun antaa, ett'en teeskentele —?

SKULE KUNINGAS. Jätä sikseen elämäsi kutsumus; elä koskaan enää runoile, niin minä luotan sinuun!

JATGEIR. Ei, herra, — sillä olisi kruunu liian kalliisti ostettu.

SKULE KUNINGAS. Mieti asiata! Suurempi on olla kuningas kuin runoilija!

JATGEIR. Ei aina.

SKULE KUNINGAS. Sinä uhraat ainoastaan syntymättömät runoelmasi!

JATGEIR. Syntymättömät runoelmat ovat aina ihanimmat.

SKULE KUNINGAS. Mutta minulla täytyy — minulla täytyy olla ihminen, joka voi uskoa minuun! Yksi ainoa! Minä sen tunnen, että — jos minulla se on, niin olen pelastettu!

JATGEIR. Uskokaa itseenne, niin olette pelastettu!

POOL FLIDA (tulee kiireesti). Skule kuningas, puolustakaa itseänne nyt! Hookon Hookoninpoika on Elgjarnäsillä koko laivastoinensa!

SKULE KUNINGAS. Elgjarnäsillä —! Silloin hän ei ole kaukana.

JATGEIR. Nyt teräkseen ja aseihin! Jos tässä kaatuu miehiä tän' yönä, olen minä mielelläni ensimmäinen, joka kaatuu teidän edestänne!

SKULE KUNINGAS. Sinä, joka et tahtonut elää minun edestäni.

JATGEIR. Mies voi kuolla toisen elämän työn edestä; mutta jos hän jää elämään, niin eläköön omansa edestä.

(Menee.)

POOL FLIDA (levottomasti). Mitä käskette tekemään, herra? Birkebeinit voivat tunnissa olla Oslossa!

SKULE KUNINGAS. Paras olisi, jos voisimme matkustaa pyhän Tuomas Becketin haudalle; hän on pelastanut niin monen murheellisen ja katuvaisten sielun.

POOL FLIDA (kovemmin). Herra, elkkää nyt puhuko hurjasti! Birkebeinit ovat niskoillamme, sanon minä!

SKULE KUNINGAS. Anna avata kaikki kirkot, että voimme niihin paeta ja saada turvan.

POOL FLIDA, Te voitte lyödä kaikki vihollisenne yhdellä iskulla, ja tahdotte paeta kirkkoihin!

SKULE KUNINGAS. Niin, niin pitääkää kaikki kirkot auki.

POOL FLIDA. Olkaa siitä varma, Hookon rikkoo kirkkorauhan, kun on tekemistä kevätkettojen kanssa.

SKULE KUNINGAS. Sitä hän ei tee; Jumala häntä varjelee semmoisesta rikoksesta; — Jumala varjelee aina Hookonia.

POOL FLIDA (tuskallisena ja syvästi suuttuen). Sen, joka nyt kuulisi teidän puhuvan, täytyisi kysyä: kuka on kuningas tässä maassa?

SKULE KUNINGAS (hymyillen surumielisesti). Niin, Pool Flida, se on se suuri kysymys: *kuka* on kuningas tässä maassa?

POOL FLIDA (rukoillen). Sielunne on sairas tänä yönä, herra; suokaa minun toimia teidän puolestanne.

SKULE KUNINGAS. Niin, niin, tee se.

POOL FLIDA (mennessään). Ensin tahdon särkeä kaikki sillat.

SKULE KUNINGAS. Mieleiton mies! seiso! — Särkeä kaikki sillat! Tiedätkö mitä se on? Minä olen sitä kokenut; — kavahda sitä!

POOL FLIDA. Mitä sitte tahdotte, herra?

SKULE KUNINGAS. Minä tahdon puhutella Hookonia.

POOL FLIDA. Hän on teille vastaava miekan kielellä!

SKULE KUNINGAS. Mene, mene! — sitten saat tietää tahtoni.

POOL FLIDA. Joka silmänräpäys on kallis! (tarttuu hänen käteensä). Skule kuningas, särkekäämme kaikki sillat, tapelkaamme kuin sudet ja luottakaamme taivaasen!

SKULE KUNINGAS (matalalla äänellä). Taivas ei luota minuun; enkä minäkään uskalla luottaa taivaasen.

POOL FLIDA. Lyhyeksi tuli sudenkettojen tarina (menee ulos taka-alalta).

SKULE KUNINGAS. Minä hallitsen satoja älykkäitä päitä, tuhansia aseellisia käsivarsia; mutta en ainoatakaan rakastavaa, uskollista sydäntä. Se on kuninkaallinen köyhyys, se; ei enempää, eikä vähempää.

BOORD BRATTE (taka-alalta). Ulkona on kaukaa tulleita, jotka pyytävät teitä puhutella, herra.

SKULE KUNINGAS. Ketä ne ovat?

BOORD BRATTE. Vaimo ja pappi.

SKULE KUNINGAS. Antakaa vaimon ja papin tulla.

(Boord menee; Skule kuningas istuu miettien oikealle; vähän päästä tulee murhevaatteihin)

puettu vaimo sisään; hän on puettu pitkään kaapuun, päähineeseen ja tiheään huntuun, joka peittää kasvot; pappi seuraa häntä ja jää ovelle seisomaan).

SKULE KUNINGAS. Kuka sinä olet?

VAIMO. Muuan, jota olet rakastanut.

SKULE KUNINGAS (ravistaa päätään). Ei ole ketään, joka muistaa semmoista. Kuka olet, kysyn minä?

VAIMO. Muuan, joka sinua rakastaa.

SKULE KUNINGAS. Silloin sinä varmaan olet kuolleiden joukkoa.

VAIMO (lähestyy ja lausuu hiljaa ja sydämmellisesti): Skule Boordinpoika!

SKULE KUNINGAS (nousee huudahtaen). Ingeborg!

INGEBORG, Tunnetko minut nyt, Skule!

SKULE KUNINGAS. Ingeborg — Ingeborg!

INGEBORG. Oo, suo minun katsoa sinuun, — katsoa sinuun kauvan, kauvan! (tarttuu hänen käsiinsä, hiljaa.) Sinä ihana, rakastettu, kavala mies!

SKULE KUNINGAS. Pane pois huntu; katso minuun niillä silmillä, jotka kerran olivat kirkkaat ja siniset kuin taivas.

INGEBORG. Ne silmät ovat olleet sateinen taivas kaksikymmentä vuotta; sinä et niitä enää tuntisi, etkä saa niitä enää koskaan nähdä.

SKULE KUNINGAS. Mutta äänesi on raitis ja suloinen ja nuori, niinkuin silloin!

INGEBORG. Olen sitä käyttänyt ainoastaan kuiskatakseni sinun nimeäsi, painaakseni sinun suuruutesi nuoreen sydämmeen ja rukoillakseni syntisten Jumalalta armoa meille molemmille, jotka olemme rakastaneet rikoksellisesti.

SKULE KUNINGAS. Niinkö olet sinä tehnyt?

INGEBORG. Olen ollut hiljaa, kun en puhunut rakkauden sanoja sinusta; — sen vuoksi on ääneni pysynyt raittiina ja suloisena ja nuorena.

SKULE KUNINGAS. Siitä on kulunut kokonainen elämä. Jokaisen kauniin muiston siltä ajalta olen menettänyt ja unohtanut —

INGEBORG. Se oli oikeutesi.

SKULE KUNINGAS. Ja sillä aikaa olet sinä, Ingeborg, sinä hellä, uskollinen vaimo, istunut kaukana pohjassa, jäisessä yksinäisyydessä ja koonnut ja pannut talteen!

INGEBORG. Se oli minun onneni.

SKULE KUNINGAS. Sinut olen voinut jättää, voittaakseni valtaa ja rikkautta! Jos sinä olisit seisonut vaimona rinnallani, olisi minun ollut helpompi tulla kuninkaaksi.

INGEBORG. Jumala on ollut hyvä minulle, niin ett'ei niin ole tapahtunut. Semmoinen luonto kuin minun tarvitsi suuren rikoksen herätäksensä katumukseen ja parannukseen.

SKULE KUNINGAS. Ja nyt sinä tulet —?

INGEBORG. Antero Skjaldarbandin leskenä.

SKULE KUNINGAS. Isäntäsi on kuollut!

INGEBORG. Paluumatkalla Jerusalemista.

SKULE KUNINGAS. Hän on siis sovittanut Vegardin murhan.

INGEBORG. Sen vuoksi ei jalo isäntäni ristiä ottanut.

SKULE KUNINGAS. Eikö sen vuoksi?

INGEBORG. Ei; minun rikokseni hän otti vahvoille, armaille olkapäilleen; sitä hän läksi pesemään

Jordanin virrassa; sen vuoksi hän verensä vuodatti.

SKULE KUNINGAS (hiljaisesti). Hän on tietänyt kaikki?

INGEBORG. Ensi hetkestä saakka. Nikolaus piispa on sen myös tietänyt; sillä hänelle minä ripitin; ja oli vieläkin yksi, joka oli saanut sen tietää, vaikka minulle on selittämätöntä millä tavoin.

SKULE KUNINGAS. Kuka?

INGEBORG. Vegard Væradal.

SKULE KUNINGAS. Vegard!

INGEBORG. Hän kuiskasi pilkallisen sanan minusta isäntäni korvaan; silloin veti Antero Skjaldarband kalpansa ja surmasi hänet paikalla.

SKULE KUNINGAS. Hän puollusti sitä, jonka minä petin ja unohdin. — Ja miksi minua nyt etsit?

INGEBORG. Sinulle uhratakseni viimeisen.

SKULE KUNINGAS. Mitä tarkoitat?

INGEBORG (osottaa pappia, joka seisoo ovella). Katso häntä! — Pietari, poikani, lähesty!

SKULE KUNINGAS. Sinun poikasi —!

INGEBORG. Ja sinun, Skule kuningas!

SKULE KUNINGAS (puoleksi hurjistuneena). Ingeborg!

PIETARI (lähestyy vienosti liikutettuna ja heittäytyy polvilleen Skulen eteen).

INGEBORG. Ota hänet! Hän on ollut elämäni valo ja lohdutus kaksikymmentä vuotta; — nyt olet sinä Norjan kuningas; kuninkaan pojan täytyy päästä perintöön; minulla ei ole enää oikeutta häneen.

SKULE KUNINGAS (nostaa hänet ylös hurjalla riemulla). Ylös sydämmelleni, sinä, jota niin palavasti olen ikävöinyt! (Likistää häntä syliinsä, päästää hänet taasen, katselee häntä ja syleilee häntä uudestaan). Poikani! poikani! Minulla on poika! Ha, ha, ha; kuka voi nyt minua vastustaa? (Menee Ingeborgin luokse ja tarttuu hänen käteensä). Ja sinä, sinä annat hänet minulle. Ingeborg! Sinä et peruuta, sanaasi? Annathan hänet minulle?

INGEBORG. Raskas on uhri, ja tuskin olisin sen voinut tehdä, ell'ei Nikolaus piispa olisi lähettänyt häntä luokseni tuomaan kirjettä ja sanomaa Antero Skjaldarbandin kuolemasta. Piispa, hän määräsi minulle raskaan uhrin rikokseni sovitukseksi.

SKULE KUNINGAS. Siis on rikos sovitettu; ja tästä lähin on hän yksistään minun omani; eikö niin, yksistään minun?

INGEBORG. Niin; mutta yhden lupauksen sinulta vaadin.

SKULE KUNINGAS. Taivas ja maa, vaadi, mitä tahdot:

INGEBORG. Hän on puhdas kuin Jumalan karitsa, nyt kun hänet lasken käsiisi. Vaarallinen on tie, joka johtaa kuninkaan istuimelle; elä anna hänen sielunsa turmeltua. Kuule sinä, Skule kuningas, elä anna lapseni sielun turmeltua!

SKULE KUNINGAS. Sen lupaan ja vannon!

INGEBORG (tarttuu hänen käteensä). Heti kun huomaat hänen sielunsa turmeltuvan, niin anna hänelle ennen kuolema!

SKULE KUNINGAS. Ennen kuolema. Sen lupaan ja vannon!

INGEBORG. Nyt palajan turvallisena pohjaan, Hoologalantiin.

SKULE KUNINGAS. Niin, sinä voit turvallisena palata.

INGEBORG. Siellä tahdon katua ja rukoilla, siksi kuin herra minua kutsuu. Ja kun tapaamme toisemme Jumalan edessä, niin tulee hän puhtaana ja syyttömänä äitinsä luokse!

SKULE KUNINGAS. Puhtaana ja syyttömänä! (kääntyy Pietariin.) Anna minun katsoa sinua! Niin, minä näen äitisi ja omien kasvojeni piirteet; sinä se olet, jota niin kipeästi olen ikävöinyt.

PIETARI. Isäni, suuri, jalo isäni; suokaa minun elää ja taistella teidän edestänne! Suokaa teidän asianne olla minunkin omani, ja olkoon sitten asianne mikä tahansa, — minä tiedän kuitenkin, että taistelen oikeuden edestä!

SKULE KUNINGAS (ilohuudolla.) Sinä uskot minuun! Sinä uskot minuun!

PIETARI. Järkähtämättömästi.

SKULE KUNINGAS. Siis on kaikki hyvin; siis olen todella pelastettu! Kuule, laske pois papinkaapu; arkkipiispa irroittaa sinut kirkkolupauksestasi; kuninkaan pojan tulee kalpaa kantaa, käydä seisautumatta edelleen valtaan ja kunniaan.

PIETARI. Teidän seurassanne, korkea isäni! Yhdessä me käymme!

SKULE KUNINGAS (likistää häntä rintaansa). Niin, yhdessä, me kaksi vaan!

INGEBORG (itseksseen). Rakastaa, uhrata kaikki ja tulla unohdetuksi, se oli minun tarinani. (Menee hiljaa ulos taka-alalta).

SKULE KUNINGAS. Suuri kuninkaan työ on nyt Norjassa tehtävä! Pietari, minun poikani, kuule! Koko kansan tahdomme herättää ja koota yhdeksi; Vikeniläinen ja Tröndi, Hoologolannin mies ja Agdelainen, Ylämaan ja Sognin mielihien, kaikkien pitää oleman *yksi* suuri suku, — arvaathan kuinka silloin maa vahvistuu.

PIETARI. Mikä suuri ja huimaava ajatus *se* on -!

SKULE KUNINGAS. Käsitätkö sen?

PIETARI. Käsitän - käsitän! — Selvästi —!

SKULE KUNINGAS. Ja uskotko siihen?

PIETARI. Uskon, uskon; sillä minä uskon teihin!

SKULE KUNINGAS (hurjasti). Hookonin Hookoninpojan täytyy kaatua!

PIETARI. Kun te sen tahdotte, niin on oikein, että hän kaatuu.

SKULE KUNINGAS. Se maksaa verta; mutta ei auta.

PIETARI. Ei se veri ole kadotettu, joka vuotaa teidän asianne hyväksi.

SKULE KUNINGAS. Sinun olkoon kaikki valta, kun saan valtakunnan perustetuksi. Sinä olet istuva kuninkaan istuimella, kultavanne otsalla, purpuraviitta valuen väljänä hartioiltasi; joka mies maassa on kumartava sinua — (torven ääniä kuuluu kaukaa.) Haa! mikä se on! (huutaen). Birkebeinien sotajoukko! Mitä Pool Flida sanoi —? (rientää taka-alalle).

POOL FLIDA (tulee sisään ja huutaa). Nyt On hetki tullut, Skule kuningas!

SKULE KUNINGAS (hurjistuneena). Birkebeinit! Hookon kuninkaan sotajoukko! Missä ne ovat?

POOL FLIDA. Ne tulla vilistävät tuhansittain alas Ekebergiä.

SKULE KUNINGAS. Käskekää aseihin! käskekää, käskekää! Neuvokaa; missä käymme heitä vastaan?

POOL FLIDA. Kaikki kirkot ovat avoinna meille.

SKULE KUNINGAS. Birkebeiniä kysyn minä —!

POOL FLIDA. Heille ovat kaikki sillat avoinna.

SKULE KUNINGAS. Onnetoin mies, mitä olet tehnyt?

POOL FLIDA. Kuullut kuninkaani käskyä.

SKULE KUNINGAS. Poikani! Poikani! Minä onnetoin; minä olen menettänyt kuningaskuntasi!

PIETARI. Ei, te olette voittava. Niin suuri kuninkaan ajatus ei kuole!

SKULE KUNINGAS. Vaiti, vaiti! (torvenääniä ja huutoja lähemmältä.) Ratsaille; aseihin! Tässä kysytään enempää kuin miehen elämää ja kuolemaa! (Rientää ulos taka-alalta; toiset seuraavat jäljestä).

* * * * *

Katu Oslon kaupungissa.

(Matalia puurakennuksia kuistineen molemmin puolin. Taka-alalla P. Hallvardin kirkkomaa, jota ympäröi korkea portitettu muuri. Vasemmalla, muurin päässä näkyy kirkko, jonka pääovi on avoinna. On vielä yö; vähän päästä alkaa päivä koittaa. Hätäkello soi; kaukaa oikealta kuuluu etäisiä sotahuutoja ja sekaista melua.)

SKULE KUNINKAAN TORVEN PUHALTAJA. (Tulee oikealta, puhaltaa torveen ja huutaa). Aseihin! aseihin kaikki Skule kuninkaan miehet! (puhaltaa jälleen ja käy edelleen; hetken päästä kuuluu hän huutavan lähimmäisellä kadulla).

VAIMO (tulee ulos erään huoneen ovelle oikealle). Suuri armollinen Jumala, mikä nyt on?

KAUPUNKILAINEN (joka on vaan puoleksi puettuna astunut alas huoneesta toisella puolen katua). Birkebeinit ovat kaupungissa! Nyt saa Skule palkan kaikista pahoista teoistaan.

ERÄS SKULEN MIES (tulee muutamien toisten kanssa, kantaen kaapuja ja aseita käsivarsillaan, syrjäkadulta vasemmalta). Missä ovat Birkebeinit?

TOINEN SKULEN MIES (eräästä huoneesta oikealla). En tiedä!

EENSIMMÄINEN. Hys! Kuulkaa! — He ovat varmaan Geitesillalla.

TOINEN. Siis alas Geitesillalle! (Kaikki rientävät ulos oikealle, eräs kaupunkilainen tulee juosten samalta haaralta.)

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Hei, naapuri, mistäs tulette?

TOINEN KAUPUNKILAINEN. Loojoelta; siellä on paha meteli.

VAIMO. Pyhä Olavi ja Pyhä Hallvard! Ovatko ne Birkebeiniä, vai ketä?

TOINEN KAUPUNKILAINEN. Birkebeiniä aivan varmaan; Hookon kuningas on muassa; koko laivasto laskee laitureille; mutta itse hän kävi maalle paraimpina miehineen Ekebergin niityllä.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Nyt hän kostaa miestapon Lookan luona!

TOINEN KAUPUNKILAINEN. Luottakaa siihen!

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Kas tuossa, — Siinä jo pakenevat Kevätketot!

(Joukko Skulen miehiä rientää paeten sisään oikealta).

ERÄS MIEHISTÄ. Sisään kirkkoon! Ei kukaan kestä Birkebeiniä vastaan, niin ne ovat rajuja tänä yönä! (Joukko rientää sisään kirkkoon, jonka oven sulkevat sisäpuolelta).

TOINEN KAUPUNKILAINEN (katsoo oikealle). Tuolla näkyy lippu kaukana kadun päässä, se mahtaa olla Hookon kuninkaan.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Katsokaa, kuinka Kevätketot pakenevat!

(Uusi joukko tulee esiin oikealta).

ERÄS JOUKOSTA. Pelastakaamme itsemme kirkkoon ja rukoilkaamme armoa, (rientävät porttia vastaan).

USEAT KEVÄTKETOT. Se on suljettu; se on suljettu.

ENSIMMÄINEN. Mennään sitten ylös Martestokkelle.

TOINEN. Missä Skule kuningas on?

ENSIMMÄINEN. En tiedä. Pois, tuolla näkyy Birkebeinien lippu!

(Pakenevat kirkon sivutse ulos vasemmalle).

HOOKON (tulee oikealta, hänen lipunkantajansa, Gregorius Juhonpoika, Dagfinn Bonde ynnä useita muita miehiä seurassa).

DAGFINN BONDE. Kuulkaa sotahuutoa! Skule järjestää miehiänsä kirkkotarhan takana.

VANHA KAUPUNKILAINEN (huutaa huoneensa etukäytävästä Hookonille). Olkaa varoillanne, hyvä herra; Sudenketot ovat vihoissaan, nyt he taistelevat henkensä edestä.

HOOKON. Sinäkö se olet, vanha Guthurm Erlandin poika? Sinä olet taistellut sekä isäni että isoisäni puolella.

KAUPUNKILAINEN. Jumala suokoon, että voisin taistella teidänkin puolellanne.

HOOKON. Sinä olet siksi liian vanha, eikä tarvetta ole; miehiä tulee ympärilleni joka taholta.

DAGFINN BONDE (osottaa muurin yli oikealle). Tuolla tulee herttuan lippu!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Herttua itse! Hän istuu valkoisella ratsullaan.

DAGFINN BONDE. Estäkäämme hänet pääsemästä ulos tämän portin kautta!

HOOKON. Puhalla, puhalla! (Torvensoittaja puhaltaa). Paremmin puhalsit, koiran penikka, kun puhalsit rahan edestä Bergenin sillalla!

(Torvensoittaja puhaltaa uudestaan, mutta kovemmin kuin ensin;
paljo miehiä yhtyy joukkoon.)

ERÄS KEVÄTKETTO (oikealta, paeten kirkkoa kohti; yksi Birkebeini ajaa häntä takaa.) Säästä henkeni! Säästä henkeni!

BIRKEBEINI. En vaikka istuisit alttarilla! (lyö hänet maahan). Sinulla näkyy olevan kallis viitta; sitä voin käyttää. (Aikoo ottaa viitan, kirkaisee kovasti ja heittää miekan kädestään.) Herra kuningas! En lyö enää iskuakaan teidän puolellanne!

DAGFINN BONDE. Ja niin sanot tämmöisellä hetkellä.

BIRKEBEINI. En iskuakaan enää!

DAGFINN BONDE (lyö hänet maahan). No, nyt et enää tarvitsekaan!

BIRKEBEINI (osottaen kuollutta Kevätkettoa). Minä tarkoitin, että olin kylläksi tehnyt, kun tapoin oman veljeni (kuolee).

HOOKON. Hänen veljensä!

DAGFINN BONDE. Mitä! (lähestyy Kevätketon ruumista).

HOOKON. Onko se totta?

DAGFINN BONDE. Totta on.

HOOKON (liikutettuna). Tästä näkyy paraiten, mitä sotaa käydään. Veli veljeä vastaan, isä poikaa vastaan; — Jumalani, kaikkivaltiaan kautta, tästä on loppu tehtävä!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Tuolla tulee herttua täydessä tappelussa Knuutti jaarlin joukon kanssa.

DAGFINN BONDE. Sulkekaa häneltä portti, kuninkaan miehet!

(Muurin sisäpuolella tulevat tappelevat näkyviin. Kevätketot raivaavat itselleen tietä vasemmalle, ajaen Birkebeinit askel askeleelta taapäin. Skule kuningas ratsastaa valkoisella sotahevosellaan, paljastettu kalpa kädessä. Pietari käy hänen rinnallansa pitäen hevoista ohjista, vasemmassa kädessä korkealle kohotettuna ristiinnaulitun kuva. Pool Flida kantaa Skulen lippua, jossa sinisellä pohjalla on kultainen kirvehetön jalopeura.)

SKULE KUNINGAS. Lyökää kaikki maahan! Elkkää säästäkö ketään! Uusi kuninkaan-alku on ilmestynyt Norjassa!

BIRKEBEINIT. Uusi kuninkaan-alku, sanoo hän!

HOOKON. Skule Boordin poika, jakakaamme valtakunta!

SKULE KUNINGAS. Kaikki taikka ei mitään!

HOOKON. Ajatelkaa kuningatarta, teidän tytärtänne!

SKULE KUNINGAS. Minulla on poika, minulla on poika! En ajattele muita kuin häntä!

HOOKON. On minullakin poika; — jos minä kaadun, niin saa hän valtakunnan!

SKULE KUNINGAS. Surmatkaa kuninkaan lapsi, missä sen löydätte? Surmatkaa se kuninkaan istuimella; surmatkaa se, surmatkaa se kuningattaren sylissä!

HOOKON. Nyt lausuit oman tuomiosi!

SKULE KUNINGAS (lyö ympärilleen). Surmatkaa, surmatkaa kaikki. Skule kuninkaalla on poika. Surmatkaa, surmatkaa!

(Tappelu vetäytyy ulospäin vasemmalle).

GREGORIUS JUHONPOIKA. Sudenketot raivaavat itselleen tien!

DAGFINN BONDE. Niin, mutta ainoastaan paetakseen.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Niin, taivahan nimessä, — toinen portti on auki; sen kautta he pakenevat!

DAGFINN BONDE. Ylös Martestokkelle! (huutaa ulos.) Ajakaa takaa, ajakaa takaa, Knuutti jaarli! Kostakaa miestappo Lookon luona!

HOOKON. Te kuulitte sen; hän tuomitsi lapseni henkipatoksi, — viattoman lapseni, Norjan valitun kuninkaan minun jälkeeni!

KUNINKAAN MIEHET. Niin, niin, me kuulimme sen!

HOOKON. Ja mikä rangaistus on määrätty semmoisesta rikoksesta?

MIEHET. Kuolema!

HOOKON. Siis kuolkoon hän! (nostaa kätensä valaan). Tässä sen vannon; Skule Boordin poika kuolkoon, missä ikänä hän tavataan pyhittämättömällä alalla!

DAGFINN BONDE. Jokaisen uskollisen miehen velvollisuus on hänet surmata.

ERÄS BIRKEBEINI (vasemmalta). Nyt Skule herttua pakenee!

KAUPUNKILAISET. Birkebeinit ovat voittaneet!

HOOKON. Mitä tietä?

BIRKEBEINI. Martestokken ohitse, ylös Eidsvoldille; useimmilla oli hevoset varalla kaduilla, muuten ei yksikään olisi päässyt hengissä.

HOOKON. Jumalalle olkoon kiitos avusta tälläkin kertaa! Nyt voi kuningatar vapaasti astua maalle laivastosta.

GREGORIUS JUHONPOIKA (osottaa oikealle). Hän on jo maalla, herra; tuolla hän tulee.

HOOKON (läheisimmille). Raskain tehtävä on jäljellä; hän on hellä tytär; — kuulkaa, — ei sanaakaan hänelle vaarasta, joka uhkaa lasta. Luvatkaa kaikki, niinkuin yksi mies, puollustaa kuninkaanne poikaa! mutta elköö hänelle mitään ilmaisko.

MIEHET (matalalla äänellä). Sen lupaamme!

MARGARETA (tulee rouvineen ja seurueineen oikealta). Hookon, isäntäni! Taivas on sinua varjellut; sinä olet voittanut ja olet vahingoittumatonna.

HOOKON. Niin, minä olen voittanut. Missä lapsi on?

MARGARETA. Kuninkaan laivalla, taattujen miesten käsissä.

HOOKON. Menkää sinne useampi (moniaat miehistä menevät).

MARGARETA. Hookon, missä on — Skule herttua?

HOOKON. Hän on painunut Ylämaille.

MARGARETA. Hän elää siis! — Isäntäni, saanko kiittää Jumalata siitä, että hän elää?

HOOKON (tuskallisesti taistellen itsensä kanssa). Kuule minua, Margareta; sinä olet minulle ollut uskollinen vaimo, olet minua seurannut hyvässä ja pahassa, sinun rakkautesi on ollut niin sanomattoman runsas; — nyt täytyy minun tuottaa sinulle raskas suru; todella en tahtoisi; mutta minä olen kuningas, sen vuoksi *täytyy* minun —

MARGARETA (kiihkeästi). Koskeeko se — herttuata?

HOOKON. Koskee. Ei minua voisi kohdata tuskallisempi kohtalo, kuin täytyminen elää kaukana sinusta; mutta jos katsot, että niin pitää oleman sen johdosta, mitä nyt sinulle sanon, — jos sinä mielestäsi tästä lähin et enää voi istua rinnallani, etkä enää voi minua katsella kalpenematta, — niin, silloin erotkaamme — eläkäämme erillämme toisistamme, — enkä minä sinua siitä syystä soimaa.

MARGARETA. Erot sinusta! Kuinka voit sitä ajatella? Anna minulle kätesi —!

HOOKON. Elä siihen koske! — Se oli juuri nostettu valaan. —

MARGARETA. Valaan?

HOOKON. Valaan, joka lasi järkähtämättömän sinetin eräasen kuolemantuomioon.

MARGARETA (huutaa). Oo, isäni! Oo, isäni! (horjuu; pari naista rientää häntä nojaamaan.)

HOOKON. Niin, Margareta, — kuninkaana olen tuominnut isäsi kuolemaan.

MARGARETA. Silloin on hän varmaan rikkonut pahemmin, kuin ottaessaan kuninkaan nimen.

HOOKON. Niin onkin; — ja jos meidän nyt täytyy erota, niin tapahtukoon se.

MARGARETA (lähempänä ja voimakkaasti). Me emme voi koskaan erota! Minä olen sinun vaimosi, en mitään muuta maailmassa kuin sinun vaimosi!

HOOKON. Oletko kylliksi voimakas? Kuulitko ja käsititkö kaikki? Minä tuomitsin isäsi.

MARGARETA. Minä kuulin ja käsitin kaikki. Sinä tuomitsit isäni.

HOOKON. Etkö vaadi tietoa hänen rikoksestaan?

MARGARETA. Siinä on kyllä, että sinä sen tiedät.

HOOKON. Mutta minä tuomitsin hänen kuolemaan!

MARGARETA (lankee polvillensa kuninkaan eteen ja suutelee hänen kättänsä). Minun isäntäni ja korkea herrani, sinä tuomitset oikein!

(Esirippu laskee.)

VIIDES NÄYTÖS.

(Huone Nidarosin kuninkaankartanossa. Sisäänkäytävä ovi on oikealla; likempänä samalla puolen akkuna. Vasemmalla pienempi ovi. Iltahämärä; Pool Flida, Boord Bratte ja useat Skule kuninkaan etevimmät miehet seisovat akkunassa katsoen ylöspäin.)

SEURUELAINEEN. Kuinka punaiselta hohtaa!

TOINEN. Se ulettuu puolen taivahan yli, juuri kuin hehkuva kalpa.

BOORD BRATTE. Pyhä Olavi kuningas, mitä ennustaa tuommoinen hirmunmerkki?

VANHA KEVÄTKETTO. Se ennustaa totisesti suuren päällikön kuolemata.

POOL FLIDA. Hookonin kuolemata, hyvät Kevätketot, hän on ulkona lahdella laivastolla; me voimme odottaa häntä kaupunkiin tänä iltana; — tällä kertaa on meidän vuoromme voittaa!

BOORD BRATTE. Elä luota siihen; nyt ei löydy paljo miehuutta väestössä.

VANHA KEVÄTKETTO. Se on luonnollista kyllä; Hamasta Oslon paosta saakka on Skule kuningas

sulkenut itsensä sisään, eikä tahdo nähdä eikä puhua miestensä kanssa.

ENSIMMÄINEN SEURUELAINEN. Niitä on kaupungissa, jotka eivät tiedä pitääkö häntä elävänä vai kuolleena.

POOL FLIDA. Kuninkaan on tultava ulos, olkoonpa kuinka sairas tahansa. Puhuttele häntä, Boord Bratte, — se koskee kaikkein pelastusta.

BOORD BRATTE. Ei se auta; olen jo ennen häntä puhutellut.

POOL FLIDA. Silloin täytyy minun itse yrittää, (menee ovelle vasemmalla kädellä ja kolkuttaa.) Herra kuningas, ottakaa johto omiin käsiinne; tällä tavoin ei käy kauvemmin.

SKULE KUNINGAS (sisältä). Minä olen sairas, Pool Flida!

POOL FLIDA. Voitteko muuta pyytää? Ettehän ole syönyt kahteen päivään; teidän täytyy vahvistaa ja ravita itseänne —

SKULE KUNINGAS. Minä olen sairas.

POOL FLIDA. Kaikkivaltiaan kautta, ei se auta. Hookon kuningas on laivastolla ulkona lahdella ja voi saapua Nidaroosiin joka hetki.

SKULE KUNINGAS. Lyökää hänet minun puolestani! Surmatkaa hänet ja kuninkaan-lapsi!

POOL FLIDA. Teidän täytyy itse olla muassa.

SKULE KUNINGAS. Ei, ei, ei, — Onnenne ja voittonne on varmenpi, kun minä en ole muassa.

PIETARI (tulee oikealta; hän on aseissa). Levottomuus vallitsee kaupunkilaisissa; he kokoontuvat suuriin joukkoihin kuninkaankartanon edustalle.

BOORD BRATTE. Joll'ei kuningas heille puhu, niin he pettävät hänet pahimmalla hetkellä.

PIETARI. Puhukoon hän sitte heille. (Ovella vasemmalla puolen.) Isä! Tröndit, uskollisimmat miehesi, teistä luopuvat joll'ette anna heille rohkeutta!

SKULE KUNINGAS. Mitä sanoi runoilija?

PIETARI. Runoilija?

SKULE KUNINGAS. Runoilija, joka kuoli minun asiani edestä Oslossa. Ei voi antaa, jota ei itsellä ole, sanoi hän.

PIETARI. Siis ette tekään voi antaa pois valtakuntaa; sillä se on minun teidän jälkeenne!

SKULE KUNINGAS. Nyt minä tulen!

POOL FLIDA. Jumalalle olkoon kiitos!

SKULE KUNINGAS (tulee esiin ovesta; hän on vaalea ja laihtunut, hänen hiuksensa ovat kovin harmaantuneet). Elkää katsoko minuun! Minä en kärsi, että minua katsotte nyt, kun olen sairas! (Menee Pietarin luokse.) Ottaa valtakuntaa sinulta, sanot sinä! Suuri taivahan Jumala, mitä olin tekemäisilläni.

PIETARI. Oi, suokaa minulle anteeksi; — tiedänhän että se, jota teette on oikein.

SKULE KUNINGAS. Ei, ei, ei tähän saakka; — mutta nyt tahdon olla väkevä ja raitis, — minä tahdon toimia.

KORKEITA HUUTOJA (ulkoa oikealta). Skule kuningas! Skule kuningas!

SKULE KUNINGAS. Mitä se on?

BOORD BRATTE (akkunalla). Kaupunkilaiset kokoontuvat; koko kuninkaankartano on täynnä kansaa; — teidän täytyy heille puhua.

SKULE KUNINGAS. Olenko minä kuninkaan näköinen; voinko minä nyt puhua!

PIETARI. Sinun täytyy, ylhäinen isäni!

SKULE KUNINGAS. Hyvä, olkoon niin. (Menee akkunaan ja vetää uutimen syrjään, mutta heittää sen

äkisti ja peräytyy peljästyksestä.) Tuolla välkkyy jälleen hehkuva kalpa päälläni!

PIETARI. Se ennustaa, että voiton kalpa on paljastettu sinun puolestasi.

SKULE KUNINGAS. Niin, jos vaan niin olisi, (menee akkunaan ja puhuu ulospäin). Tröndit, mitä tahdotte; — tässä seisoo kuninkaanne.

ERÄS KAUPUNKILAINEN (ulkona). Lähtekää ulos kaupungista! Birkebeinit murhaavat teidät täällä.

SKULE KUNINGAS. Meidän kaikkien täytyy pitää yhtä. Minä olen teille ollut laupias kuningas; olen vaatinut ainoastaan pienen sotaveron —

MIEHEN ÄÄNI (alhaalta kansan keskeltä). Miksikä sitten sanot kaikkea verta, joka vuoti Lookalla ja Oslossa?

ERÄS NAINEN. Anna minulle minun sulhaseni takaisin!

ERÄS POIKA. Anna minulle isäni ja veljeni!

TOINEN NAINEN. Anna minulle kolme poikaani, Skule kuningas!

ERÄS MIES. Hän ei ole kuningas; sillä hän ei julistettu kuninkaaksi pyhän Olavin arkulla!

MONTA ÄÄNTÄ. Niin, niin, — hän ei ole julistettu kuninkaaksi Olavin arkulla! Hän ei ole kuningas.

SKULE KUNINGAS (peräytyy uutimen taakse). Ei julistettu —! Ei kuningas!

POOL FLIDA. Onnetonta oli, että ei pyhää arkkua kannettu ulos, kun teidät valittiin.

BOORD BRATTE. Jos kaupunkilaiset pettävät, niin emme voi puollustaa itseämme Nidaroosissa, kun Birkebeinit tulevat.

SKULE KUNINGAS. Ja ne pettävät, niin kauan kuin en ole kuninkaaksi julistettu pyhänarkulla.

PIETARI. No, kannattakaa arkku ulos ja antakaa nyt julistaa itsenne kuninkaaksi!

POOL FLIDA (ravistaa päätänsä). Kuinka se olisi mahdollista?

PIETARI. Onko mikään mahdotonta, joka koskee häntä! Puhaltakaa kansa keräjiin ja kantakaa arkku ulos!

USEAT MIEHISTÄ (vetäytyen takaisin). Kirkonryöstö!

PIETARI. Ei ole kirkonryöstö; tulkaa, tulkaa! Ristiveljet ovat Skule kuninkaalle hyvänsuovat; ne antavat suostumuksensa —

POOL FLIDA. Sitä he eivät tee; he eivät uskalla arkkipiispan tähden.

PIETARI. Te olette kuninkaan miehiä, ettekä tahdo auttaa, kun niin suurta asiata kysytään. Hyvä, tuolla alhaalla on toisia, jotka ovat taipuvampia. Isäni ja kuninkaani, ristiveljien pitää suostuman; minä pyydän, minä kerjään; puhalluttakaa kansa keräjiin; te olette kantava kuninkaan nimeä oikeudella! (rientää ulos oikealle.)

SKULE KUNINGAS (riemuisena). Näittekö hänet! Näittekö ihanan poikani! Kuinka hänen silmänsä loistivat! Niin, me kaikki taistelkaamme ja voittakaamme. Kuinka lukuisat ovat Birkebeinit?

POOL FLIDA. Ei lukuisimmat kuin että me kestämmme heidät, jos kaupunkilaiset pitävät puoltamme.

SKULE KUNINGAS. He ovat puollemme. Meidän täytyy nyt kaikki olla yksimielisiä ja lopettaa tämä hirmutaistelu. Ettekö näe, että se on taivahan käsky, että me lopetamme sen? Taivas on vihastunut Norjaan niistä pahoista töistä, joita niin kauan on harjotettu. Tuolla taivahalla loistaa hehkuvia kalpoja joka yö; vaimot lankeavat ja synnyttävät kirkoissa; papit ja luostariveljet tulevat sielunsairaiksi, niin että juoksevat kaduilla ja huutavat, että viimeinen päivä on tullut. Niin, kaikkivaltiaan kautta, tämä on lopetettava yhdellä iskulla!

POOL FLIDA. Mitä käskette tekemään?

SKULE KUNINGAS. Repimään kaikkia siltoja.

POOL FLIDA. Menkää ja antakaa repiä kaikki sillat.

(Yksi seuruelaisista menee ulos oikealle).

SKULE KUNINGAS. Kaikki miehet kokoontukoot alas rannalle; ei yksikään Birkebeini ole pääsevä Nidaroosiin.

POOL FLIDA. Hyvin puhuttu, kuningas.

SKULE KUNINGAS. Kun pyhänarkku on kannettu ulos, puhalletaan kansa keräjiin. Sotaväestö ja kaupunkilaiset ovat kutsuttavat kokoon.

POOL FLIDA (yhdelle miehistä). Mene ulos ja káske torvenpuhaltajan puhaltaa kaduilla.

(Mies menee.)

SKULE KUNINGAS (puhua kansalle akkunasta). Yhtykää minuun, te, jotka surette ja valitatte siellä alhaalla. Rauha ja valo on jälleen tuleva maahan, niinkuin Hookonin ensimmäisinä suloisina päivinä, kun vilja antoi kaksi satoa joka suvi. Yhtykää minuun, luottakaa minuun ja uskokaa minuun; sitä tarvitsen sanomattomasti. Minä valvon ja taistelen teidän edestänne; minä vuodatan vereni ja kaadun teidän edestänne, jos vaaditaan; mutta elkää minua pettääkö, elkää epäilkö —! (Korkeita huutoja ikäänkuin kauhistuksesta kuuluu kansan seasta). Mitä se on?

ERÄS HURJA ÄÄNI. Tehkää katumusta, tehkää katumusta!

BOORD BRATTE (katsoo ulos). Se on pappi, jota paha henki riivaa!

POOL FLIDA. Hän repii kaapunsa repaleiksi ja ruuskii itseänsä vitsoilla.

ÄÄNI. Tehkää katumusta, tehkää katumusta; viimeinen päivä on tullut!

MONTA ÄÄNTÄ. Paetkaa, paetkaa! Voi Nidaroosia! Mikä syntinen teko!

SKULE KUNINGAS. Mitä on tapahtunut?

BOORD BRATTE. Kaikki pakenevat, kaikki peräytyvät, juuri kuin villipeto olisi tullut heidän keskellensä.

SKULE KUNINGAS. Niin, kaikki pakenevat — (ilohuudolla). Haa! yhtä kaikki; — me olemme pelastetut; katsokaa, katsokaa, — Olavi kuninkaan arkku seisoo keskellä kuninkaanpihaa!

POOL FLIDA. Olavi kuninkaan arkku!

BOORD BRATTE. Niin, taivaan nimessä, — se se on!

SKULE KUNINGAS. Ristiveljet ovat minulle uskolliset; niin oivaa tekoa eivät he ole ennen tehneet!

POOL FLIDA. Kuulkaa; puhalletaan keräjiin.

SKULE KUNINGAS. Nyt siis tulen laillisesti julistetuksi kuninkaaksi.

PIETARI (tulee oikealta). Ota kuninkaanviitta päällesi; nyt on pyhänarkku ulkona.

SKULE KUNINGAS. Niin olet sinä pelastanut valtakunnan minulle ja itselles; ja kymmenkertaisesti kiittäkäämme hurskaita ristiveljiä siitä, että myöntivät.

PIETARI. Ristiveljiä, isä; — niitä ei teidän ole ollenkaan kiittäminen.

SKULE KUNINGAS. Eivätkö he sinua auttaneet?

PIETARI. He julistivat kirkonkirouksen jokaisen ylitse, joka uskaltaisi koskea pyhään esineeseen.

SKULE KUNINGAS. Arkkipiispa siis! Vihdoin on hän siis taipunut.

PIETARI. Arkkipiispa julisti ankaramman kirouksen kuin ristiveljet.

SKULE KUNINGAS. Oi, näenpä, että minulla kuitenkin on uskollisia miehiä. Te seisotte täällä peljäten ja perädyitte, te, joiden pitäisi oleman minua lähinnä, — ja tuolla alhaalla joukossa on minulla semmoisia, jotka uskalsivat ottaa päällensä niin suuren rikoksen minun edestäni.

PIETARI. Ei teillä ole *yhtäkään* uskollista miestä, joka uskalsi ottaa rikoksen päällensä.

SKULE KUNINGAS. Kaikkivaltias Jumala, onko siis ihme tapahtunut — kuka kantoi pyhän arkun ulos?

PIETARI. Minä, isä!

SKULE KUNINGAS (huutaen). Sinäkö!

MIEHET (peräytyvät kauhistuen). Kirkonryöstäjä!

(Pool Flida, Boord Bratte ja pari muuta menevät.)

PIETARI. Teko oli tehtävä. Ei yhdenkään miehen uskollisuuteen voi luottaa, ennenkuin olette laillisesti kuninkaaksi julistettu. Minä pyysin, minä kerjäsinkin ristiveljiä; ei mikään auttanut. Silloin mursin kirkonoven; ei kukaan uskaltanut seurata minua. Minä hyppäsin ylös pääalttarille, tartuin sankaan kiinni ja ponnistin polveani vastaan; oli kuin olisi joku salainen valta antanut minulle yliluonnollisen voiman. Arkku lähti irti, ja minä vedin sen perässäni kirkonlattiaa alas, vaikka pannanuoli suhisi kuin myrsky korkealla holvien alla; minä vedin sen ulos kirkosta, kaikki pakenivat edestäni; kun olin tullut keskelle kuninkaankartanoa, katkesi sanki; tässä se on! (pitää sitä ilmassa.)

SKULE KUNINGAS (hiljaisesti, kauhistuksissaan). Kirkonryöstäjä!

PIETARI. Teidän edestänne, teidän suuren kuninkaanajatuksenne edestä! Mutta te sovitatte rikoksen, kaiken pahan te parannatte. Valo ja rauha on syntyvä teidän kauttanne; loistava päivä on koittava maalle; — mitä se tekee, jos myrskyinen yö kävi sen edellä?

SKULE KUNINGAS. Pyhänkaari väikkyi sinun pääsi ympärillä, kun äitisi tuli sinun kanssas; — ja nyt on ikäänkuin näkisinkin pannanuolen salamoivan.

PIETARI. Isä, isä, elköö ajatelko minua; elköö huoliko minun onnestani. Olenhan minä täyttänyt teidän tahtonne, — kuinka sitä voitaisiin lukea minulle rikokseksi!

SKULE KUNINGAS. Minä tahdoin saada sinut uskomaan minuun, ja uskosi on muuttunut synniksi.

PIETARI (hurjasti). Teidän edestänne, teidän edestänne! Sen tähden Jumala ei voi muuta kuin pyyhkiä sen pois!

SKULE KUNINGAS. Puhdas ja syytön, lupasin minä Ingeborgille, — ja hän pilkkaa taivasta!

POOL FLIDA (tulee). Meteli on valloillaan! Hirmutyö on kauhistuttanut miehesi; he pakenevat kirkkoihin.

SKULE KUNINGAS. Niiden pitää; niiden täytyy ulos!

BOORD BRATTE (tulee). Kaupunkilaiset kapinoitsevat teitä vastaan; he tappavat Kevätkettoja kaduilla ja huoneissa, missä vaan niitä löytävät!

SEURUELAINEN (tulee). Nyt purjehtivat Birkebeinit ylös jokeen!

SKULE KUNINGAS. Puhaltakaa mieheni kokoon. Elköön kukaan minua pettääkö nyt!

POOL FLIDA. Mahdotonta; peljästyks on heidät halvannut.

SKULE KUNINGAS (epätoivossa). Mutta minä en voi nyt kaatua! Poikani ei saa kuolla kuolemanrikos sielullansa!

PIETARI. Elköö ajatelko minua; te olette ainoa, jota kysytään. Koittakaamme mennä Indherrediin; siellä ovat kaikki miehet uskollisia!

SKULE KUNINGAS. Niin, pakoon! Seuratkoon minua se, joka tahtoo henkensä pelastaa!

BOORD BRATTE. Mitä tietä?

SKULE KUNINGAS. Sillan ylitse!

POOL FLIDA. Kaikki sillat ovat revityt, herra.

SKULE KUNINGAS. Revityt —! Kaikki sillat revityt, sanot sinä!

POOL FLIDA. Jos te olisitte repinyt sillat Oslossa, niin olisitte voinut antaa niiden olla Nidarosissa.

SKULE KUNINGAS. Joen yli, vaikka mitenkä; — tässä kysytään hengen ja autuuden pelastamista! Pakoon! Pakoon!

(Hän ja Pietari rientävät ulos vasemmalle.)

BOORD BRATTE. Niin, parempi se on, kuin kaatua kaupunkilaisten ja Birkebeinien aseihin.

POOL FLIDA. Jumalan nimessä, lähtekäämme siis pakoon. (Kaikki seuraavat Skulea.)

(Huone on hetken tyhjä; kaduilta kuuluu kaukaista ja sekaista melskettä, sitten ryntää joukko aseellisia kaupunkilaisia sisään ovesta oikealta).

ERÄS KAUPUNKILAINEN. Tänne sisään! Täällä hänen täytyy olla.

TOINEN. Surmatkaa hänet!

USEAT. Surmatkaa kirkonryöstäjä myös!

YKSITYINEN. Menetelkää varovasti; he purevat.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Ei ole hätää; Birkebeinit ovat jo kadulla.

ERÄS KAUPUNKILAINEN (tulee). Liian myöhään; — Skule kuningas on paennut.

USEAT. Mihinkä? mihinkä?

TULEVA. Sisään johonkin kirkkoon, arvatakseni; ne ovat täynnä Sudenkettoja.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Etsikäämme häntä; suuren kiitoksen ja palkinnon suo Hookon sille miehelle, joka Skulen surmaa.

TOINEN. Tuolla Birkebeinit tulevat.

KOLMAS. Hookon kuningas itse.

MONET JOUKOSSA (huutavat): Eläköön kuningas Hookon Hookoninpoika!

HOOKON (tulee sisään oikealta, Gregorius Juhonpoika, Dagfinn Bonde ja useat muut seurassa). Niin, nyt olette nöyriä, Tröndit, te olette kauvan kyllä minua vastustaneet.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN (polvillansa). Armoa, herra; Skule Boordin poika on meitä pakoittanut!

TOINEN (myös polvillaan). Hän meitä pakoitti, muuten emme olisi häntä seuranneet.

ENSIMMÄINEN. Hän otti omaisuutemme ja pakoitti meidät taistelemaan väärän asiansa edestä.

TOINEN. Voi, ylhäinen herra, hän on ollut vitsauksena sekä ystävillensä että vihollisillensa.

MONTA ÄÄNTÄ. Niin, niin, — Skule Boordin poika on ollut vitsauksena koko maalle.

DAGFINN BONDE. Se lienee tosi sana, se.

HOOKON. Hyvä; teitä kaupunkilaisia aion sitten puhutella; aikomukseni on ankarasti rankaista mitä rikottu on; mutta ensin on toista ajattelu. Tietääkö kukaan missä Skule Boordin poika on?

USEAT. Jonkin kirkon sisällä, herra!

HOOKON. Tiedättekö sen varmaan?

KAUPUNKILAISET. Tiedämme, kaikki Sudenketot ovat siellä.

HOOKON (hiijaa Dagfinn Bondelle). Hän on löydettävä; pane vartijat joka kirkon eteen kaupungissa.

DAGFINN BONDE. Ja kun hän löydetään, onko hän viipymättä surmattava.

HOOKON (alhaisella äänellä). Surmattava? Dagfinn, Dagfinn, kuinka raskaalta se minusta tuntuu.

DAGFINN BONDE. Herra, te vannoitte sen kalliisti Oslossa.

HOOKON. Ja joka mies valtakunnassa on vaativa hänen kuolemansa. (Kääntyy Gregorius Juhonpoikaan toisten kuulematta.) Mene; sinä olit kerran hänen ystävänsä; etsi hänet, ja saa hänet pakenemaan maasta.

GREGORIUS JUHONPOIKA (iloisena). Tahdotteko sen, herra?

HOOKON. Hurskaan, sulaisen vaimoni tähden.

GREGORIUS JUHONPOIKA. Mutta joll'ei hän pakene; jos hän ei tahdo, taikka ei voi?

HOOKON. Jumalan nimeen, silloin en voi häntä enää säästää; silloin pysyköön kuninkaan-sanani järkähtämätöinnä. Mene!

GREGORIUS JUHONPOIKA. Minä menen ja teen parastani. Suokoon taivas, että onnistuisi. (Menee oikealle.)

HOOKON. Sinä, Dagfinn Bonde, menet taattujen miesten seurassa alas kuninkaanlaivalle; teidän tulee seurata kuningatarta ja lasta Elgesäterin luostariin.

DAGFINN BONDE. Herra, luuletteko hänet siellä turvatuksi.

HOOKON. Hän ei ole missään paremmin turvattu. Sudenketot ovat sulkeneet itsensä kirkkoihin, ja hän on niin paljon pyytänyt; hänen äitinsä on Elgesäterillä.

DAGFINN BONDE. Niin, niin, minä tiedän sen.

HOOKON. Vie kuningattarelle hellimmät terveiseni; ja tervehdi myös Ragnhild rouvaa. Sinä voit sanoa heille, että kohta kun Sudenketot ovat nöyrytyneet ja saaneet armoa, soitetaan Nidarosissa kaikilla kelloilla osoitteeksi, että rauha on jälleen tullut maahan. — Teidän kaupunkilaisten tulee huomenna seisoa oikeuteni edessä ja saada rangaistus kunkin töittensä mukaan (menee miehinensä).

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Voi meitä huomenna!

TOINEN KAUPUNKILAINEN. Meillä on suuri tili edessä.

ENSIMMÄINEN. Me, jotka olemme Hookonia niin kauan vastustaneet, — jotka huusimme Skulen puolesta, kun hän otti kuninkaan nimen.

TOINEN. Ja annoimme Skulelle sekä laivoja että sotaveron, — ja ostimme kaikki omaisuuden, jonka hän ryösti Hookonin käsynhaltijoilta.

ENSIMMÄINEN. Niin, voi meitä huomenna!

ERÄS KAUPUNKILAINEN (tulee kiireesti vasemmalta). Missä on Hookon?
Missä on kuningas?

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Mitä tahdot hänestä?

TULEVA. Saattaa hänelle suuren ja tärkeän sanoman.

USEAT. Minkä sanoman?

TULEVA. Sitä en sano muille kuin kuninkaalle itselle.

USEAT. Sano, sano!

TULEVA. Skule Boordin poika pakenee ylös Elgesäteriä kohti.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Mahdotonta! hän on jossakin kirkossa.

TULEVA. Ei, ei; hän ja poikansa pääsivät veneellä joen yli.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Haa, sitten me voimme pelastaa itsemme Hookonin vihan alta.

TOINEN KAUPUNKILAINEN. Niin, ilmoittakaamme hänelle kohta, missä Skule on.

ENSIMMÄINEN. Ei, vielä paremmin; me emme sano mitään, vaan lähdemme itse ylös Elgesäterille ja surmaamme Skulen.

TOINEN. Niin, niin, — tehkäämme niin!

KOLMAS. Mutta eikö moni Kevätketto seurannut häntä joen yli.

TULEVA. Ei, ainostaan vähän miehiä oli veneessä.

ENSIMMÄINEN KAUPUNKILAINEN. Me varustamme itsemme aseilla miten paraiten voimme. Oi, nyt kaupunkilaiset ovat pelastetut! Elkkää sanoko kelienkään, mitä aiomme; me olemme kylläksi väkevät, — ja nyt ylös Elgesäterille.

KAIKKI (alhaisella äänellä). Niin ylös Elgesäterillé! (Menevät kiireesti, mutta varovasti ulos vasemmalle.)

* * * * *

Kuusimetsä Nidarosin yläpuolisilla mäillä.

(Kuutamo; mutta yö on sumuinen, niin että taka-ala vaan näkyy epäselvästi ja aina välistä ei ollenkaan. Kantoja ja isoja kiviä kaikkialla. Skule kuningas, Pietari, Pool Flida, Boord Bratte ja useita muita Kevätkettoja tulee metsästä vasemmalta.)

PIETARI. Tulkaa tänne ja levähtäkää isä!

SKULE KUNINGAS. Niin, antakaa minun levähtää, levähtää.

(Vaipuu alas kiven viereen).

PIETARI. Kuinka teidän on?

SKULE KUNINGAS. Minulla on nälkä! Olen sairas, sairas! Minä näen vainajien haamuja!

PIETARI (hypähtää ylös). Auttakaa — tuokaa leipää kuninkaalle.

BOORD BRATTE. Tässä on jokainen kuningas; sillä tässä kysytään henkeä. Nouse ylös, Skule Boordin poika, jos olet kuningas, niin elä makaa siinä, maata hallitsemassa.

PIETARI. Jos pilkkaat isääni, lyön sinut kuoliaaksi!

BOORD BRATTE. Minä jos kukaan olen kuoleman oma; Hookon kuningas ei suo minulle armoa; sillä minä olin hänen käskynhaltijansa ja petin hänet Skulen vuoksi. Keksi jotakin, joka meidät auttaisi! Ei ole niin toivotonta tekoa, johon en nyt uskaltaisi ryhtyä.

ERÄS KEVÄTKETTO. Kun vaan pääsisimme Holmin luostarille.

POOL FLIDA. Parempi olisi tulla Elgesäterille.

BOORD BRATTE (huudahtaa äkisti). Paras on mennä Hookonin laivalle ja ryöstää kuninkaan-lapsi.

POOL FLIDA. Oletko raivoissasi!

BOORD BRATTE. En, en ole, se on ainoa pelastuksemme ja helposti tehty. Birkebeinit etsivät joka huoneen läpi ja vartioivat kirkkojen edessä; he eivät usko yhdenkään meistä päässeen, kun kaikki sillat ovat revityt. Mahdotonta on, että laivastolla on paljon väkeä; kun kerran kuninkaanalku on käsissämme on joko Hookon meille antava rauhan taikka kuolee hänen perillisensä meidän kanssamme. Kuka tahtoo olla muassa pelastamassa henkeänsä?

POOL FLIDA. Minä en, kun se sillä tavoin on pelastettava.

USEAT. En minäkään! En minäkään!

PIETARI. Haa, jos se olisi isäni pelastukseksi —!

BOORD BRATTE. Tahdotko olla muassa, niin tule. Nyt menen alas Hladehammerille; siellä se joukko on, jonka me kohtasimme mäen alla; he ovat hurjimmat uskalikot kaikista Sudenketoista; he ovat uineet joen yli, sillä he tiesivät, ett'eivät olisi saaneet armoa kirkoissa. Ne pojat uskaltavat kyllä käydä kestissä kuninkaan-laivalla! Kuka teistä mieliä olla muassa?

MONIAAT. Minä, minä!

PIETARI. Kenties minäkin; mutta ensin täytyy minun tietää isäni olevan turvallisen katon alla.

BOORD BRATTE. Ennen päivän koittoa laskemme ylös jokeen. Tulkaa, tästä käy oikotie Hladelle.

(Hän ja muutamat toiset menevät oikealle.)

PIETARI (Pool Flidalle). Elkää puhuko sanaakaan tästä isälleni; hänen sielunsa on sairas tänä yönä, meidän tulee toimia hänen edestänsä. Pelastus on Boord Bratten yrityksessä; ennen päivän koittoa on kuninkaan-lapsi käsissämme.

POOL FLIDA. Surmattavaksi, minä arvaan. Ettekö näe, että se on synti —

PIETARI. Ei se voi olla synti; sillä isä sen tuomion lausui Oslossa. Kaikessa tapauksessa on se tieltä

saatava; se on isälleni esteeksi; se on sama kuka tai kuinka monta sen edestä kaatuu.

POOL FLIDA. Onnetoin oli teille se päivä, jona saitte tietää olevanne Skule kuninkaan poika. (Kuunnellen). Hys; — heittäykää pitkäksenne maahan; ihmisiä tulee.

(Kaikki heittäytyvät maahan kivien ja kantojen taa; joukko ratsastavia ja jalkamiehiä näkyy epäselvästi sumun lävitse puiden välistä; he tulevat vasemmalta ja menevät ulos oikealle).

PIETARI. Se on kuningatar...

POOL FLIDA. Niin, niin; hän puhuu Dagfinn Bonden kanssa.

PIETARI. He aikovat Elgesäterille. Kuninkaan-lapsi on muassa!

POOL FLIDA. Ja kuningattaren naiset.

PIETARI. Mutta ainoastaan neljä miestä! Ylös, ylös, Skule kuningas, — nyt on valtakuntanne pelastettu!

SKULE KUNINGAS. Minun valtakuntani? Se on pimeä se, — niinkuin enkelin, joka kapinoitsi Jumalaa vastaan.

(Jonkko ristiveljiä tulee oikealta).

ERÄS RISTIVELI. Kuka täällä puhuu? Onko se Skule kuninkaan miehiä?

POOL FLIDA. Skule kuningas itse.

RISTIVELI (Skulelle). Jumala olkoon kiitetty, että teidät löysimme, armas herra! Muutamat kaupunkilaiset tiesivät sanoa teidän lähteneenne ylöspäin, ja me olemme yhtä turvattomat Nidaroosissa, kuin te itse —

PIETARI. Te olisitte ansainneet kuoleman, kun ette antaneet Olavin arkkua ulos.

RISTIVELI. Arkkipiispa kielsi sen; mutta me tahdomme kuitenkin mielellämme palvella Skule kuningasta; olemmehan aina olleet hänen puolellansa. Tässä on meillä muassamme ristikaapuja teille ja miehellenne; puukekaa ne päällenne, niin pääsette helposti johonkin luostariin, ja voitte koettaa saada armoa Hookonilta.

SKULE KUNINGAS. Niin, antakaa minulle ristikaapu päälleni; minun ja minun poikani täytyy seisoa pyhällä alalla. Minä tahdon Elgesäterille.

PIETARI (hiljaa Pool Flidalle). Katsokaa, että isäni pääsee turvallisesti kulkemaan —

POOL FLIDA. Ettekö muista, että on Birkebeiniä Elgesäterillä?

PIETARI. Ainoastaan neljä miestä; ne te helposti voitatte, ja luostarin muurin sisäpuolella he eivät uskalla hätyyttää teitä. Minä etsin Boord Brattea.

POOL FLIDA. Olkaa varoillanne.

PIETARI. Ei kuninkaan laivalla, vaan Elgesäterillä tulee henkipattojen pelastaa valtakunta isälleni!

(Menee reippaasti oikealle.)

ERÄS KEVÄTKETTO (kuiskaten toiselle). Menetko sinä Elgesäterille Skulen kanssa?

TOINEN. Hys; en; siellähän on Birkebeiniä.

ENSIMMÄINEN. En minäkään; mutta elä hiisku mitään toisille.

PIETARI. Ja nyt matkalle, kaksittain, — yksi sotilas ja yksi ristiveli —

TOINEN RISTIVELI (istuu kannolle toisten taakse). Minä otan Skule kuninkaan.

SKULE KUNINGAS. Tiedätkö tien?

RISTIVELI. Lavean tien.

ENSIMMÄINEN RISTIVELI. Kiiruhtakaa; hajoitkaamme eri poluille ja yhtykäämme luostarin portin edessä.

(Menevät ulos puiden välistä oikealle; sumu hälvenee ja

pyrstötähti näkyy punaisena ja hehkuvana utuisessa ilmassa).

SKULE KUNINGAS. Pietari, poikani —! (Peräytyen.) Haa, tuolla on se hehkuva kalpa taivahalla!

RISTIVELI (istueu hänen takanansa kannolla). Ja tässä olen minä!

SKULE KUNINGAS. Kuka sinä olet?

RISTIVELI. Vanha tuttu.

SKULE KUNINGAS. Kalpeampaa miestä en ole koskaan nähnyt.

RISTIVELI. Mutta et tunne minua.

SKULE KUNINGAS. Sinä se olet, joka tahdot seurata minua Elgesäterille.

RISTIVELI. Minä se olen, joka seuraan sinua kuninkaan-istuimelle.

SKULE KUNINGAS. Voitko sen?

RISTIVELI. Voin, jos itse tahdot.

SKULE KUNINGAS. Ja millä keinoin.

RISTIVELI. Samoilla keinoin, joita *ennen* olen käyttänyt; — minä tahdon saattaa sinut korkealle vuorelle ja näyttää sinulle koko maailman kunnian.

SKULE KUNINGAS. Koko maailman kunnian olen ennen nähnyt kiusaavissa unelmissa.

RISTIVELI. Minä se olin, joka sinulle unelmat annoin.

SKULE KUNINGAS. Kuka sinä olet?

RISTIVELI. Lähettiläs maailman vanhimmalta kuninkaan-alulta.

SKULE KUNINGAS. Maailman vanhimmalta kuninkaanalulta?

RISTIVELI. Ensimmäiseltä jaarlilta, joka nosti kapinan suurinta valtaa vastaan, ja itse perusti vallan, joka on pysyvä ohi tuomiopäivän!

SKULE KUNINGAS (kirkaisten). Nikolaus piispa!

RISTIVELI (nousee).

Tunnetko mun nyt?
Tutut me oltihin; —
Sinun vuokses oon jällehen täällä.
Yksissä mielin purtta me ohjattiin,
Niin hyvällä kuin pahalla säällä.
Mä pelvolla erosin; oli myrskyinen yö;
Mun sieluani raateli haukka; kov' oli työ:
Kerjäämällä kellot soimaan sain,
Ja messut munkeilta rahalla hain, —
Kerrasta maksoin, he luit kaks kertaa,
Vaan porttia ei auaistu sormeni vertaa.

SKULE KUNINGAS. Ja nyt tulet sä sieltä alhaalta päin —?

RISTIVELI.

Niin, mä tulen ala-vallasta juuri,
Jot' aina niin ilkeesti herjataan,
Siell' ei ole hullusti ensinkään;
Ja peljätty kuumuus ei ole suuri.

SKULE KUNINGAS. Ja sitte, kuuleman, olet oppinut runotaitoa, vanha Baglien päällikkö!

RISTIVELI.

Runotaitoa? niin, ja latinaakin

Kuin tohtori paras mä hiastani puistan —
Siin' olin mä huono, sen hyvinkin muistan.
Siellä päästäkses arvo-paikkoihin,
Niin, sisäänkin jo sun tullakses.
On täytymys latinaa haastaakses!
Ja oppi se onkin kuin leikin työ,
Kun yhä vaan arkkiviisaiden seurass' syö —
Puol' sataa paavia, puol' tuhat kardinaalia täältä,
Runoniekkaa seitsemän tuhatta arvion päältä.

SKULE KUNINGAS. Sano terveisiä herrallesi, ja kiitä häntä kelpo ystävydestä. Voit sanoa, että hän on ainoa kuningas, joka lähettää apua Skule ensimmäiselle Norjassa.

RISTIVELI.

Mun tääll' oloin syynä on tämmöinen juttu.
Häll' alaalla monta on palvelijaa,
Ja he kukin soppeaan hoitaa saa;
Minä sain Norjan, kun tääll olen tuttu.
Hookon Hookoninpoika ei mies ole meille,
Ei meistä hän huoli, käy toisille teille;
Kas, hän on sortuva, sinä saat maan,
Saat kruunua kantaa sä yksinäs vaan.

SKULE KUNINGAS. Niin, anna minulle kruunu! Jos minulla *se* on, niin hallitsen kyllä sillä lailla, että voin ostaa itseni irti jälleen.

RISTIVELI.

Niin, kaiken sen tulevaisuus näyttää;
Nyt täytyvi vaan yön hetkiä käyttää.
Laps Hookonin Elgesäterillä nukkuu; —
Jos toimitat että se kuolohon hukkuu,
Niin vastukset poistuu kuin tuulehen lastut,
Ja kuninkaana sä voittoisan' astut!

SKULE KUNINGAS. Oletko niin varma, että silloin olen voittanut?

RISTIVELI.

Koko Norja jo rauhan joutuvan sois;
Kuninkaalla nyt lapsi oleva ois,
Joka sais perinnöks isältänsä vallan;
Näes, kansa jo nääntyy vuoks' sodanhallan.
Nous, kuningas Skule, tän' yönä tee työ;
Nyt vihollinen, jos koskaan, lyö!
Kas, kirkastuvan näet pohjoisen taivaan,
Näes, kuinka sumu se kohooa, —
Tuoll' liittyvi hiljaa laiva nyt laivaan, —
Ja kuule, kuink' kumajaa luto maa!
Kaikki sä saat sanan lausumisvaivaan,
Tuhansin miehiä matkoilles,
Tuhansin laivoja lahdilles!

SKULE KUNINGAS. No sano siis tuo sana!

RISTIVELI.

Saattaaksein sinut hallitsemaan,
Tahdon, sä seuraat haluas vaan;
Maan sinä saat, kylät, linnat ja rannat,
Jos poikasi jälkees hallita annat!

SKULE KUNINGAS (kohottaa kätensä, niinkuin valaan). Poikani on saava — (pysähtyy äkkiä ja huudahtaa kauhistuneena). Kirkonryöstäjä! Kaikki valta hänelle! Haa! nyt älyän sinut; — sinä tahdot hänen sielunsa kadotusta! Poistu minusta, poistu minusta! (ojentaa kätensä taivasta kohti.) Ja armahda minua, sinä, jota minä nyt huudan avukseni suurimmassa hädässäni!

(Heittäypi maahan.)

RISTIVELI.

Kirous! Kaikki meni Ilmolan teitä;
Niin varmaan kun luulin, mä hänet saan;
Mut valo on muuttanut noppoan,
Jota minä en nähnyt, — ja pelisi heitä!
No olkoon; toimen on kiiruuton;
Perpetuum mobile liikkeill' on;
Olen valtuutettuna suvusta sukuun,
Valta mull' on valonkieltäjain lukuun;
Heitä mä Norjassa hallitsen, ohjaan,
Vaikk' itse he ei näe valtani pohjaan!
(likempänä.)

Norjan miehet kun toimihin käy
Vaan haparoin, kun päämaali ei näy, —
Kun sydän heillä ja miel'ala vaipuu,
Niin kuni viitakko tuulessa taipuu, —
Kun heill' yhdestä vaan sopu on,
Siit' että suur' yhä sortukohon, —
Kun kehnous kerskuvi rievuistaan,
Kunnian saa pako, tappio heillä, —
Silloin Nikolaus piispa on teillään,
Baglien-piispa on toimessaan!

(Katsoo sumuun puiden väliin.)

SKULE KUNINGAS (nousee, hetkisen kuluttua, puoleksi pystyyn ja katsoo ympärilleen). Missä hän on, se musta? (hypähtää ylös.) Opas, opas, missä olet? Poissa! — Yhtäkaikki; nyt tiedän tien itse, sekä Elgesäteriin että kauemmaksi.

(Menee ulos oikealle.)

* * * * *

Luosrarinpiha Elgesäterillä.

(Vasemmalla kappeli, johon ovi pihalta; akkunat ovat valaistut. Pitkin pihan vastaista puolta on muutamia alhaisempia rakennuksia, perämöllä luostarinmuuri ja siinä vahva portti, joka on suljettu. Kirkas kuutamo. Kolme Birkebeinien päällikköä seisoo portin edessä; Margareta, Ragnhild rouva ja Dagfinn Bonde astuvat ulos kappelista.)

RAGNHILD ROUVA (puoleksi itsekseen). Skule kuninkaan täytyi paeta kirkkoon, sanot sinä! Hän, hän, pakenevana, rauhaa kerjäävänä alttarin juurella, — kerjäävänä kentiesi henkeänsä — ei, ei, sitä hän ei ole tehnyt; mutta Jumala on teitä rankaiseva, kun te päästitte asiat niin pitkälle.

MARGARETA. Hyvä, rakas äitini, hillitkää itsenne; ette tiedä mitä sanotte; murhe teissä puhuu.

RAGNHILD ROUVA. Kuulkaa Birkebeinit! Se oli Hookon Hookoninpojan, jonka piti makaaman alttarin juurella ja kerjäämän henkeänsä ja rauhaa Skule kuninkaalta!

ERÄS BIRKEBEINI. Sopimatonta on uskollisten miesten tuommoisia sanoja kuulla.

MARGARETA. Hattu päästä vaimon murheen edessä!

RAGNHILD ROUVA. Skule kuningas tuomittu! Olkaa varoillanne, olkaa varoillanne kaikki, kun hän jälleen saa vallan!

DAGFINN BONDE. Sitä hän ei enää saa, Ragnhild rouva.

MARGARETA. Vaiti, vaiti!

RAGNHILD ROUVA. Uskotko sinä, että Hookon Hookoninpoika uskaltaa täyttää tuomion, jos hän saa kuninkaan kiinni?

DAGFINN BONDE. Hookon kuningas tietää paraiten, voiko kuninkaan-valaa rikkoa.

RAGNHILD ROUVA (Margaretalle). Ja semmoista verimiestä olet sinä uskolla ja rakkaudella

seurannut! Oletko sinä isäsi lapsi! Rangaistus iskeköön —! Mene luotani, mene pois luotani!

MARGARETA. Siunattu olkoon teidän suunne, vaikka nyt minua kirootte.

RAGNHILD ROUVA. Minun täytyy alas Nidaroosiin, kirkkoon löytääkseni Skule kuninkaan. Hän lähetti minut luotansa, kun hän oli onnellinen; eipä hän minua silloin tarvinnutkaan; — nyt hän ei vihastu, jos tulen. Avatkaa minulle portti, päästäkää minut Nidaroosiin!

MARGARETA. Äiti, Jumalan armon kautta —!

(Kolkutetaan kovasti luostarin portilla).

DAGFINN BONDE. Kuka kolkuttaa?

SKULE KUNINGAS (ulkona). Eräs kuningas.

DAGFINN BONDE. Skule Boordin poika!

RAGNHILD ROUVA. Skule kuningas!

MARGARETA, Isä!

SKULE KUNINGAS. Avatkaa, avatkaa!

DAGFINN BONDE. Täällä ei avata henkipatoille.

SKULE KUNINGAS. Se on kuningas, joka kolkuttaa sanon minä; kuningas, jolla ei ole kattoa pään päällä; kuningas, joka tarvitsee pyhää alaa, varjellaksensa henkeänsä.

MARGARETA. Dagfinn, Dagfinn, se on isäni!

DAGFINN BONDE (menee portille ja aukaisee pienen luukun). Tuletteko te monen miehen kanssa luostariin?

SKULE KUNINGAS. Kaikkien, jotka pysyivät minulle uskollisina hädässä.

DAGFINN BONDE. Ja kuinka monta niitä on?

SKULE KUNINGAS. Vähemmän kuin yksi.

MARGARETA. Hän on yksin, Dagfinn!

RAGNHILD ROUVA. Taivaan viha sinuun iskeköön, jos kiellät häneltä pyhän alan!

DAGFINN BONDE. Jumalan nimeen sitte!

(Avaa portin; Birkebeinit paljastavat kunnioituksella päänsä;
Skule kuningas tulee sisään luostarin pihalle)

MARGARETA (hänen kaulassansa). Isä! Siunattu, onnetoin isäni!

RAGNHILD ROUVA (asettaa itsensä hurjasti hänen ja Birkebeinien väliin). Te teeskentelette nöyryyttä hänen edessänsä ja tahdotte hänet pettää niinkuin Juutas. Elkää uskaltako häntä lähestyä! Te ette saa häneen koskea, niin kauvan kuin minä olen hengissä.

DAGFINN BONDE. Täällä hän on turvassa, sillä hän on pyhällä alalla.

MARGARETA. Eikä yhdelläkään miehistänne ollut rohkeutta seurata teitä tänä yönä!

SKULE KUNINGAS. Sekä ristiveljiä että sotilaita oli seurassani tiellä; mutta he hiipivät syrjään toinen toisensa perästä, sen vuoksi että tiesivät Birkebeiniä olevan Elgesäterillä. Pool Flida minut viimeiseksi jätti, hän seurasi minua luostarin portille; siinä hän antoi minulle viimeisen kerran kättä ja kiitti siitä ajasta, jolloin Norjassa oli Sudenkettoja.

DAGFINN BONDE (Birkebeineille). Menkää sisään, päälliköt, ja seisokaa vahtina kuninkaan lapsen ympärillä; minun täytyy mennä Nidaroosiin ilmoittamaan kuninkaalle, että Skule Boordin poika on Elgesäterillä; hän itse toimikoon niin ankarassa asiassa.

MARGARETA. Oi, Dagfinn, Dagfinn, voitko sitä tahtoa!

DAGFINN BONDE. Huonosti muutoin palvelisin kuningasta ja maata.

(Miehille). Sulkekaa portti jälkeeni, vartioitkaa lasta, ja elkkää avatko kellenkään, ennenkuin kuningas tulee. (Hiljaa Skulelle). Hyvästi Skule Boordin poika, — Jumala suokoon teille autuaan lopun.

(Menee ulos portista; Birkebeinit sulkevat sen hänen perästään ja menevät sisään kappeliin).

RAGNHILD ROUVA. Niin, Hookon tulkoon; minä en luovu sinusta; minä pidän sinut lujasti ja hellästi sylissäni, niinkuin en koskaan ennen.

MARGARETA. Oi, kuinka olette kalpea ja vanhentunut; teitä viluttaa.

SKULE KUNINGAS. Ei minua viluta, — mutta olen väsynyt, väsynyt.

MARGARETA. No, tule sisään, ja levähdä —

SKULE KUNINGAS. Niin, niin; lieneepä pian levon aika käsissä.

SIGRID (kappelista). Vihdoin sinä tulet, veli!

SKULE KUNINGAS. Sigrid! oletko sinä täällä?

SIGRID. Lupasinhan, että me silloin kohtaisimme toisemme, kun tarvitset minua suurimmassa hädässä.

SKULE KUNINGAS. Missä on lapsesi, Margareta?

MARGARETA. Se nukkuu sakaristossa.

SKULE KUNINGAS. Siis on suku koossa Elgesäterillä tänä yönä.

SIGRID. Niin, koossa pitkien riehuvien aikojen päästä.

SKULE KUNINGAS. Hookon Hookoninpoika vaan puuttuu.

MARGARETA ja RAGNHILD ROUVA (likistyvät häneen tuskallisella liikutuksella). Isä! — Isäntäni!

SKULE KUNINGAS (katsoo heihin liikutettuna). Oletteko te minua rakastaneet niin hellästi, te molemmat? Minä etsin onnea ulkoa vieraista, enkä koskaan huomannut, että minulla oli koto, jossa olisin voinut löytää sen. Minä ajoin rakkautta takaa synnin ja rikoksen tiellä, enkä koskaan tietänyt, että minulla sitä oli Jumalan ja ihmisten lain kautta. — Ja sinä, Ragnhild, vaimoni, sinä, jota vastaan niin paljon olen rikkonut, sinä likistyt minuun armaana ja hellänä, kun hätä on korkeimmilleen noussut, sinä voit peljätä ja vavista sen miehen hengen edestä, joka ei koskaan ole heittänyt auringon sädettä sinun polullesi.

RAGNHILD ROUVA. Sinäkö rikkonut! Oi, Skule, elä puhu niin; luuletko sinä, että minä hetkeäkään olen uskaltanut sinua tuomita! Minä olen aina ollut liian alhainen sinulle, ylhäinen isäntäni; ei yksikään sinun tekosi voi syyllinen olla.

SKULE KUNINGAS. Oletko niin lujasti uskonut minuun, Ragnhild?

RAGNHILD ROUVA. Ensi päivistä, kun sinut näin.

SKULE KUNINGAS (elävästi). Kun Hookon tulee, tahdon rukoilla armoa! Armaat, hellät vaimot, — oi, onpa kuitenkin ihanata elää!

SIGRID (pelvon osoituksena). Skule, veljeni! Voi sinua, jos eksyisit tiellä tänä yönä!

(Melua ulkoa; kohta jälkeen kolkutetaan portilla).

MARGARETA. Kuulkaa, kuulkaa! Kuka se on, joka ryntää esiin!

RAGNHILD ROUVA. Kuka kolkuttaa?

ÄÄNIÄ (ulkopuolelta). Nidaroosin kaupunkilaiset! Avatkaa! Me tiedämme, että Skule Boordin poika on sisällä!

SKULE KUNINGAS. Niin, hän on sisällä; — mitä tahdotte hänestä?

RIEHUVIA ÄÄNIÄ (ulkopuolelta). Tule ulos, tule ulos! Sinun pitää kuolla, ilkeä mies!

MARGARETA. Ja sitäkö te kaupunkilaiset uskallatte vaatia?

YKSITYINEN. Hookon kuningas on hänet tuominnut Oslossa.

TOINEN. Joka miehen velvollisuus on hänet surmata.

MARGARETA. Minä olen kuningatar; minä käsken teitä lähtemään täältä pois!

ERÄS ÄÄNI. Se on Skule Boordin pojan tytär eikä kuningatar, joka niin puhuu.

TOINEN. Teillä ei ole valtaa hengen ja kuoleman ylitse; kuningas on hänet tuominnut.

RAGNHILD ROUVA. Sisään kirkkoon, Skule! Jumalan laupeuden kautta, elä anna verimiesten sinua lähestyä!

SKULE KUNINGAS. Niin, sisään kirkkoon; en tahdo kaatua noiden miesten iskujen alle. Vaimoni, tyttäreni; minun on kuin olisin löytänyt rauhaa ja valoa; oi, elköön sitä otettako minulta niin pian!

(Tahtoo rientää kappeliin).

PIETARI (ulkopuolelta oikealla). Isä —, minun kuninkaani! Nyt on teillä pian voitto!

SKULE KUNINGAS (kirkaisten). Hän! Hän! (vaipuu alas kirkon-portaille).

RAGNHILD ROUVA. Kuka se on?

ERÄS KAUPUNKILAINEN (ulkopuolelta). Katsokaa, katsokaa; kirkon-ryöstäjä kiipee luostarinkaton ylitse!

TOISET. Heittäkää häntä kivellä! Heittäkää häntä kivellä!

PIETARI (tulee näkyviin eräällä katolla oikealla ja hyppää alas pihalle). Terve, isä!

SKULE KUNINGAS (katsoo häneen kauhistuneena). Sinun — sinun olin unohtanut —! Mistä tulet?

PIETARI (hurjasti). Missä on kuninkaan-lapsi?

MARGARETA. Kuninkaan-lapsi!

SKULE KUNINGAS (hypähtää ylös), Mistä tulet, kysyn minä?

PIETARI. Tulen Hladehammerista; olen ilmaissut Boord Brattelle ja Sudenketoille, että kuninkaan-lapsi on Elgesäterillä tänä yönä.

MARGARETA. Jumala!

SKULE KUNINGAS. Niinkö olet tehnyt! Ja nyt?

PIETARI. Hän kokoaa joukon, ja sitten he tulevat ylös luostariin. — Missä on kuninkaan-lapsi, vaimo?

MARGARETA (joka on asettanut itsensä kirkon ovelle). Se nukkuu sakaristossa!

PIETARI. Yhtäkaikki, vaikkapa nukkuisi alttarilla! Minä olen kantanut ulos pyhän Olavin arkun, — enkä minä pelkää ottaa kuninkaan-lastakaan!

RAGNHILD ROUVA (huutaa Skulelle). Häinkö se on, jota niin hellästi olet rakastanut.

MARGARETA. Isä, isä! Kuinka voit sinä unhoittaa meidät kaikki toiset hänen tähtensä!

SKULE KUNINGAS. Hän oli puhdas, kuin Jumalan karitsa, kun katuva nainen hänet minulle antoi, — usko minuun on hänet tehnyt siksi, joka hän nyt on.

PIETARI (häntä kuulematta). Lapsen täytyy ulos! Surmatkaa se, surmatkaa se kuningattaren sylissä, — niin lausui Skule kuningas Oslossa.

MARGARETA. Syntiä, syntiä

PIETARI. Pyhimys voisi sen huoletta tehdä, kun isäni on sen lausunut! Isäni on kuningas; sillä hänellä on suuri kuninkaanajatus!

KAUPUNKILAISET. Avatkaa! Tulkaa ulos, sinä ja kirkonryöstäjä, muuten poltamme luostarin tuhaksi!

SKULE KUNINGAS (ikäänkuin lujalla päätöksellä). Suuri kuninkaanajatus! Niin, se se on, joka on myrkyttänyt nuoren, armaan sielusi! Puhtaana ja syyttömänä piti minun antaman sinut takaisin; se on

usko minuun, joka sinut ajaa niin hurjasti rikoksesta rikokseen, kuolemansyynnistä kuolemansyntiin! Oi, mutta minä voin sinut vielä pelastaa; voin meidät kaikki pelastaa! (huutaa taka-alalle). Odottakaa, odottakaa, — kaupunkilaiset; minä tulen.

MARGARETA (tarttuu peljästyksissään hänen käteensä). Isä, mitä aiotte?

RAGNHILD ROUVA (likistyy häneen, huutaen). Skule!

SIGRID (repii heidät hänestä erilleen ja huutaa hurjalla, loistavalla ilolla): Päästäkää, päästäkää hänet, vaimot; — nyt siivet kasvavat hänen ajatukselleen.

SKULE KUNINGAS (lujasti ja vakavasti Pietarille). Sinä näit minussa taivaan valitseman, — *sen*, jonka piti toimittaa suuren kuninkaan-tehtävän maassa. Katso minuun tarkemmin, sinä hurjistunut! Kuninkaan repaleet, joilla olin itseni koristellut, olivat lainatut ja varastetut, — nyt riisun ne päältäni, toisen toisensa perästä.

PIETARI (tuskallisesti). Ylhäinen isäni, jalo isäni, elkää puhuko noin!

SKULE KUNINGAS. Kuninkaan-ajatus oli Hookonin eikä minun; ainoastaan hän on saannt Herralta voiman sitä toteuttaa. Sinä olet uskonut valhetta; käänny pois minusta ja pelasta sielusi.

PIETARI (murretulla äänellä). Kuninkaan-ajatus on Hookonin!

SKULE KUNINGAS. Tahdoin olla mahtavin maassa. Jumala, Jumala; katso, minä nöyryyn etehesi ja seison tässä halvimpia halvimpana.

PIETARI. Ota minut pois maasta; sillä täällä olen minä kodoton nyt!

(Vaipuu alas kirkonportaille).

SKULE KUNINGAS. Minulla oli ystävä, joka vuodatti verensä minun edestäni Oslossa. Hän sanoi: mies voi kuolla toisen elämän tehtävän edestä; mutta jos hän jää elohon, niin eläköön omansa eteen. — Minulla ei ole elämän tehtävää, jonka eteen eläisin, enkä minä myöskään voi elää Hookonin tehtävän eteen, — mutta minä voin kuolla sen edestä.

MARGARETA. Ei, ei, sitä ei teidän pidä!

SKULE KUNINGAS (tarttuu häntä käteen ja katsoo häneen lempeästi). Rakastatkos isäntääsi, Margareta?

MARGARETA. Enemmän kuin kaikkea maailmassa.

SKULE KUNINGAS. Sinä voit kärsiä, että hän lausui kuolemantuomion minun ylitseni; mutta voisitko myös kärsiä jos hänen täytyisi se täyttää?

MARGARETA. Taivaan Herra, suo minulle voimaa!

SKULE KUNINGAS. Voisitkos, Margareta?

MARGARETA (hiljaan ja vavisten). En, en, — meidän täytyisi erkaantua, — minä en uskaltaisi häntä nähdä sen jälkeen!

SKULE KUNINGAS. Sinä sulkisit ihanimman valon hänen elämästensä ja omastasi; — ole pelotta, Margareta, — sinun ei tarvitse sitä tehdä.

RAGNHILD ROUVA. Lähde maasta, Skule; minä sinua seuraan mihin ja kuinka kauas vaan tahdot.

SKULE KUNINGAS (ravistaa päätään). Pilkkaava varjo meidän välillämme? — Tänä yönä olen sinut löytänyt ensi kerran; minun ja sinun välilläsi elköön olko varjoa, hiljainen, uskollinen vaimoni; — sen tähden elköämme eläkö yhdessä tässä maailmassa.

SIGRID. Kuninkaallinen veljeni! Minä näen, ett'et enään tarvitse minua; minä näen, sinä tiedät, mitä tietä sinun tulee vaeltaa.

SKULE KUNINGAS. On miehiä, jotka luotiin elämään, ja miehiä, jotka luotiin kuolemaan. Minun tahtoni tarkoitti aina sinne, johon ei Jumalan sormi minua viitannut; sentähden en koskaan nähnyt tietä selvästi, ennenkuin nyt. Hiljaisen koto-elämäni olen menettänyt; sitä en voi voittaa takaisin; synnin minkä olen tehnyt Hookonia kohtaan, minä voin parantaa päästämällä häntä kuninkaan-velvollisuudesta, jonka täytyisi erottaa hänet rakkaimmasta, joka hänellä on. Kaupunkilaiset seisovat ulkopuolella; minä en tahdo odottaa Hookon kuningasta! Sudenketot ovat lähellä; niinkauan kuin minä olen hengissä, he eivät luovu aikeestansa; jos he löytävät minut täältä, en minä voi pelastaa lastasi,

Margareta. — Katso, katso, ylös! Katso kuinka vaalenee ja poistuu tuo hehkuva kalpa, joka on ollut paljastettu päälläni! Niin, niin, — Jumala on puhunut, ja minä olen hänet ymmärtänyt, ja hänen vihansa on rauhoittunut. Minun ei ole Elgesäterin kappelissa heittäyminen maahan rukoillakseni armoa eräältä maan kuninkaalta; — minun on astuttava siihen korkeaan kirkkoon, jonka yli tähtiholvi kaareilee, ja kuninkaiden kuninkaalta minun täytyy rukoilla armoa ja pelastusta kaikkien elämäni töiden edestä!

SIGRID. Elkkää vastustako häntä! Elkkää vastustako Jumalan kutsumusta! Päivä koittaa; päivä koittaa Norjassa ja päivä koittaa hänen levottomassa sielussaan! Emmekö me peljästyneet naiset jo kylläksi kauan ole seisoneet piilokammioissa, kauhistuneina kätkeytyen pimeimpään soppeen, kuunnellen hirmutöiden hälinää ulkoa, kuunnellen veriretken parkunaa, joka ulottui maan halki toisesta päästä toiseen päähän? Emmekö me ole maanneet vaaleina ja pelvosta kivettyneinä kirkoissa, uskaltamatta katsoa ulos, samoin kuin Kristuksen opetuslapset makasivat Jerusalemissa suurena pitkänäperjantaina, kun retki kulki Golgatalle! Käytä siipiäsi, ja voi niitä, jotka nyt tahtovat sinua sitoa!

RAGNHILD ROUVA. Lähde rauhassa, isäntäni! Lähde sinne, jossa ei pilkkaava varjo seiso välillämme, kun me jälleen toisemme kohtaamme, (rientää sisään kappeliin).

MARGARETA. Isä, hyvästi, hyvästi, — tuhat kertaa hyvästi! (seuraa Ragnhild rouvaa).

SIGRID (avaa kirkon ovet ja huutaa sisälle). Esiin, esiin kaikki naiset! Kootkaa itsenne rukoukseen; lähettäkää veisaten sanoma ylös Herralle, ja ilmoittakaa hänelle, että Skule Boordin poika nyt palaa katuvana kotiin tottelemattomuutensa retkeltä maan päällä!

SKULE KUNINGAS. Sigrid, uskollinen sisareni, tervehdi Hookon kuningasta minulta; sano hänelle, että minä en viimeisessäkään hetkessä tiedä, jos hän on kuninkaaksi-syntynyt, mutta sen minä tiedän järkähtämättömästi: että hän on Jumalan valitsema.

SIGRID. Minä toimitan hänelle tervehdyksesi.

SKULE KUNINGAS, Ja vielä *toisenkin* tervehdyksen saat toimittaa. Kaukana pohjassa Hoologalannissa istuu katuvainen vaimo; sano hänelle, että hänen poikansa meni edellä; hän seurasi minua, kun hänen sielunsa oli vaarassa.

SIGRID. Sen teen.

SKULE KUNINGAS. Sano hänelle, että hän ei tehnyt syntiä sydämmellänsä; puhtaana ja syyttömänä on hän varmaan hänet jälleen kohtaava.

SIGRID. Sen teen. — (Osoittaa taka-alalle). Kuule, tuolla he murtavat lukon!

SKULE KUNINGAS (osoittaa kappeliin). Kuule, tuolla veisataan ääneen Jumalalle pelastuksesta ja rauhasta!

SIGRID. Kuule, kuule! Nidaroosin kaikki kellot soivat —!

SKULE KUNINGAS (hymyillen surullisesti). Soivat kuningasta hautaan.

SIGRID. Ei, ne soivat sinun oikeaan kruunaukseesi nyt! Hyvästi, veljeni, anna veren purpuravaippa liehua laveana olkapäilläsi, kaikki rikokset voivat peittyä sen alle. Mene sisään, mene sisään suureen kirkkoon ja ota elämän kruunu! (rientää sisään kappeliin.)

(Veisua ja kellon soittoa jatketaan yhä seuraavan aikana).

ÄÄNIÄ (portin ulkopuolelta). Nyt on lukko irti! Elä meitä pakoita rikkomaan kirkonrauhaa!

SKULE KUNINGAS. Minä tulen.

KAUPUNKILAISET. Kirkon-ryöstäjän pitää myös tulla.

SKULE KUNINGAS. Kirkonryöstäjän pitää myös tulla, niin! (menee Pietarin luokse). Poikani, oletko valmis?

PIETARI. Olen isä, valmis olen.

SKULE KUNINGAS (katsoo ylöspäin). Jumala, minä olen köyhä mies, minulla on vaan yksi henki antaa; mutta ota se ja pelasta Hookonin suuri kuninkaan-ajatus. — Kas niin, ojenna minulle kätesi.

PIETARI. Tässä on käteni, isä.

SKULE KUNINGAS. Elä pelkää sitä, joka nyt tulee.

PIETARI. En, isä, en minä pelkää, kun menen teidän kanssanne.

SKULE KUNINGAS. Turvallisempaa tietä emme vielä ole yhdessä vaeltaneet. (Aukaisee portin; kaupunkilaiset seisovat joukossa aseet nostettuna). Tässä me olemme; me tulemme vapaaehtoisesti; — mutta elkää lyökö häntä kasvoihin.

(Menevät ulkopuolelle, käsikädessä; portti sulkeutuu).

ERÄS ÄÄNI. Elkää tähdätkö, elkää säästäkö; — iskekää, mihin sattuu!

SKULE KUNINKAAN ÄÄNI. Kunniatonta on niin menetellä päälliköiden kanssa!

(Lyhyt aseiden kalske; sitten kuuluu raskas kaatuminen; kaikki on silmänräpäyksen ääneti).

ERÄS ÄÄNI. Molemmat ovat kuolleet! (kuninkaan-torvi kaikuu). Tuolla Hookon kuningas tulee koko sotajoukollaan!

TOINEN ÄÄNI. Eläköön Hookon Hookoninpoika; nyt ei teillä enää ole vihollisia!

GREGORIUS JUHONPOIKA (seisahtuu vähän kuolleiden viereen). Siis tulin kuitenkin liian myöhään! (menee sisään luostarin pihalle).

DAGFINN BONDE. Onnetonta Norjalle, jos olisitte ennen tullut! (huutaa ulos). Tänne sisään, Hookon kuningas!

HOOKON (seisahtaen). Ruumis on tielläni!

DAGFINN BONDE. Jos Hookon Hookoninpoika tahtoo eteenpäin, niin täytyy hänen astua Skule Boordin pojan ruumiin ylitse!

HOOKON. Jumalan nimeen sitte! (astuu ruumiin ylitse ja tulee sisään).

DAGFINN BONDE. Vihdoin voitte vapain käsin ryhtyä kuninkaan-tehtävään. Tuolla sisällä on teillä ne, joita rakastatte; Nidarosissa soitetaan rauha maahan; ja tuolla ulkona makaa hän, joka oli teille pahin kaikista.

HOOKON. Joka mies tuomitsi häntä väärin; hänessä oli arvoitus.

DAGFINN BONDE. Arvoitus?

HOOKON (tarttuu häntä käsivarteen ja sanoo hiljaa). Skule Boordin poika oli Jumalan lapsipuoli maan päällä; se oli hänen arvoituksensa.

(Naisten veisu kaikuu kovemmin kappelista; kaikki kellot soivat Nidarosissa).

Esirippu laskee.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUNINKAAN-ALUT: HISTORIALLINEN NÄYTELMÄ
VIIDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of

this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work

is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.